

ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี

สารนิพนธ์
ของ
วาสนา พุ่มทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา

มกราคม 2550

ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี

สารนิพนธ์

ของ

วาสนา พุ่มทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา

มกราคม 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาติจังหวัดเพชรบุรี

บทคัดย่อ

ของ

วาสนา พุ่มทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา

มกราคม 2550

วาสนา พุ่มทอง. (2550) . *ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี*

สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ.

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ด้านคุณลักษณะของละคร ด้านราคา ด้านประชาสัมพันธ์ และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ อาชีพ ความถี่ในการชมละครชาตรีต่อปี และระดับการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้บริโภคละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริโภค แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t - test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way Analysis of Variance)ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้ใช้เปรียบเทียบพหุคูณโดยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีโดยรวมและรายด้านว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
2. ผู้บริโภคที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี รายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า ผู้บริโภคที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ผู้บริโภคที่มีอายุ ความถี่ในการชมละครชาตรีต่อปี และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. ผู้บริโภคที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เฉพาะด้านราคาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE OPINION OF CUSTOMERS ON LAKON CHATREE BUSINESS
PETCHABURI PROVINCE.

AN ABSTRACT
BY
WASANA PUMTONG

Presented in Partial Fulfillment of the requirements
for the Master of Educational degree in Business Education
at Srinakharinwirot University
January 2007

Wasana Puntong. (2007). *The Opinions of Customers on Lakon Chatree Business Petchaburi Province*. Master's Project. M. Ed. (Business Education).
Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor:
Assoc. Prof. Chusri Wongrattana.

The research was aimed to study the opinions of Customers ; The Characteristics of Lakon Chatree, Price and Public Relations and compare those aspects that classified by sex, age, occupation, average to see Lakon Chatree per year and educational level.

The samples were 200 customers on Lakon Chatree Business Petchaburi Province. The questionnaire was designed and used as a tool for collecting data. Percentage, Variance and Scheffe method were used for statistical analysis.

The result of research revealed as follows :

1. The opinion of the customers in overall and each aspect at high suitable level.
2. There was no statistical significant difference for opinion of the customer each aspect from the customer with difference sex, There was statistical significant difference for opinion of the customer in overall at level .05 from the customer with difference sex.
3. There was no statistical significant difference in overall and each aspect for opinion of the customers with difference age, average to see Lakon Chatree per year and educational level.
4. There was no statistical significant difference for opinion of the customer in overall from the customer with difference occupation. There were statistical significant difference for opinion of the customer each aspect of the price at level .01 from the customer with difference occupation.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ เรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ของ
วาสนา พุ่มทอง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

** อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตนะ)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(อาจารย์ถิฏฐากร ชูทรัพย์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตนะ)

.....กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุพีร์ ลิ้มไทย)

.....กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรืองลักษณ์ โรจนพันธ์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะสังคมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติมา สังข์เกษม)

วันที่.....เดือน มกราคม พ.ศ. 2550

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณา ของรองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำที่มีคุณค่า ช่วยเหลือและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการศึกษาค้นคว้าอย่างดียิ่ง นับตั้งแต่เริ่มต้นดำเนินการจนเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพิศ ลิ้มไทย อาจารย์ภัคกร สกลรักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์โสภา กิมวังตะโก ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันแรม สมบูรณ์สาร อาจารย์อนงค์นาฏ ปทุม ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบภาพของเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพิศ ลิ้มไทย ผู้ช่วยศาสตราจารย์เริงลักษณ์ โรจนพันธ์ คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณละม้าย เอี่ยมประเสริฐ คุณสุนันทา สีนเพราะ หัวหน้าคณะละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณละครชาตรีคณะ สุนันทา เพชรคารา ชูศรีนาฏศิลป์ ชันนาคัทสนาศิลป์ นาฏยานิยมศิลป์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการร่วมมือ แนะนำ ผู้บริโภคละครชาตรี ทำให้การเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณชลอ บุญทรัพย์ คุณแหวดดา บุญทรัพย์ ญาติพี่น้องและเพื่อนๆ ของผู้วิจัย ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้กรุณาอบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนประสบการณ์ที่ดีแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ขอขอบคุณผู้ชมและผู้ว่าจ้างละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เป็นอย่างดี

คุณประโยชน์และความดีอันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับมารดาที่ล่วงลับไปแล้ว บิดา คณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอน ปลูกฝังคุณงามความดี และความมานะอดทน ตลอดจนให้การสนับสนุน เป็นกำลังใจ และประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา

วาสนา พุ่มทอง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของงานวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของงานวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
เอกสารที่เกี่ยวกับความคิดเห็น.....	7
กลยุทธ์การตลาด.....	9
ประวัติการแสดงละครไทย.....	12
ละครชาตรี.....	15
ละครชาตรีกรมศิลปากร	18
เอกสารธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี.....	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	42
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	42
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	43
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	45
การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	68
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	68
ความสำคัญของการวิจัย.....	68
กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา.....	68
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	69
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	71
การจัดกระทำข้อมูล.....	72
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
อภิปรายผล.....	75
ข้อเสนอแนะ.....	79
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	80
บรรณานุกรม.....	81
ภาคผนวก.....	85
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	106

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนและคำร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ความถี่ ในการชมละครชาตรีต่อปีและระดับการศึกษา.....	52
2 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อ ธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี.....	54
3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อ ธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ด้านคุณลักษณะของละคร.....	55
4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อ ธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ด้านราคา.....	57
5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อ ธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ด้านประชาสัมพันธ์.....	58
6 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี.....	59
7 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามอายุ.....	60
8 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามอาชีพ.....	61
9 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรี จังหวัดเพชรบุรี ด้านราคา จำแนกตามอาชีพ.....	62
10 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามความถี่ในการชมละครชาตรีต่อปี.....	63
11 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา.....	64
12 ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี.....	65

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ชาติที่มีศิลปะการแสดงเป็นแบบแผนของตนเองนั้น นับเป็นความภาคภูมิใจของคนในชาติอย่างยิ่ง และแสดงให้เห็นถึงความเจริญและความเป็นเอกราชของชาติ ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในภาคพื้นเอเชีย ที่มีนาฏศิลป์ประจำชาติให้เรากล่าวภาคภูมิใจมาถึงทุกวันนี้ การแสดงของไทยมีมากมายหลายชนิด เช่น ละครบั้งไฟพญานาค โขน ละคร หมายถึง การละเล่นเป็นเรื่องราวต่าง ๆ จำแนกออกได้หลายประเภท โดยยึดการแสดงเป็นสำคัญ ซึ่งต่างจากละครเวที จำแนกออกตามทฤษฎีการแสดงและการเขียน ดังนั้นจึงแยกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเภท คือ ละครเวที ละครเรื่อง และละครพูด

จังหวัดเพชรบุรีเคยเป็นเมืองที่มหากษัตริย์ทรงโปรดประพาสประทับแรมในฤดูร้อนมาตั้งแต่อดีตกาล โดยเฉพาะในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) โปรดให้คณะละครของหลวงอภัย ซึ่งเป็นละครโนราห์ชาตรีที่ได้รับอิทธิพลมาจากหัวเมืองภาคใต้ผสมกับละครใน มีโอกาสไปแสดงหน้าพระที่นั่ง และต่อมาจึงได้พัฒนาเป็นละครชาตรีเมืองเพชรบุรี เป็นเอกลักษณ์และการละเล่นพื้นบ้านของชาวจังหวัดเพชรบุรี และได้มีการแสดงสืบทอดต่อ ๆ กันมา จึงกลายมาเป็นอาชีพประเภทหนึ่ง (ทิพยา ปัญญาวัชชิโล . 2537:55)

ละครชาตรีนั้นเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ละครแก้บน” ผู้ที่หาละครไปแสดงนั้น มีความเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ เมื่อบนขอสิ่งใดแล้วได้สมความปรารถนา จึงแก้บนด้วยละครชาตรี และ “การยกเครื่อง” จัดเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด ของการแก้บน โดยทำให้เสร็จในช่วงเที่ยงวัน ละครแก้บนในจังหวัดเพชรบุรีมีหลายคณะในระบบครอบครัว งานแสดงจะมีมากในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม ส่วนใหญ่ในอดีตจะเป็นการแก้บนในเรื่องเกี่ยวกับการเจ็บไข้ การให้ได้มาในสิ่งที่ตนปรารถนา ส่วนการแก้บนในเรื่องอื่น ๆ ในปัจจุบันละครชาตรีไม่ได้มีการแสดงแก้บนตามงานวัดเท่านั้น แต่ยังมีการจ้างมาแสดงในงานต่าง ๆ เช่น งานบวชนาค ขึ้นบ้านใหม่ และงานแสดงประจำปีในงานวัดต่าง ๆ (หนังสือสารคดีเพชรบุรี. 2543 : ออนไลน์) ; (วิทธิชัย ชีระมณี. 2548 : 10)

ละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ส่วนใหญ่จะแสดงที่วัดมหาธาตุ ซึ่งเป็นการแสดงเพื่อแก้บนให้หลวงพ่อดำศักดิ์สิทธิ์ในโบสถ์ เพราะมีความเชื่อกันว่าหลวงพ่อดำท่านชอบละคร โดยมีศาลาข้างกำแพงวัดเป็นที่แสดง ตัวนักแสดงหรือตัวละครก็จะนั่งล้อมวงกัน ไม่มีฉาก มีโต๊ะ 1 ตัว ละครก็จะแต่งตัวดนตรีโหมโรงกันไป แล้วก็เริ่มแสดงพอถึงเวลา 12.00 น. พักรับประทานอาหาร แล้วเริ่มแสดงต่อเวลา 13.00 น. จนถึงเวลา 15.00 น. หรือเวลา 16.00 น. แล้วก็ลาโรงเล็กแสดง

ในยุคสังคมปัจจุบัน ละครชาตรีเป็นการแสดงประเภทหนึ่งที่นับวันจะหาดูได้ยาก ละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีมีหลายคณะ คณะที่เก่าแก่ในปัจจุบันนี้ คือ คณะเพชรดารา ซึ่ง นายละม้าย เอี่ยมประเสริฐ เป็นหัวหน้าคณะละครชาตรี กล่าวว่า ละครชาตรีนับเป็นอาชีพที่มีการแข่งขันกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องตัวผู้แสดง เนื้อเรื่อง เวลาแสดง บทละคร การดำเนินเรื่อง ดนตรีในการประกอบการแสดง การตั้งราคา การติดต่อละครไปแสดงในแต่ละครั้ง และการอนุรักษ์สืบทอดและจุดประสงค์ในการแสดงละครส่วนใหญ่ ผู้ที่จะจ้างไปแสดงก็เพื่องานเก็บเงินหรือแก้สินบนที่เจ้าของงานหรือเจ้าภาพได้บนขอสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไว้ เมื่อได้สมความปรารถนาแล้วก็จะจ้างละครชาตรีมาแสดงตามที่ได้สัญญาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไว้ (ละม้าย เอี่ยมประเสริฐ. 2549 : สัมภาษณ์)

นาฏศิลป์ในโลกปัจจุบันต้องพึ่งพา การโฆษณาประชาสัมพันธ์ และการตลาด ทำให้กลายเป็น Show Business มิเช่นนั้นก็คงอยู่ไม่ได้ สอดคล้องกับแนวคิดของการทำให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรม (Cultural Product) เป็นการเปลี่ยนมุมมองให้สัมพันธ์กับสภาพสังคมที่ต้องพึ่งพาวิชา เศรษฐศาสตร์เข้ามาทำให้ศิลปะแปรรูปเป็นเงินทอง เพื่อใช้ในสังคมนิยม จำเป็นต้องมีกลยุทธ์ที่จะทำให้ นาฏศิลป์ซึ่งเป็นสินค้าจำกัดประโยชน์ใช้สอย มีกลุ่มผู้ซื้อที่จำกัดมาเป็นสินค้าที่ขายได้ จำเป็นที่จะต้องพึ่งพาความรู้ด้านการตลาด ที่เข้ามาปรับใช้ต่อนาฏศิลป์เพื่อจะทำให้ขายได้อย่างสำเร็จ (มองไปข้างหน้าอนาคตนาฏศิลป์ไทยจะเป็นแบบไหนแน่. 2543 : ออนไลน์) ; (สุรพล วิรุฬห์รักษ์. 2546 : 91)

หัวหน้าคณะละครปทุมศิลป์ กล่าวว่า คนที่มาดูละครชาตรีนับ ส่วนใหญ่จะเป็นวัยผู้ใหญ่ สำหรับวัยรุ่นนั้นมีน้อยแต่ก็ยังพอมีอยู่บ้างเป็นบางกลุ่ม แนวโน้มของการสืบทอดงานละครชาตริดี้น้อยลง ตลอดจนวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามีบทบาทในประเทศไทยมากขึ้น ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและประเพณีที่ขาดการสืบทอดด้วยความไม่น่านิยมล้ำสมัย ละครชาตรีจึงไม่เป็นที่นิยมและสนใจของเยาวชนและประชาชนทั่วไป รวมทั้งความเชื่อเรื่องผีสาปเทวดา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่นับวันจะหมดไป และวัฒนธรรมตะวันตกมีส่วนทำให้คนไทยลืมนึกถึงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน คนนิยมประกอบอาชีพละครชาตรีกันน้อยลง ซึ่งเป็นผลกระทบต่อการสืบสานและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของชาวจังหวัดเพชรบุรี และยังเป็นปัญหาในการประกอบอาชีพละครชาตรีด้วย จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงการแสดงละครชาตรีให้ทันสมัยขึ้น แต่ก็ยังคงยึดรูปแบบดั้งเดิมอยู่ (ละครชาตรีเมืองเพชร. 2546 : ออนไลน์)

ผู้วิจัยในฐานะ เป็นครูสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ดนตรี – นาฏศิลป์) ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการพัฒนาการเรียนการสอน ศิลปะ ภาษาไทย และด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านละครชาตรี จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี เพื่อที่จะได้นำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการ

วางแผนดำเนินงาน ปรับปรุง พัฒนา และเพิ่มคุณค่าของการละเล่นพื้นบ้านละครชาตรีในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งจะส่งผลให้ธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ยังคงสืบทอดอยู่และพัฒนาไปในแนวทางที่ผู้บริโภคต้องการได้เป็นอย่างดี

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายได้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรี จังหวัดเพชรบุรี ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของละคร ด้านราคา และ ด้านประชาสัมพันธ์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ใน 5 ด้าน จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ความถี่ในการชมละครชาตรีต่อปี และระดับการศึกษา
3. เพื่อศึกษาและรวบรวมความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ดำเนินการธุรกิจละครชาตรีที่จะดำเนินการสืบทอด โดยการอนุรักษ์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปวางแผนการดำเนินงาน ปรับปรุง พัฒนา และเพิ่มคุณค่าการแสดงละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งจะส่งผลให้ละครชาตรีใน จังหวัดเพชรบุรีพัฒนาไปในแนวทางที่ผู้บริโภคต้องการ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้บริโภค (ผู้ชมและผู้ที่ว่าจ้างละครชาตรี จังหวัดเพชรบุรี) ละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ใน 5 คณะ ได้แก่ ผู้บริโภคคณะสุนันทา ผู้บริโภคคณะ นาฏยานิยมศิลป์ ผู้บริโภคคณะขันนาคทัศนาศิลป์ ผู้บริโภคคณะเพชรดารา และผู้บริโภคคณะชูศรี นาฏศิลป์

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้บริโภค (ผู้ชมและผู้ที่ว่าจ้างละครชาตรี จังหวัดเพชรบุรี) ละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ใน 5 คณะ ได้แก่ ผู้บริโภคคณะสุนันทา ผู้บริโภคคณะ นาฏยานิยมศิลป์ ผู้บริโภคคณะขันนาคทัศนาศิลป์ ผู้บริโภคคณะเพชรดารา และผู้บริโภคคณะชูศรี นาฏศิลป์ จำนวน 200 คน ซึ่งทั้ง 5 คณะนี้ ได้จากการเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากแต่ละคณะที่เลือก

มานั้นมีลักษณะที่เหมือนกันในด้านวิธีการแสดง การฝึกนักแสดง ส่วนใหญ่นักแสดงเป็นเครือญาติกัน ผู้แสดงในแต่ละคณะดังกล่าวมีโอกาสได้แสดงกับทุกคณะที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง และสำนักงานตั้งอยู่ในเขตเดียวกัน ระยะเวลาการเก็บข้อมูลภายในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2549

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระแบ่งเป็นดังนี้

1.1 เพศ

1.1.1 ชาย

1.1.2 หญิง

1.2 อายุ

1.2.1 ต่ำกว่า 35 ปี

1.2.2 35 – 50 ปี

1.2.3 มากกว่า 50 ปี

1.3 อาชีพ

1.3.1 รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ

1.3.2 รับจ้าง

1.3.3 ค้าขาย

1.4 ความถี่ในการชมละครชาติต่อปี

1.4.1 น้อยกว่า 3 ครั้ง

1.4.2 3 – 8 ครั้ง

1.4.3 มากกว่า 8 ครั้ง

1.5 ระดับการศึกษา

1.5.1 ประถมศึกษา

1.5.2 มัธยมศึกษา

1.5.3 อุดมศึกษา

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นที่มีต่อธุรกิจละครชาติจังหวัดเพชรบุรี ใน 3 ด้าน

ได้แก่

2.1 ด้านคุณลักษณะของละคร

2.2 ด้านราคา

2.3 ด้านประชาสัมพันธ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ความคิดเห็นที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี** หมายถึง การแสดงความรู้สึก ความเข้าใจและการรับรู้ของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี โดยสามารถถ่ายทอดมาเป็นคำพูด ความคิด หรือเป็นลายลักษณ์อักษร ใน 3 ด้าน ต่อไปนี้

1.1 **ด้านคุณลักษณะของละคร** หมายถึง ความคิดเห็น ของผู้บริโภคที่มีต่อละครชาตรีเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบที่เป็นจุดครองใจของผู้บริโภค ในเรื่องที่แสดง ความทันสมัย ความสนุกสนาน เครื่องแต่งกาย การดำเนินเรื่อง เป็นคณะที่มีชื่อเสียง เป็นคณะที่เก่าแก่ นักแสดง ละครชาตรี การตรงเวลา การอนุรักษ์ การสนับสนุนในหน่วยงานต่างๆ ในเรื่อง การจัดตั้งชมรม การละเล่นพื้นบ้านละครชาตรี จัดตั้งเวทีสำหรับการแสดงละครชาตรี จัดให้มีการประกวด ยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ที่เป็นต้นแบบ ยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ให้การสนับสนุน หรือหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน การแสดงละครชาตรีในงานสำคัญต่างๆ ของจังหวัดเพื่อเป็นการอนุรักษ์

1.2 **ด้านราคา** หมายถึง ความคิดเห็น ของผู้บริโภคที่มีต่อละครชาตรีเกี่ยวกับความเหมาะสมในราคาที่ว่าจ้างละครชาตรีไปแสดง ในเรื่องขนาดคณะละคร จำนวนผู้แสดง การต่อรองราคา และการกำหนดราคา

1.3 **ด้านประชาสัมพันธ์** หมายถึง ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อละครชาตรีเกี่ยวกับความเหมาะสมของวิธีการประชาสัมพันธ์ในการว่าจ้างละครชาตรีในแต่ละครั้ง ไม่ว่าจะเป็นป้ายชื่อคณะละครที่ติดไว้ในที่ชุมชน ความสม่ำเสมอในการแจกนามบัตร การประชาสัมพันธ์ละครชาตรีในสื่อต่างๆ และการเข้าร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ของคณะละครชาตรี

2. **ผู้บริโภค** หมายถึง บุคคลที่มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับละครชาตรี โดยมี 2 กลุ่ม คือ

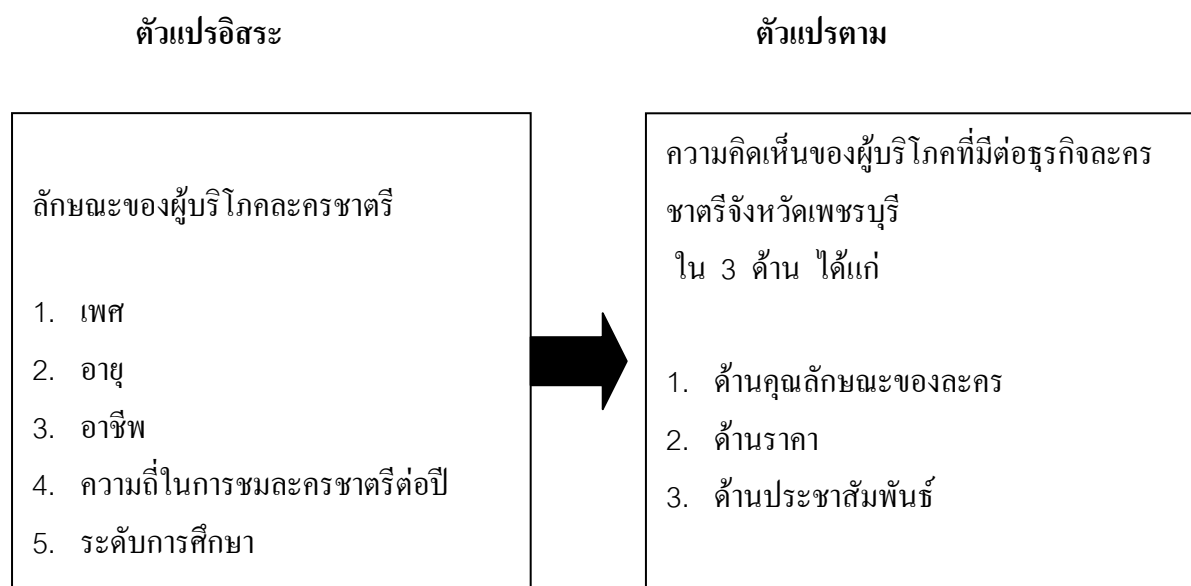
2.1 **กลุ่มผู้ชม** หมายถึง บุคคลที่ชมละครชาตรีตั้งแต่ละครเริ่มแสดงจนลาโรง (เลิกแสดง)

2.2 **กลุ่มเจ้าภาพ** หมายถึง บุคคลที่ว่าจ้างคณะละครชาตรีไปแสดงในสถานที่ต่าง ๆ จะเป็นงานแก้สินบนหรืองานอื่นๆ ก็ได้

3. **ละครชาตรี** หมายถึง กลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันเป็นคณะจัดเป็นการแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับจักรๆ วงศ์ๆ ซึ่งเป็นการแสดงที่เก่าแก่ของจังหวัดเพชรบุรีสืบทอดมาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน

4. **ธุรกิจละครชาตรี** หมายถึง การจัดกิจกรรมการแสดงของคณะละครชาตรีที่มีจุดประสงค์เพื่อรับค่าตอบแทนเป็นเงินจากผู้ว่าจ้างละครชาตรีไปแสดงในสถานที่ต่าง ๆ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. ผู้บริโภคที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
2. ผู้บริโภคที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
3. ผู้บริโภคอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
4. ผู้บริโภคที่มีความถี่ในการชมละครชาตรีต่อปีต่างกัน มีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
5. ผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอเป็นหัวข้อตามลำดับดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวกับความคิดเห็น
2. กลยุทธ์การตลาด
3. ประวัติการแสดงละครไทย
4. ละครชาตรี
5. ละครชาตรีกรมศิลปากร
6. เอกสารธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวกับความคิดเห็น

ความหมายของความคิดเห็น

ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของแต่ละบุคคลในอันที่จะพิจารณาถึงข้อเท็จจริงในอย่างใดอย่างหนึ่ง

ในการศึกษาเรื่องความคิดเห็นนี้ ได้มีผู้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้หลายประการพอที่จะนำเสนอ ดังนี้

ซอนบี้ , การเทนไบร์ ; และ วอร์คฟีลด์ (Homby Gateenby ; & Wakeficld. 1969: 886) ได้พูดถึงความคิดเห็นว่า คือ ความเชื่อหรือลงความคิดเห็น ที่ไม่ได้เป็นความรู้ที่อันแท้จริงหรือคือความคิดเห็นในบางอย่างที่อาจเป็นจริงได้

เรืองเวทย์ แสงรัตน (2522 : 14) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ เราสามารถจะแยกความคิดเห็นและทัศนคติจากกันได้ เพราะทัศนคติและความคิดเห็นมีลักษณะคล้าย ๆ กัน แต่ลักษณะของความคิดเห็นจะไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ

นิศา สุวรรณประเทศ (2523 : 15) กล่าวว่า ความคิดเห็นหมายถึง การแสดงออกทางด้านความรู้สึก ของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ด้วยการพูด การเขียน โดยมีพื้นฐานความรู้เดิม ประสบการณ์ที่บุคคลได้รับ ตลอดจนสภาพแวดล้อมของบุคคลนั้น เป็นหลักในการแสดงความคิดเห็น

พัชรี วรกวิน (2526 : 78) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า เป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ ซึ่งเป็นความรู้สึก ความคิด ความเชื่อต่อสิ่งแวดล้อมในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 13) กล่าวว่า ความคิดเห็นถือได้ว่าเป็นการแสดงออกด้านเจตคติอย่างหนึ่ง แต่การแสดงความคิดเห็นนั้น มักมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบและเป็นส่วนที่พร้อมที่จะมีปฏิกิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก

เวบสเตอร์ (Webster. 1983 : 637) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า เป็นเรื่องเกี่ยวกับจิตใจความเชื่อหรือการตัดสินใจที่จะเชื่อในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไปได้ โดยความคิดเห็นนั้นอาจไม่ถูกต้องก็ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับมุมมอง หรือทัศนคติเฉพาะคนหรือโดยรวมของกลุ่ม เพื่อบอกความคิดเห็นโต้แย้งความคิดเห็นเดิมที่มีอยู่แล้ว หรือการแสดงออกของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจะตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วแต่กรณี

พงษ์ไพบูลย์ สิลาราวเวทย์ (2528 :18) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า การแสดงออกทางด้านความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ด้วยการพูดหรือเขียน โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม ซึ่งการแสดงออกความคิดเห็นอาจได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นได้

ธีรพร อุวรรณโณ (2529 : 51-54) กล่าวว่า อิทธิพลที่มีต่อความคิดเห็นมี ดังนี้

1. อิทธิพลจากพ่อแม่ เป็นแหล่งที่มีอิทธิพลสูงสุดโดยเฉพาะในวัยเด็กที่กำลังจะมีการพัฒนาทางด้านค่านิยม ความเชื่อและความรู้สึกนึกคิดออกมาในกรอบของครอบครัวที่มีพ่อแม่เป็นผู้มีอำนาจให้คุณ เมื่อทำความดีและมีอำนาจให้โทษ เมื่อทำสิ่งไม่ดี หรือสิ่งที่พ่อแม่ไม่เห็นด้วย
2. อิทธิพลต่าง ๆ ในสถานศึกษา เช่น ครูและเพื่อน มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น
3. อิทธิพลต่อประสบการณ์ส่วนตัว นักวิเคราะห์เน้นประสบการณ์ที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรง และกระทบกระเทือนใจบุคคลได้นาน
4. อิทธิพลจากสื่อมวลชน เช่น การโฆษณาสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่พยายามเปลี่ยนความคิดเห็นของคนให้หันไปนิยมผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ต้องเข้าไปจำหน่ายให้กับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ

จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2538 :5) กล่าวว่าความหมายของความคิดเห็น (Opinion) หมายถึง การแสดงออกในความเชื่อบางอย่าง เจตคติบางอย่างและค่านิยมของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งการกระทำอาจไม่สอดคล้องกับการแสดงออกทางความคิดเห็นต่อสิ่งนั้น

วัชร อินทรภูวศักดิ์ (2540 : 9) ได้ให้ความหมายของการคิดเห็นไว้ว่า เป็นการแสดงออกของความเชื่อของตนเองในเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็ตาม โดยที่ความคิดเห็นที่แสดงออกของตนเองนี้คิดว่าถูกต้องโดยใช้สติปัญญา ความรู้ ประสบการณ์ สภาพแวดล้อมในขณะนั้นเป็นตัวตัดสินใจและแสดงออกมาเป็นความคิดเห็น เฉพาะของตน ความเชื่ออาจจะมีผู้อื่นเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตาม

สุชา จันทรเฒ ; และสุรางค์ จันทรเฒ (2540 : 104) กล่าวว่า เป็นการยากที่จะแยกความคิดเห็นและเจตคติออกจากกันได้โดยเด็ดขาด เพราะทั้งความคิดเห็นและเจตคติมีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่ลักษณะของความคิดเห็นไม่ลึกซึ้งเหมือนเจตคติ

นฤนาท พุทธิสง (2541 : 12) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่าเป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึก ความเชื่อและการตัดสินใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ การรับรู้ ประสบการณ์ สภาพแวดล้อมในขณะนั้นเป็นพื้นฐาน ซึ่งความคิดเห็นของแต่ละบุคคลอาจเป็นที่ยอมรับ หรือ ปฏิเสธจากบุคคลอื่นได้

จากความหมายต่าง ๆ ข้างต้นสรุปได้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การที่บุคคลได้รับสภาวะการณั้รอบตัวเข้าไป นำไปประมวลกับความรู้ที่มีอยู่ ซึ่งรวมถึงอิทธิพลที่มี ได้แก่ พ่อแม่ กลุ่มต่าง ๆ ในสถานศึกษา ประสบการณ์ส่วนตัว สื่อมวลชนและแสดงออกมาในทางความคิดเห็นต่อสิ่งนั้น ซึ่งองค์ประกอบของความคิดเห็นจะประกอบด้วย ความรู้ ความรู้สึก และพฤติกรรม

กลยุทธ์การตลาด

เสรี วงษ์มณฑา (2542 : 19 – 22) ได้กล่าวถึงกลยุทธ์ส่วนผสมการตลาด 8P'S ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์ (Product) จะต้องมีสินค้าที่สนองความพึงพอใจผู้บริโภคได้ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ดังนี้

1.1 การกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ (Positioning) ถ้าเป็น P ตัวหนึ่งที่เพิ่มเข้ามาจริงๆ แล้ว Positioning ก็เป็นส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์ (Product) คือเมื่อออกสินค้ามาแล้วจะต้องวางตำแหน่งครองใจให้กับสินค้า แต่ละสินค้าที่มีส่วนถือครองตลาดและยืนหยัดอยู่ได้มักจะมีตำแหน่งครองใจที่ชัดเจน เพราะฉะนั้นจึงต้องการให้นักการตลาดทำการตลาดโดยไม่ลืมว่า ก่อนที่จะทำการสื่อสารการตลาดใด ๆ ก็ตาม จะต้องพยายามวางตำแหน่งครองใจให้ชัดเจนว่าจะให้สินค้าของตนเป็นอะไร ถ้าพิจารณาจากผู้บริโภคในตลาดจะเห็นได้ว่าแต่ละสินค้าจะมีตำแหน่งครองใจที่ชัดเจน การทำสินค้าโดยมีการวางตำแหน่งครองใจที่ชัดเจนสามารถที่จะทำให้เป็นอันดับ 1 อันดับ 2 อันดับ 3 อันดับ 4 อันดับ 5 บางครั้งอาจเป็นอันดับ 10 ได้ เพราะฉะนั้นการวางตำแหน่งครองใจจึงเปิดโอกาสให้เราเป็นอันดับ 1 ในสินค้าประเภทนั้น ๆ เป็นการเลือกอันดับ 1 ให้กับตนเองในแง่ของการเข้าอยู่ในใจของลูกค้า เพราะหลักการครองใจยึดหลักอยู่อย่างหนึ่งว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่จะไม่จำสินค้าที่เป็นอันดับ 2 อันดับ 3 แต่จะจดจำเฉพาะอันดับ 1 ทำให้การทำการตลาดที่มีตำแหน่งครองใจเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อให้เราสร้างสินค้าแต่ละชนิด (ประเภท) (Category) ใหม่ แล้วเราขึ้นมาเป็นอันดับ 1 ในสินค้าแต่ละชนิด (ประเภท) (Category) นั้น แต่ถ้าเราวางตำแหน่งครองใจไม่ดี สินค้าเราก็จะถูกจับไปรวมกับสินค้าแต่ละชนิด (ประเภท) (Category) ที่มีอยู่แล้ว

1.2 บุคลิกภาพ (Personality) เป็นการสร้างบุคลิกภาพให้กับสินค้าให้มีบุคลิกภาพชัดเจน และมีลักษณะถาวร เป็นสิ่งที่สามารถจะทำนายได้ ถ้าหากสินค้ามีบุคลิกภาพที่แน่ชัดผู้บริโภคก็จะรู้ว่าเขาจะคาดหวังอะไรจากตัวสินค้าบ้าง

การที่สินค้ามีบุคลิกภาพที่ชัดเจนทำให้ผู้บริโภคสามารถคาดหวังได้ว่าเมื่อซื้อสินค้านี้แล้วได้อะไร เพราะฉะนั้นเวลาทำการตลาดจะต้องพยายามบ่งบอกบุคลิกภาพของสินค้าให้ชัด อย่าทำให้เกิดความเพี้ยนจนทำให้สับสนจะต้องมีลักษณะเด่น (Identity) ที่ชัดเจนว่าเป็นอะไร ปัจจุบันสินค้าหลายอย่างเมื่อคุณโฆษณาแล้วผู้บริโภคคิดว่าเป็นสินค้าคนละอย่างกัน เพราะโฆษณารอบหนึ่งเป็นรูปแบบหนึ่ง อีกโฆษณาหนึ่งเป็นอีกรูปแบบหนึ่ง

ในการสร้างรูปแบบที่แน่ชัด ไม่ว่าจะเป็นคำพูด (Words) รูปภาพ (Picture) อารมณ์ (Mood) ลิลา (Tone) น้ำเสียง (Voice) จะต้องสอดคล้องกลมกลืนกัน เพราะถ้าหากมีบุคลิกภาพที่ชัดเจนจะทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความมั่นใจว่าเขาจะได้อะไรจากสินค้า เพราะสามารถคาดหวังได้

2. ราคา (Price) เป็นราคาที่ลูกค้ายอมรับว่าเหมาะสม

3. การจัดจำหน่าย (Place) การกระจายสินค้าที่มีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกให้กับลูกค้า

4. การส่งเสริมการตลาด (Promotion) ความพยายามที่ทำให้สินค้านั้นขายได้

5. การบรรจุภัณฑ์ (Packaging) โดยทั่วไปการบรรจุภัณฑ์จะเป็นข้อย่อยของผลิตภัณฑ์ (Product) สาเหตุที่แยกออกมานั้น เนื่องจากในปัจจุบันบรรจุภัณฑ์มีความสำคัญต่อผู้บริโภคเพื่อดึงดูดให้ผู้บริโภคสนใจซึ่งมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าตัวผลิตภัณฑ์

Packaging (การบรรจุภัณฑ์) ในตำราเก่า ๆ P ตัวนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์ (Product) นั่นคือผลิตภัณฑ์ที่กล่าวถึงใน 4P's นั่นไม่ใช่ผลิตภัณฑ์แบบเปลือย แต่เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีการห่อหุ้ม มีการใส่กล่อง อยู่ในขวด ฯลฯ แต่หลายครั้งถ้าหากไม่ดึงเอาบรรจุภัณฑ์มาเป็นอีก P หนึ่งพบว่ามันก็ธุรกิจหลายคน (โดยเฉพาะในประเทศไทย) ไม่มีการปรับปรุงหีบห่อ ตัวอย่าง ผักกาดคองกระป๋อง ถ้าประเทศญี่ปุ่นเขาจะบรรจุในกระป๋องใสๆ ให้เห็นเนื้อข้างในว่าผักกาดคองเป็นใจผักจริง ๆ

โลโก้ของไทยก็ควรที่จะเป็นโลโก้ที่ทันสมัย แต่กลับเป็นโลโก้ที่ย้อนยุคในขณะที่ต่างประเทศโลโก้ของเขาเป็นโลโก้ที่สวยงามซึ่งเรื่องบรรจุภัณฑ์เป็นสิ่งที่สำคัญมาก

6. พนักงาน (People) เมื่อก่อนจะเน้นพนักงานขายเพียงอย่างเดียว จะต้องมีการอบรมพนักงานขายมีการให้สิ่งจูงใจแก่พนักงานขาย แต่จริงๆ แล้วฝ่ายขายไม่สามารถที่จะทำงานคนเดียวได้ พนักงานทุกคนมีความสำคัญเท่ากันตั้งแต่ยามรักษาความปลอดภัย ไปจนถึงผู้อำนวยการ ทุกฝ่ายจะต้องช่วยกันรักษาลูกค้าไว้ให้ได้

People (พนักงานหรือคน) ถ้าหากเราย้อนกลับไปดูตำราการตลาดเล่มเก่า ๆ ในส่วนของส่วนผสมการส่งเสริมการตลาด (Promotion mix) มีอยู่คำหนึ่งคือ การขายโดยใช้พนักงาน (Personal selling) จากคำนี้จึงได้ดึงเอาตัว People ออกมา เนื่องจากได้พบว่า บริษัททุกๆ บริษัทให้ความสำคัญแก่พนักงานขายมากเสียจนกระทั่งขาดความสนใจคนส่วนอื่น ๆ ของบริษัท ซึ่งจริงๆ ในโลกแห่งความ

เป็นจริงเราสามารถสูญเสียลูกค้าได้ทุกจุด ไม่ใช่เฉพาะจุดฝ่ายขายเท่านั้น บางทีฝ่ายขายดีมากแต่พนักงานรับโทรศัพท์อาจทำให้เสียลูกค้าได้ หรือว่าพนักงานรักษาความปลอดภัยก็ทำให้เสียลูกค้าได้ ช่วงซ่อมของบริษัทบางคนเรียกว่าเป็นโบ้ย้มยาก กล่าวคือ ไม่พูดแล้วยังไม่ยิ้มด้วย บางทีก็ดูลูกค้าด้วย เหล่านี้เป็นตัวอย่างของการสูญเสียลูกค้าที่ไม่ใช่มาจากฝ่ายขาย ดังนั้นถ้าหากการตลาดไปมุ่งขายแต่เพียงอย่างเดียวคงจะไม่ได้ เพราะฉะนั้น การตลาดที่ดีต้องไม่มองข้ามบุคคลระดับที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับลูกค้า ตั้งแต่ขายนาน้ำประดู จนถึงผู้จัดการจะต้องเป็นผู้ที่มีส่วนเสริมสร้างในการหาลูกค้าและรักษาลูกค้า เพราะหากเราไม่ดูแลสิ่งเหล่านี้เรามีโอกาสเสียลูกค้าได้ทุกจุด

7. อำนาจ (Power) อำนาจของผู้บริหารระดับสูง เป็นปัจจัยสำคัญในการแข่งขันทางการตลาด และจำเป็นต้องรู้วิธีการธุรกิจ (Know how) และรู้จักบุคคลในการติดต่อธุรกิจ (Know who) ซึ่งเป็นสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่มีความสำคัญมากสำหรับธุรกิจในประเทศไทย

Power (อำนาจ) เป็นส่วนประสมการตลาด (Marketing mix) ที่ใส่เข้ามาสำหรับคนไทย โดยเฉพาะ ก็คือเราทำการตลาดอะไรก็ตามจะไม่ประสบความสำเร็จถ้าหากเราไม่มีพลัง (Power) เป็นเรื่องของการรู้จักบุคคล (Know who) ที่คู่กับความรู้และทักษะในการทำงาน (Know how) ในต่างประเทศเขาอยู่ได้ด้วยความรู้และทักษะในการทำงาน (Know how) ไม่รู้จักบุคคล (Know who) อยู่ไม่รอดแน่นอน เพราะการรู้จักบุคคล (Know who) เราก็สามารถไปติดต่อคนนั้นคนนี้ ซึ่งเป็นเรื่องของพลัง อำนาจจึงกลายเป็นเรื่องสำคัญที่เป็นส่วนประสมการตลาดในประเทศไทย

8. ประชาสัมพันธ์ [Public Relations (PR)] เดิมจะอยู่ในหัวข้อการส่งเสริมการตลาด (Promotion) นักการตลาดส่วนใหญ่จะส่งเสริมด้านการขายและการโฆษณามากกว่าการประชาสัมพันธ์ แต่การประชาสัมพันธ์สามารถสร้างภาพพจน์ให้สินค้าได้ดีกว่าการส่งเสริมการตลาดการขายและการโฆษณา ซึ่งจะทำให้สินค้านั้นขายได้แพงกว่า และได้รับการเลือกมากกว่า เมื่อสินค้านั้นมีคุณสมบัติอื่นเท่าเทียมกับสินค้าของกลุ่มแข่ง

หลักเกณฑ์ที่เคยเรียนมามี 4P'S แต่ในที่นี้นามาทะบายให้มากกว่า 4P'S เพราะต้องการให้ความสำคัญกับบางตัวซึ่งถูกมองว่าไม่สำคัญ ถ้ามองแค่ 4P'S เช่น Public Relations (PR) (การประชาสัมพันธ์) จริงๆ แล้ว P ตัวนี้คือส่วนหนึ่งของ Promotion (การส่งเสริมการตลาด) ในตำราการตลาดทั่วไปเพราะ Promotion (การส่งเสริมการตลาด) ประกอบไปด้วยการโฆษณา (Advertising) การประชาสัมพันธ์ [Public Relations (PR)] การขายโดยพนักงานขาย (Personal selling) การส่งเสริมการขาย (Sales Promotion) แต่จำเป็นจะต้องดึง PR ออกมา เพราะว่าในแผนงานการตลาดที่ใช้ส่งเสริมการตลาด (Promotion) มักจะอ่อนประชาสัมพันธ์ [Public Relations (PR)] ไปเน้นในโฆษณา (Advertising) กับการส่งเสริมการขาย (Sales Promotion) นั่นคือความอ่อนแอของการทำ PR จึงต้องดึง PR ออกมาเป็น 1P นอกเหนือไปจากการส่งเสริมการตลาด (Promotion) เพื่อให้เห็นความสำคัญ

ว่าในยุคนี้ในการทำสื่อสารทางการตลาดจะให้ความสำคัญแต่การโฆษณาว่าการส่งเสริมการขายเท่านั้น โดยไม่มอง PR เลยนั้นไม่ได้ เพราะนับวันค่าสื่อ ค่าผลิตชิ้นงานโฆษณาจะแพงขึ้นเรื่อยๆ เราจะต้องลดงบประมาณของการทำโฆษณาแล้วไปเพิ่มงบประมาณให้กับการทำ PR มากขึ้น

การที่ให้ความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ [Public Relations (PR)] เพราะถือว่าในปัจจุบันนี้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสินค้ามีมากมาย แล้วข้อมูลเหล่านั้นเป็นประโยชน์ในแง่ของการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value added) ถ้าเราทำเพียงโฆษณาเท่านั้น กิจกรรมรณรงค์ (Campaign) จะไม่ได้ผลเท่าที่ควร

ประวัติการแสดงละครไทย

ประวัติการละครไทย

ละครไทยในความหมายเฉพาะ คำว่าละครใช้ในความหมายโดยรวมๆ หมายถึงการแสดงโดยทั่วไป จะเป็นชนิดใดก็ได้ที่แสดงต่อกันเป็นเรื่องราว แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงละครในความหมายที่แคบ คือ การแสดงประเภทหนึ่งโดยเฉพาะแต่เดิม (ก่อนสมัยรัชกาลที่ 5) คำว่าละครชาตรี ละครนอก ละครใน ถึงสมัยรัชกาลที่ 5 มีละครชนิดใหม่ๆ เกิดขึ้นหลายชนิด ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับละครราชของเดิมบ้าง แตกต่างกันไปบ้าง ได้แก่ ละครดึกดำบรรพ์ ละครพันทาง ละครพูด ละครเสภา และละครร้อง

ศัพท์คำว่า ละคร มีมาจากไหน ปัญหานี้เป็นที่สงสัยและถกเถียงกันมาเป็นเวลานานนับศตวรรษ จนกระทั่งทุกวันนี้ คำตอบอาจแสดงเค้าที่มาของการแสดงชนิดนี้ด้วยก็ได้ แต่เดิมเข้าใจกันว่าคำว่าละคร มาจากภาษาชวา ว่า ละคอน ซึ่งมาจาก Laku- ลูกในเรื่องของธาตุ ลกฺ แปลว่า ไป หรือ กระทำบทบาท เมื่อไทยรับคำนี้มาใช้ก็ใช้ว่า ละครตามการออกเสียงบ้าง ใช้คำว่า ละครตามอย่างชื่อที่เรียกเมืองนครศรีธรรมราชอย่างย่อบ้าง คำว่า ละคร และ ละคอน ใช้ปนกันทั้งสองอย่างตลอดมา ในที่นี้จะยึดถือตัวสะกดการันต์ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493

วิวัฒนาการของการละครไทยแต่ละยุคสมัยมีดังนี้

1. สมัยกรุงสุโขทัย (พ.ศ. 1800 - 1920) การละเล่นต่างๆ คงจะเป็นการละเล่นพื้นเมือง และการละเล่นที่ปรุงปนกับวัฒนธรรมของชาวพื้นเมืองเดิม เช่น มอญ และขอม มีระบำ รำเต้น มีหลักฐานในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหง

2. สมัยอยุธยา (พ.ศ. 1893 - 2310) ละครไทยเริ่มคลี่คลายขยายตัว การแสดงบางอย่างก็รับวัฒนธรรมเพื่อนบ้าน และวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาปรุงปน เช่น

2.1 รับวัฒนธรรมเขมร เข้าใจว่า ตั้งแต่ พ.ศ. 1895 เป็นต้นมา

2.2 วัฒนธรรมอินเดียทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็น 2 สาย คือ

ก. ข้ามสมุทรอินเดีย เข้า ขวา – มลายู - ผ่านภาคใต้ แล้วเข้าเมืองหลวง

ข. ข้ามสมุทรอินเดีย เข้า ขวา – ไปเขมร แล้วเข้าประเทศไทย

3. สมัยกรุงธนบุรี (พ. ศ. 2310 – 2325) ส่วนมากเป็นการรวบรวมของเก่าที่กระจัดกระจาย เพราะบ้านเมืองไม่สงบ คณะละครที่ขึ้นชื่อในยุคนี้อีกคือ ละครหลวง เพราะมีครุมาฝึกหัดละครให้ คือ “ จันอุษา ” ซึ่งเป็นศิลปินมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา และละครเจ้านครศรีธรรมราช

4 สมัยรัตนโกสินทร์ (พ. ศ. 2325 – ปัจจุบัน) พระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรีล้วนสนับสนุนกิจการละครให้สืบต่อมาเป็นลำดับ

สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (พ. ศ. 2325 – 2352) เป็นยุคแห่งความฟื้นฟูและปรับปรุงละคร (สุนนมาลย์ นิมเนดิพันธ์. 2539 : 8-13)

นาฏศิลป์ไทยในรัชกาลที่ 1 สืบทอดแบบแผนมาจากกรุงศรีอยุธยาและกรุงธนบุรีส่วนหนึ่งและที่ปรากฏ คือ การละเล่นในพระราชพิธี เช่น ชกนาถดึกดำบรรพ์ มงครุ้ม กุลาตีไม้ ระเบง ยังคงรักษาไว้ หนึ่ง โขน ละครชาตรีแบบเดิม ละครผู้หญิง แสดงเฉพาะละครใน และละครผู้ชาย แสดงทั้งละครในและละครนอก (สุรพล วิรุฬห์รักษ์. 2543 : 67)

สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (พ. ศ. 2352 - 2369) เป็นยุคทองของศิลปะการแสดงละคร นับเป็นยุคสมัยของแม่บทแห่งการแสดงและศิลปะร่ายรำของยุครัตนโกสินทร์ เพราะพระองค์มีเวทีที่ปรึกษา 3 ท่าน คือ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ กรมหลวงพิทักษ์มนตรี และสุนทรภู่ โดยมอบหมายให้แต่งบทละครและนำบทละครมาทดลองรำก่อน จึงทำให้ละครมีความประณีตมาก

สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ. ศ. 2369 - 2394) แม้ทรงจะรังเกียจการละครว่าเป็นข้าศึกทางใจ แต่มิได้ทรงขัดขวางผู้ที่แสดงละคร ในยุคนี้อีกละครหลวงจะซบเซา แต่ละครของเจ้านาย ขุนนาง และราษฎร กลับเจริญรุ่งเรืองขึ้นอย่างรวดเร็ว มีทั้งคณะละครและบทละครเกิดขึ้นมากมาย

สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ. ศ. 2394 - 2411) ทรงฟื้นฟูละครขึ้นอีกครั้ง พร้อมทั้งออกประกาศสำคัญเป็นผลให้ละครไทยขยายตัวอย่างกว้างขวางดังมีความโดยย่อ คือ

1. พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้คนทั่วไปมีละครชายและหญิง เพื่อบ้านเมืองจะได้ครึกครื้นเป็นเกียรติแก่แผ่นดิน
2. แม้จะมีละครหลวง แต่คนที่มีละครก็ขอให้เล่นต่อไป
3. ห้ามบังคับผู้คนมาฝึกละคร ถ้าจะขอให้มาตามความสมัครใจ

4. สำหรับละครที่มีใช้ของหลวงซื้อยกเว้นเพียง รัตเกล้ายอด เครื่องแต่งตัวลงยาและห้ามใช้พานทอง หีบทองเป็นเครื่องยก บททำขวัญห้ามใช้ไตรสังข์ และหัวช้างห้ามทาสีเผือก ยกเว้นหัวช้างเอราวัณ

5. มีประกาศกำหนดภาษีมหรสพ พ.ศ. 2402 เก็บจากเจ้าของละครตามประเภทการแสดงและเรื่องที่แสดง

สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ. ศ. 2453 – 2468) อาจนับได้ว่าเป็นยุคทองแห่งศิลปการละครยุคที่ 2 เพราะในยุคนี้นอกจากจะมีทั้งบทร้องและศิลปขึ้นมากต่อมากแล้ว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวยังทรงเป็นทั้งบรมครูของเหล่าศิลปินและทรงพระราชนิพนธ์บทโขน ละคร ฟ้อนรำ ไว้เป็นจำนวนมากอีกด้วย

สมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ. ศ. 2468 - 2477) แม้จะเป็นยุคที่มีการผันผวนทั้งทางเศรษฐกิจและการเมืองแต่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก็โปรดเกล้าฯ ให้ทะนุบำรุงการละครให้ทรงอยู่ตลอดรัชกาล

สมัยปัจจุบัน (ตั้งแต่หลังเปลี่ยนแปลงการปกครองจนทุกวันนี้) การละครและดนตรีตกมาอยู่ในความรับผิดชอบของกรมศิลปากร และยังมีละครแบบใหม่เกิดขึ้นเป็นละครเอกชนที่มีชื่อเสียงอีกโรงหนึ่ง คือ ละครจันทโรภาส จวงจันทร์ จันทรรณมา (พรานบุญ) เป็นผู้ปรับปรุงเพลงไทยสากล พรานบุญมีเรียกว่า ละครร้อง มาตั้งแต่ก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง

ละครหลวงวิจิตรวาทการ เป็นละครอิงประวัติศาสตร์ประเภทปลุกใจให้รักชาติ มีลักษณะแบบพันทาง เรื่องที่นำมาแสดงมุ่งให้รักชาติ มีความเสียดสีเพื่อชาติ และเพื่อสร้างความสามัคคี เนื้อเรื่องดี คำพูดที่ใช้ได้ตอบกันนั้นเป็นถ้อยคำที่ไพเราะกินใจ มีระบำประกอบการแสดง ใช้วงดนตรีไทยและวงดนตรีสากลบรรเลงสลับกัน บทเพลงของท่านนำมาร้องปลุกใจทุกยุคทุกสมัย

ละครไทยแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ได้ 2 ประเภท คือ

1. ละครรูปแบบมาตรฐาน มีกำเนิดมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา และเป็นต้นกำเนิดของการละครแบบอื่น ๆ ได้แก่

- ละครโนห์ราชาตรี
- ละครนอก
- ละครใน

2. ละครแบบปรับปรุง ปรับปรุงขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ ได้แก่

- ละครดึกดำบรรพ์
- ละครพันทาง
- ละครเสภา

3. ละครที่ปรับปรุงขึ้นใหม่ (ไม่ใช่ละครซ้ำ) ปรับปรุงขึ้นใหม่ในสมัยรัตนโกสินทร์ ได้แก่
 - ละครร้อง
 - ละครสังคีต
 - ละครพูด

ละครชาตรี

ในวัฒนธรรมไทยมีละครรำพื้นบ้านที่เก่าแก่มากอยู่ชนิดหนึ่ง เรียกกันเป็น 2 ชื่อ คือ โนห์รา และชาตรี คนภาคใต้ เรียกกันว่า โนห์รา ส่วนคนภาคกลางเรียกว่า ชาตรี ในระยะแรกการแสดงดังกล่าวคือสิ่งเดียวกัน แต่ต่อมาการแสดงนี้แพร่หลายในท้องถิ่นซึ่งมีวัฒนธรรมแตกต่างกันมากทำให้อิทธิพลของวัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่น ตลอดจนอิทธิพลของการแสดงชนิดอื่นเข้ามามีบทบาท ทำให้การแสดงทั้งสองซึ่งมีรายละเอียดต่างกันไปบ้าง แต่ยังคงมีแบบแผนส่วนใหญ่คล้ายกันอย่างไรก็ตาม เชื่อกันว่า ละครโนห์ราชาตรีเป็นต้นแบบของละครชนิดอื่น ๆ

การแสดงโนห์ราชาตรียังคงเป็นที่นิยมอยู่มากทางภาคใต้ มีแสดงแทบทุกโอกาส ส่วนละครชาตรีในภาคกลางนั้นความนิยมลดลงมาก แต่ยังหาดูได้เฉพาะในงานแก้บนเป็นส่วนใหญ่ (สุมณมลย์ นิมนต์พันธ์ . 2539 : 8-13)

ละครชาตรี เริ่มมีชื่อเป็นการแสดงประเภทหนึ่งซึ่งเด่นชัดและแยกออกจากละครนอก ความเข้าใจที่ว่าละครชาตริกลายเป็นละครนอก อาจเป็นไปได้ในทางหนึ่ง แต่ขณะเดียวกันละครชาตรีเดิมน่าจะคงรูปแบบมาจนถึงรัชกาลนี้ อีกประการหนึ่ง ละครชาตรี เช่นที่ว่านี้ น่าจะมีการแสดงหาถิ่นอยู่ในกรุงเทพ ฯ เพื่อแก้บน ส่วนรูปแบบการแสดงนั้น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ อาจารย์ชั้นตรี ตราโมท และชนิด อยู่โพธิ์ อธิบายตรงกันว่า เป็นละครผู้ชาย มีตัวนายโรง แต่งยืนเครื่องหนึ่ง ตัวนางหนึ่ง ตัวเบ็ดเตล็ดหนึ่ง มีนักดนตรีอีกจำนวนหนึ่งแสดงเป็นละครเร่คล้ายโนราเมืองนครศรีธรรมราช ละครชาตรีนี้ น่าจะต่างจากละครชาตรีที่เกิดขึ้นจากการผสมละครนอกกับโนราในรัชกาลที่ 3 (สุรพล วิรุฬห์รักษ์ . 2543 : 61)

ประวัติความเป็นมา

การสันนิษฐานศัพท์ว่า โนห์รา แบบแผนของการแสดงโนห์รานั้น คล้ายคลึงกับละครของมลายูที่เรียกว่า “ มะโย่ง ” เป็นอย่างมากจะต่างกันตรงที่ภาษาและทำนองดนตรีเท่านั้น ท่านผู้รู้หลายท่านสันนิษฐานว่าไทยเราได้รับแบบแผนการแสดงชนิดนี้มาจากอินเดียทางภาคใต้ โดยผ่านทางแหลมมลายู ทั้งนี้เนื่องจากละครทั้งของไทยและของมลายู ต่างมีลักษณะวิธีการแสดงหลายประการคล้ายกับละครเร่ ที่แสดงแพร่หลายทางภาคใต้ของอินเดีย ท่านผู้รู้บางท่านก็ว่า เดิมมหรสพที่แสดงเป็นเรื่องนี้ เดิมมีกำเนิดในภาคกลาง ต่อมาไปแสดงแพร่หลายทางภาคใต้ และนิยมเรื่องนางมโนห์รา จึงเรียกชื่อการแสดงของตัวละครเอกในเรื่องว่า โนห์รา ตามวิธีการพูด ชาวภาคใต้ซึ่งมักคัดเลียงหน้าออก

การสันนิษฐานศัพท์ว่า ชาตรี คำว่า ชาตรี มีท่านผู้สันนิษฐานที่มาเป็นหลายอย่าง เป็นต้นว่า บางท่านว่าชาตรีมาจากคำว่า กษัตริยะ ทั้งนี้เนื่องจากตัวเอกในเรื่องที่ใช้แสดงละครมักเป็นกษัตริย์นี้เองที่เพี้ยนเป็นคำว่าชาตรี เพราะเสียง กษ ควบกันในภาษาสันสกฤตออกเสียงคล้ายเสียง ฉ ในภาษาไทย คำนี้เรียกในภาษาไทยจึงเป็น จัตรี และชาตรี ตามลำดับ อีกท่านหนึ่งว่า ชาตรีมาจากคำว่า ยাত্রาหรือชาตรา โดยอธิบายว่า ละครชาตรี ได้แบบแผนการแสดงมาจากละครแบบหนึ่งของอินเดียทางภาคใต้ซึ่งเรียกว่า ยাত্রา หรือ ชาตรา ละครโนห์ราชาตรี อาจจะมีผู้นำมาแสดงในภาคกลางตั้งแต่สมัยอยุธยาบ้างแล้ว แต่ที่มีหลักฐานแน่ชัดคือ ในสมัยที่สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรียกทัพไปปราบก๊กเจ้านครศรีธรรมราช และต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์อีกสองครั้ง ในครั้งหลังพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดให้ชาวใต้ที่อพยพเข้ามาในกรุงเทพฯ ๑ ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ตำบลสนามกระบือ ผู้ที่มีความสามารถทางละครก็ได้จัดตั้งคณะละครขึ้นแสดงกันแพร่หลาย

ตำนานละครชาตรี (ทิพย์ ปัญญาวัฒน์โชโล. 2537: 57 – 59)

ละครชาตรีได้มีการเล่าสืบต่อกันมาเป็นตำนาน กล่าวคือ ยังมีพระมหากษัตริย์พระองค์หนึ่งทรงพระนามว่า ท้าวทศวงศ์ ครองพระนครกรุงศรีอยุธยา อัครมเหสีทรงพระนามว่า สุวรรณดารามีพระราชธิดาองค์หนึ่งทรงพระนามว่า นางนวนคำลี ครั้นพระราชธิดาเจริญวัย เทพยดาที่จุติลงมาปฏิสนธิในครรภ์นางนวนคำลี เมื่อครรภ์เจริญใหญ่ขึ้น ทรงทราบถึงพระราชบิดาก็ทรงสงสัย จึงโปรดให้หาโหรมาทำนาย โหรทำนายว่า มนุษย์ในชมพูทวีปนี้ไม่มีใครที่จะมาต้องพระราชธิดาได้เลย แต่ชะตาบ้านเมืองจะบังเกิดเป็นนักเลงชาตรี

เมื่อท้าวทศวงศ์ทรงทราบเช่นนั้น ก็ทรงพระราชดำริว่าจะให้พระราชธิดาอยู่ในพระราชวังต่อไปก็จะอับอายต่อชาวเมือง จึงจะทำแพลอยนางนวนคำลีไปให้พ้นบ้านเมือง ดังนั้นแล้วก็ตรัสสั่งให้เสนาข้าราชการทำแพลอยนางนวนคำลีไป ครั้นถึงมหาสมุทรเทพยดาก็บันดาลให้เกิดพายุพัดแพลอยไปติดอยู่ที่เกาะกะซัง แล้วเทพยดาก็นิมิตเป็นศาลาขึ้นที่บนเกาะให้นางนวนคำลีได้อาศัย นางนวนคำลีอาศัยอยู่ในเกาะกะซัง ต่อมาจนครรภ์ครบถ้วนกำหนดทศมาส ก็ร้อนถึงเทพดาลงมาช่วยเหลือ ครั้นถึง ณ วันพฤหัสบดี เดือนหก ขึ้น 15 ค่ำปีชวด นางก็ประสูตบุตรเป็นกุมาร แล้วเทพยดาก็นำดอกมณฑาสวรรค์มาชุบให้เป็นนางนม ชื่อ แม่สีมลา แล้วชุบเป็นนางพี่เลี้ยงสองคนชื่อ แม่เพียน แม่เกาอยู่มาวันหนึ่งนางสีมลาและพี่เลี้ยงพาพระกุมารไปที่เขาป่า พบสระน้ำชื่อว่า สระโนคาตนิ ที่สระนั้นมีนางกนิกร 500 ตัว มารำมาเล่นน้ำอยู่ทุกวัน นางสีมลาและพระกุมารจึงจำเอาทางกนิกรรำนั้นมาได้

ครั้นพระกุมารชันษาได้ 9 ปี เทพดาลงมาให้ชื่อว่า พระเทพสิงหะ แล้วเทพยดาก็เอาศิลา 1 ก้อน มาชุบเป็นพรานบุญ มาวันหนึ่งพรานบุญกับพระกุมารนอนหลับ เทพดาลงมานิมิตฝันบอกทำเพลงรำจำได้แม่นยำทั้ง 12 ท่า แล้วเทพยดานิมิตทับให้ 2 ใบ ชื่อว่า เกรีสวรรคโลก พระเทพสิงหะกับพรานบุญตื่นขึ้นเห็นขุนศรัทธาทั้งห้าและกลอง ก็มีความชื่นชมยินดีให้ขุนศรัทธาเป็นครู เทพยดานิมิตเรือให้อีก 1 ลำ นางนวนคำลีพาพระกุมารและพี่เลี้ยงและพวกชาตรีลงเรือไป ลมพายุพัด

ไปขึ้นที่พระนครศรีอยุธยา ก็ราชาตรีไปทั่วเมือง ท้าวทศวงศ์จึงรับสั่งให้หาราชาตรีไปรำนหน้าพระที่นั่ง จันทราบว่าเป็นหลานของพระองค์ ทรงพระราชทานเครื่องดนตรีให้พระเทพสิงหราชาตรี แต่นั้นมา

องค์ประกอบของการแสดงละครชาตรี

ผู้แสดงละครชาตรีแต่เดิมผู้แสดงเป็นชายล้วน มีเพียง 3 คนเท่านั้น ได้แก่ นายโรง ซึ่งแสดงเป็นตัวพระ อีกสองคนคือ ตัวนาง และตัวจำเວด ซึ่งแสดงตลกและเป็นตัวเบ็ดเตล็ดต่างๆ เช่น ถาวยิพราน สัตว์ แต่เดิมนิยมแสดงกันเพียงไม่กี่เรื่อง เช่น เรื่องนางมโนห์รา ตัวนายโรงจะแสดงบทเป็นพระสุธน ตัวนางเป็นมโนห์รา และจำเວดเป็นพรานบุญ ในสมัยหลังละครชาตรีเพิ่มผู้แสดงให้มากขึ้น และใช้ผู้หญิงประสมโรงแสดงด้วย

วงดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงละครชาตรี ได้แก่ ปี่พาทย์ชาตรี ซึ่งประกอบด้วย ปี่ ทับ (รูปคล้ายโทน) กลองชาตรี (เป็นกลองขนาดเล็ก) 1 คู่ ฉิ่งคู่ ฉับ บางแห่งมีกลองแขกด้วย วงดนตรีดังกล่าวมีหน้าที่บรรเลงสลับกับบทร้องและบทเจรจาของตัวละคร

ลักษณะการแสดงละครชาตรี ก่อนที่จะเริ่มแสดงเนื้อเรื่อง คณะผู้แสดงจะต้องทำพิธีไหว้ครู โดยมีสิ่งของที่ใช้นูชาพร้อมด้วยหลายอย่าง เช่น รูป เทียน หมากพลู และเงิน เป็นต้น เมื่อเสร็จพิธีไหว้ครูแล้วปี่พาทย์ก็จะบรรเลงโหมโรงหลังจากนั้นตัวละครจะออกมาร้องประกาศหน้าบท คือร้องเชิญครูเพื่อความเป็นสิริมงคลอีกครั้งหนึ่ง แล้วตัวยืนเครื่องซึ่งหมายถึงตัวนายโรง ซึ่งแต่งตัวละครครบจะออกมารำซัดหน้าบทหรือรำซัดหน้าเตียง ในสมัยโบราณมักจะว่าคาถาอาคมพร้อมกันไปด้วย เมื่อรำจบแล้วจึงเริ่มจับเรื่อง

ในระหว่างการแสดงผู้แสดงซึ่งมีจำนวนน้อยอาจจะต้องเปลี่ยนบทไปตามท้องเรื่อง คนหนึ่งอาจแสดงบทเป็นตัวละครหลายตัวก็ได้ แล้วแต่ละตอนใด ผู้แสดงนอกจากจะรำรำทำบทบาทแล้วยังต้องร้องบทของตัวเองจะทำหน้าที่เป็นลูกคู่ร้องรับให้พร้อมกันกับนักดนตรี แต่เดิมผู้แสดงก็บทตนเองในขณะที่แสดง แต่ต่อมาบางคณะแต่งบทเตรียมไว้สำหรับผู้แสดงล่วงหน้าแล้ว

การดำเนินเรื่องนั้นบางตอนเป็นไปอย่างช้า ๆ บางตอนก็รวบรัดเพื่อให้เหมาะกับการที่มีตัวละครน้อยตัว และมุ่งเอาความสนุกสนานขบขันของคนดูเป็นสำคัญ หลังจากที่มีการแสดงจบลง ตัวละครจะออกมารำซัดอีกครั้งหนึ่ง พร้อมกับว่าคาถาอาคมเป็นการถอนอาถรรพ์

เครื่องแต่งตัวของละครชาตรี แต่เดิมเมื่อใช้ผู้ชายแสดง ผู้แสดงแต่งตัวอย่างธรรมดาไม่สวมเสื้อ ตัวนายโรงจะแต่งตัวดีกว่าตัวอื่น จึงมักเรียกว่า ตัวยืนเครื่อง กล่าวคือ นุ่งสนับเพลาแล้วนุ่งผ้าโจงกระเบนทับคาดเจียรระบาศ มีห้อยหน้า ห้อยข้าง สวมสังวาลย์และกรองคอทับบนตัวเปล่า ศิระสะสวมเทริด แต่ปัจจุบันละครชาตรีภาคกลางแต่งตัวอย่างละครนอก

สถานที่แสดง ละครชาตรีสามารถแสดงในสถานที่ใดก็ได้ ขอแต่เพียงให้มีบริเวณพอสมควรไม่ต้องมีฉาก มีเตียงตั้งอยู่ตรงกลางหนึ่งเตียงสำหรับตัวละครนั่งแสดงบท คนดูได้รอบด้าน ผู้แสดงคนใดถึงบทนั้นก็ลุกขึ้นหยิบเทริดมาสวมแล้วแสดงบทต่อไป เมื่อหมดบทก็จะถอดเทริดวางไว้

แล้วกลับมาข้าง ๆ ทำหน้าที่เป็นลูกคู่ให้คนอื่นที่กำลังแสดงบทอยู่ต่อไป ถ้ามีการสร้างโรงชั่วคราวก็มักสร้างเป็นโรงสี่เหลี่ยมโถ่ง ๆ ไม่มีฝา มีแต่หลังคาตรงกลาง มักมีเสาอีกต้นหนึ่ง เรียกว่า “เสามหาชัย” ถือกันมาแต่โบราณว่าเป็นที่สำหรับเชิญพระวิสสุกรรม มาประทับเพื่อป้องกันอุปสรรคต่าง ๆ ที่จะมาขัดขวางการแสดง ต่อมาใช้เสานี้เป็นที่ผูกของกลี (ที่เก็บอาวุธ)

โนห์ราชาติริเข้ามาแสดงแพร่หลายในกรุงเทพ ฯ อยู่นานพอสมควรจนกระทั่งปลายรัชกาลที่ 6 มีผู้คิดเอาแบบแผนละครโนห์ราชาติริ เขาผสมแบบแผนของละครเรียกว่า “ละครชาติริเข้าเครื่องหรือละครชาติริเครื่องใหญ่” กล่าวคือให้แสดงกันในโรง มีฉากกั้นอย่างละครนอก แต่งตัวอย่างละครนอก ใช้วงปี่พาทย์อย่างละครนอก และละครชาติริป่นอยู่ (คือมีทับและกลองชาติริแทรกเข้าไปในวงปี่พาทย์ธรรมดา) การแสดงดังกล่าวนี้จะเริ่มด้วยการร้องบทไหว้ครูและรำซัดอย่างละครชาติริ ดำเนินการแสดงโดยใช้แผนของละครนอกและละครชาติริป่นอยู่ ละครชาติริในกรุงเทพฯ แสดงในลักษณะดังกล่าวมาจนทุกวันนี้ (สุนนมาลย์ นิมเนตพันธ์. 2539 : 14)

ละครชาติริกรมศิลปากร

ความเป็นมาและวิวัฒนาการ (โสภา กิมวังตะโก. 2527 : 76 – 84)

ในขณะที่ละครชาติริของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไป กรมศิลปากรได้ปรับปรุงละครชาติริ 2 เรื่อง คือ

1. มโนห์รา ปรับปรุงขึ้นเมื่อ พ. ศ. 2498
2. รถเสน ปรับปรุงขึ้นเมื่อ พ. ศ. 2500

โดยเดินเรื่องแบบกลอนเก่า แต่เขียนบทใหม่และปรับปรุงทำรำเป็นแบบชาติริทรงเครื่อง (ละครนอกปนละครชาติริ) มีฉากประกอบแบบละครดึกดำบรรพ์ เป็นการปรับปรุงจะทั้งงดงามและน่านิยมอย่างยิ่ง เพราะเป็นการก้าวไปในทางที่ดีจะได้อนุรักษ์ศิลปะอันงดงามของละครชาติริไว้ครบถ้วน และยังเสริมให้น่าดูน่าชมยิ่งขึ้น หากกรมศิลปากรจะได้จัดแสดงเรื่องอื่น ๆ ต่อไป และจัดพิมพ์บทละครเหล่านั้นออกเผยแพร่อีกก็จะเป็นการอนุรักษ์ศิลปะหลายแขนง รวมทั้งวรรณกรรมให้เป็นสมบัติอันมีค่าของชาติสืบไป

เมื่อปลายรัชสมัยรัชกาลที่ 6 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีผู้คิดผสมวิธีการแสดงละครชาติริกับละครนอกเข้าร่วมกันเรียกว่า “ ละครชาติริเข้าเครื่อง ” หรือ “ ละครชาติริทรงเครื่อง ” หรือ “ ละครชาติริเครื่องใหญ่ ” โดยวิธีแสดงคือ โรง บางทีก็มีฉากอย่างละครนอก บางทีก็ไม่มีฉากอย่างละครชาติริ คนตรีมีทั้งแบบละครชาติริเดิม มีเครื่องดนตรี ได้แก่ ปี่ชวา ทับหรือโทน 2 ลูก กลองชาติริ 3 ลูก ฆ้องหนึ่ง ฉิ่ง กรับ คอปรกกับวงปี่พาทย์สามัญที่ใช้ประกอบละครนอกอีกวงหนึ่ง คือวงปี่พาทย์เครื่องห้า มีเครื่องดนตรี ได้แก่ ระนาดเอก ปี่ ตะโพน กลอง ฆ้องวง ฉิ่ง ปัจจุบันเครื่องดนตรีผสม

นี้เรียกว่า “ วงปีพาทย์ชาตรี หรือวงปีพาทย์โบราณ ” ที่มีเครื่องดนตรีน้อยที่สุด สำหรับบรรเลงประกอบการแสดง หนึ่งตลุง และละครโนห์ราชาตรี ประกอบด้วยเครื่องดนตรี ดังนี้ คือ ปี่นอก โทน 1 คู่ กลองชาตรี 1 ลูก ฆ้องคู่ 1 รวง กรับ (อาจมีหลายคู่ก็ได้) ฉิ่ง

การแสดงเริ่มด้วย ราชัด อย่างละครชาตรีแล้วลงโรงจับเรื่องด้วยเพลงวาทอย่างละครนอก เพลงร้องและวิธีการแสดงมีทั้งแบบละครนอกและละครชาตรีปน ๆ กัน เช่นเพลงร่ายดำเนินเรื่อง ก็มีทั้งร่ายชาตรีและร่ายนอก นับเป็นศิลปะอีกแบบหนึ่งที่แสดงกันจนถึงทุกวันนี้

ปัจจุบันนี้ละครชาตรีถูกกีดกันจากละครประเภทอื่น และเลิก จนทำให้ใกล้เสื่อมสูญไปแล้ว แม้ที่แสดงกันอยู่ทั่วๆ ไปก็เพียงไหว้ครู และราชัดตอนต้นแบบละครชาตรีนิดหน่อย พอเข้าเรื่องก็กลายเป็นละครนอกปนลิเกไปหมด

วิธีการแสดงในปัจจุบันการแสดงละครชาตรีของกรมศิลปากรเป็นแบบละครชาตรีทรงเครื่อง แต่ไม่มีการราชัด เมื่อจะเริ่มแสดงก่อนเปิดฉากจะมีการร่ำกลองชาตรี เป็นการโหมโรงแล้วจึงเปิดฉากการแสดงกันเลยแบบละครประเภทอื่น ๆ ที่แสดงอยู่ในปัจจุบัน

บทละครที่ใช้ประกอบการแสดงละครชาตรีทรงเครื่องของกรมศิลปากรนั้นนิยมแสดงเพียง 2 เรื่อง คือ เรื่องมโนห์รา และ เรื่องรถเสน โดยทางกรมศิลปากรได้ปรับปรุงบทละครของเก่าให้ขึ้นและมีแบบแผน จัดพิมพ์จำหน่าย ลักษณะของบทละครเป็นแบบลักษณะของบทละครทั่วไป คือ แบ่งเป็นองค์เป็นฉาก

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงละครชาตรีทรงเครื่องของกรมศิลปากรนั้น จะมีปะปนกับละครประเภทอื่น ๆ คือมีทั้งละครนอก ละครชาตรี ละครเสภา ละครพันทาง

วงดนตรีปีพาทย์ชาตรีที่ใช้ประกอบการแสดงที่กรมศิลปากรปรับปรุงขึ้นจากเครื่องดนตรีดั้งเดิม มีเครื่องดนตรีดังนี้ คือ ปี่นอก โทน 1 ลูก กลองชาตรี 1 คู่ ฆ้องคู่ 1 รวง กรับ (อาจมีหลายคู่) ฉิ่ง วงปีพาทย์ชาตรีเป็นวงปีพาทย์โบราณ ซึ่งมีดนตรีน้อยชิ้นที่สุด สำหรับบรรเลงประกอบการแสดง หนึ่งตลุง และละครโนห์ราชาตรี ปัจจุบันมีเครื่องดนตรีเพิ่มขึ้นเหมือนการแสดงละครนอกละครใน ละครพันทางและละครเสภา เช่น ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ฆ้องวงใหญ่ ฆ้องวงเล็ก ตะโพน กรับพวง (สำหรับขับเสภา) ซออู้ (สำหรับร้องเพลงสังขาร) กลองทัด (สำหรับทำเพลงเชิด – โอด) เป็นต้น สาเหตุที่ใช้ปนกันเพราะละครชาตรีกรมศิลปากรเป็นแบบทรงเครื่อง ใช้เพลงละครประเภทต่าง ๆ ปะปนอยู่

ในการแต่งกายของละครชาตรีกรมศิลปากรนี้ แต่งแบบเดียวกับละครนอก ละครใน คือแต่งขึ้นเครื่อง ตัวพระสวมเทริดแทนชฎา ส่วนของตัวนางในเรื่องมโนห์ราจะแต่งแปลกออกไป คือ ข้างบนห่มผ้าห่มนาง ข้างล่างนุ่งผ้าจีบพกสองข้าง และมีรัดสะเอว สวมศรีษะด้วยมงกุฎนางมโนห์ราแทนมงกุฎนาง และเมื่อถึงตอนออกนอกเมืองจะต้องสวมปีกสวมหาง ก็จะใส่เสื้อในนางตัดแบบเสื้อยกทรง มีกรองคอสวม และเอาผ้าห่มนางออก ใส่กระดิ่งที่ข้อเท้า สวมเล็บมือ 8 นิ้ว คือแต่งเป็นนางกินรีนั่นเอง

แสดงให้เห็นว่าเมื่ออยู่ในเมืองจะทรงเครื่องใหญ่เป็นนางกษัตริย์ แต่เมื่อออกนอกเมืองก็จะเป็นนางกนิรี โขยบินไปอย่างคล่องตัว

สำหรับการแต่งกายของมโนห์ราตอนออกนอกเมืองเพื่อจะไปเล่นน้ำที่สระโบกขรณี จะแต่งเหมือนตอนอยู่ในเมือง เพียงแต่เอาผ้าห่มนางออกเท่านั้น แล้วใส่ปีกใส่หาง แต่ปีกกับหางนั้นถอดออกได้ เมื่อต้องการจะถอด เช่น ตอนลงเล่นน้ำก็ถอดปีกออก และจะใส่เมื่อต้องการบิน เช่น บินหนี

การแต่งกายในเรื่องรถเสน ตัวพระจะแต่งขึ้นเครื่องเหมือนในเรื่องมโนห์รา และตัวนางจะแต่งขึ้นเครื่องเหมือนละครนอก ละครใน แต่ใส่มงกุฏนางมโนห์ราแทน

เอกสารธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี (โสภา กิมวังตะโก . 2527 : 19 – 21)

ละครชาตรีเมืองเพชรมีมากมายหลายโรง แต่พอจะสืบได้ว่าเจ้าของละครชาตรีคณะแรกในเมืองเพชรบุรีก็คือ คุณหลวงอภัย จันทรสุข ซึ่งบัดนี้ได้เสียชีวิตไปแล้ว ขณะที่หลวงอภัย จันทรสุข (นายสุข จันทรสุข) ยังเยาว์วัยสนใจเกี่ยวกับการละครมากจึงได้ติดตามคณะละครต่าง ๆ โดยช่วยขนเครื่องบ้าง และจากการคลุกคลีนี้เอง ทำให้เกิดความสนใจในละครมากขึ้น จึงได้เริ่มฝึกหัดในคณะละครเหล่านั้น โดยเป็นตัวประกอบบ้างเป็นเพื่อนพระเอกบ้าง แล้วแต่จะถูกกำหนดบทบาทให้ แต่ไม่ได้อยู่ประจำละครคณะใด เมื่อเจริญวัยเป็นหนุ่มฉกรรจ์จึงได้คิดตั้งคณะละครเป็นของตนเอง โดยมีเพื่อนและญาติเข้าร่วมด้วยและได้ใช้ความรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านมานั้นมาฝึกหัดจัดตั้งเป็นคณะละครขึ้น ในสมัยนั้นยังไม่มีที่ตั้งชื่อคณะกัน คนส่วนมากจะเรียกตามสถานที่แสดง หรือเรียกตามชื่อหัวหน้าคณะคนทั่วไปเรียกคณะละครคณะนี้ว่า “ ละครนายทองสุข ” หรือ “ ละครนายสุข ”

ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดให้สร้างพระนครคีรี บนยอดเขาวิเศษนั้น เมื่อพระองค์เสด็จประทับแรมครั้งใดได้โปรดให้หาละครไปแสดงที่หน้าพระที่นั่ง ละครคณะนายสุขได้มีโอกาสเข้าไปแสดงหน้าพระที่นั่ง และเป็นที่พอพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดังนั้นเมื่อเสด็จประพาสเพชรบุรีทุกครั้งจึงโปรดให้ละครคณะนี้เข้าแสดงหน้าพระที่นั่งเป็นประจำจนกระทั่งได้รับตำแหน่งแต่งตั้งเป็น “ หลวงอภัย ” หลวงอภัยได้แต่งงานกับผู้แสดงละครด้วยกันและมีบุตร คือ

1. นางสาวพรม จันทรสุข
2. ขุนพิทักษ์ (ไม่ทราบนามจริง)
3. นายแก้ว จันทรสุข
4. หม่อมเมือง (เป็นภรรยาคนหนึ่งของเจ้าพระยาสุรพันธ์เจ้าเมืองเพชรบุรี คนที่ 3)
5. นายจันทร นายอินทร์ (ผาแผด) จันทรสุข
6. นางสาวอบ จันทรสุข
7. นายเพชร จันทรสุข (มหาดเล็กในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว)

บุตรของหลวงอภัยรวมทั้งลูกเขยและลูกสะใภ้ ได้แสดงละครทุกคนนับว่าเป็นเชื้อสายของละครโดยแท้จริง หลวงอภัยได้ดำเนินงานเกี่ยวกับการละครมาจนสิ้นชีวิตลง ลูกชายคนที่สอง ชื่อ ขุนพิทักษ์ ได้สืบทอดและดำเนินการต่อมาจนถึงรัชกาลที่ 5 ได้เสด็จมายังเพชรบุรี เพื่อทอดพระเนตรการก่อสร้างพระราชวังรามราชนิเวศน์ หรือวังบ้านปืน ได้ประทับแรมอยู่ที่พระนครคีรี ก็ทรงโปรดได้จัดหาละครถวาย จึงได้มีโอกาสเข้าแสดงถวายหน้าพระที่นั่ง และทุกครั้งเมื่อเสด็จมาเพชรบุรีละครคณะนี้ได้แสดงถวายเป็นประจำ จนกระทั่งเจ้าของคณะได้รับแต่งตั้งให้เป็น “ขุนพิทักษ์” และขุนพิทักษ์ได้ดำเนินงานด้านนี้จนสิ้นอายุขัย

ต่อจากนั้นน้องชาย คือ นายแก้ว และน้องสาว คือ หม่อมเมือง ได้ช่วยกันดำเนินงานต่อจนสิ้นชีวิตลง หลังจากนั้นละครคณะนี้ก็แยกออกเป็น 2 คณะ

1. คณะละครของนางน้อม เป็นลูกสาวของนายจันทร์

2. คณะละครของแม่ทองอยู่ เป็นลูกนางอบ และนายพร้อม ทั้งสองแยกคณะกันออกมาตั้งคณะเป็นของตนเอง โดยมีพี่น้องและญาติและญาติเป็นตัวละคร ต่อมาคณะละครของคุณแม่ทองอยู่ได้ตั้งชื่อคณะว่า “เทพวิมาน” จนถึงปัจจุบัน

ในขณะนั้นหม่อมเมืองซึ่งเป็นลูกของหลวงอภัย ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้เป็นหม่อมในรัชกาลที่ 4 และเป็นชาวเมืองเพชรโดยกำเนิด คือ เกิดที่ตำบลท่าราบ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี บ้านของหม่อมเมือง เป็นแหล่งกลางของหมู่บ้านมีหนุ่มสาวมาร่วมเล่นกันอย่างสนุกสนานในเทศกาลต่าง ๆ เช่น เพลงฉ่อย เพลงพวงมาลัย เพลงเรือ หม่อมเมืองเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการเล่น จึงได้รวบรวมเพื่อนฝูงและได้หัดละครขึ้น

ต่อมารัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสเมืองเพชร ได้ทอดพระเนตรเห็นละครของหม่อมเมือง ก็ทรงสนพระทัยเป็นพิเศษ จึงพระราชทานบริเวณลานกว้างที่แสดงนั้นว่า “หน้าพระลาน” ใช้สำหรับละครของหม่อมเมืองแสดงละครเป็นประจำ หม่อมเมืองได้ปรับปรุงการแสดงให้เป็นละครแบบละครในของชาววังและฝึกหัดอย่างจริงจัง มีลูกศิษย์ มากมาย เช่น

1. คุณยายมา อยู่แถบวัดมหาธาตุ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
2. คุณยายอยู่ อยู่แถบหน้าพระลาน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
3. คุณยายควร อยู่ข้างเรือนจำ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
4. คุณยายผิว อยู่ตำบลคลองยาง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
5. คุณยายฉัตร อยู่แถบหน้าพระลาน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
6. คุณยายแจ่ม อยู่ตำบลเวียงคอก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
7. คุณยายพลอย อยู่ตำบลหัวสะพาน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

คณะกรรมการเมืองเพชร (สุนันทา สิ้นเพราะ. 2549: สัมภาษณ์.) ปัจจุบันมีหลายคณะพอจะรวบรวมได้ดังนี้

1. คณะเทพพิमान
2. คณะยอดเขาวมาลัย
3. คณะพรหมสุวรรณ
4. คณะฉลองศรี
5. คณะประทีนทิพย์
6. คณะประสิทธิ์ศิลป์
7. คณะขวัญเมือง
8. คณะชูศรีนาฏศิลป์
9. คณะละม่อมวัยรุ่น
10. คณะขันนาคทัศนศิลป์
11. คณะ ศ. เทวัญ
12. คณะมณีทิพย์
13. คณะ พ ประสิทธิ์
14. คณะปทุมศิลป์
15. คณะเพชรคารา
16. คณะ ป. เทพนิยมนศิลป์
17. คณะทองหล่อ
18. คณะบุญยิ่งศิษย์ฉลองศรี
19. คณะถนอมน้อย
20. คณะขอครักสุนันทา
21. คณะสุนันทา
22. คณะ ช. บันเทิงศิลป์
23. คณะเพชรรัตน์ นาคศิริ
24. คณะปาริชาติ
25. คณะเบญจาศิษย์ฉลองศรี
26. นาฏยานิยมศิลป์

บุคคลที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี

นายละม้าย เอี่ยมประเสริฐ อายุ 67 ปี หัวหน้าคณะเพชรดาราและผู้ฝึกละครชาตรี
ที่อยู่ปัจจุบัน 163/1 ตำบลหัวสะพาน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ประวัติความเป็นมา

นายละม้ายกล่าวว่า ผู้ชมและคณะละครชาตรีสมัยก่อนจะมีความเกี่ยวข้องในตำแหน่งหน้าที่ภายในวัง โดยคณะละครชาตรีคณะแรกของจังหวัดเพชรบุรี คือหลวงอภัย จันทร์สุข ได้รับแต่งตั้งจากรัชกาลที่ 4 ผู้ชมส่วนใหญ่จะเป็นผู้รับราชการอยู่ในพระราชวัง หม่อมเมืองซึ่งเป็นลูกสาวของหลวงอภัยได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้เป็นหม่อมในรัชกาลที่ 4 ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 เสด็จประพาสเมืองเพชร ได้ทอดพระเนตรเห็นละครของหม่อมเมืองก็ทรงสนพระทัยเป็นพิเศษ จึงได้พระราชทาน “ หน้าพระลาน ” ให้สำหรับละครของหม่อมเมืองแสดงละครเป็นประจำ และหม่อมเมืองได้ปรับปรุงการแสดงให้เป็นแบบละครในของชาววัง เดิมนายละม้าย อยู่คณะเทพวิมานสมัยแม่ทองอยู่ซึ่งเป็นป้าของคุณละม้ายเป็นหัวหน้าคณะ ดังเดิมแล้วเป็นคณะของหลวงอภัยมีหม่อมเมืองเป็นภรรยาของเจ้าคุณสุรพันธ์ฝักซุ่มกันต่อมาทุกรุ่น คุณละม้ายเริ่มฝึกหัดละครตั้งแต่อายุ 8 ปี โดยหม่อมเมืองซึ่งเป็นคุณยายจับมือให้เป็นการยกครู และมีพิธีการคือ ดอกไม้ รูปเทียน และเงินจำนวนหนึ่ง เมื่อเริ่มฝึกครั้งแรกต้องฝึกเพลงช้าและเพลงเร็ว จนชำนาญสามารถจำท่าและรำได้ก็เริ่มฝึกทำต่อไป บทที่ใช้แสดง มีหลายเรื่อง เช่น เรื่องสังข์ทองซึ่งแบ่งแสดงเป็นตอน ๆ พระอภัยมณี ไชยเชษฐา ขุนช้างขุนแผน พิกุลทอง พลายเพชรพลายบัว โสนน้อยเรือนงาม ซึ่งแสดงให้ผู้ชมในเมืองชม บางครั้งก็เป็นเรื่องธรรมดาแต่งให้มียักษ์ นางกะแห่ และตัวตลก เมื่อแสดงตามนอกเขตเมืองนายละม้ายเริ่มแสดงละครชาตรีตั้งแต่อายุ 11 ปี เมื่ออายุได้ 35 ปี จึงแยกมาตั้งคณะของตนเอง

ในปัจจุบันผู้ที่ชมละครชาตรีนั้นจะมีอายุประมาณ 50 ปีขึ้นไป ซึ่งชอบการแสดงละครชาตรีแบบดั้งเดิมโดยสืบทอดมาจากหม่อมเมือง ผู้ที่นิยมว่าจ้างละครชาตริมียากหลายอาชีพ และผู้ชมที่เป็นชายจะชอบการแสดงละครชาตรีที่มีการประยุกต์ไม่ว่าจะเป็นเนื้อเรื่อง การดำเนินเรื่อง การแต่งกาย และรูปร่างหน้าตาของผู้แสดงต้องสวยงาม ส่วนผู้ชมที่เป็นผู้หญิงจะเน้นการรำรำที่อ่อนช้อยงดงาม ส่วนใหญ่จะจ้างไปแสดงในงานแก้บน และงานประจำปีก็จะจองก่อนล่วงหน้า สมัยปัจจุบันเวลาไปแสดงในงานใดก็จะแจกนามบัตรให้เจ้าภาพและบางครั้งก็ให้ผู้ชมที่สนใจจะว่าจ้างคณะละครหรือจะเป็นผู้รับงานให้คณะละครอยู่เป็นประจำ

ผู้แสดงในคณะส่วนมากจบการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น และเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ ในคณะควรมีผู้แสดง 12 – 14 คน ราคาค่าจ้างไปแสดงในแต่ละงาน ประมาณ 3,500 - 4,000 บาท หรือมากกว่านี้ต้องดูตามระยะทางใกล้ไกล ค่าตัวนักแสดง 200 - 300 บาท งานละครจะมีมากประมาณเดือนมกราคมจนถึงเดือนกรกฎาคม แต่จะหยุดช่วงเข้าพรรษาเพราะชาวจังหวัดเพชรบุรีไม่นิยมว่าจ้างละครมาแก้บนในช่วงนี้ งานก็มีบ้างแต่มีน้อยกว่าช่วงออกพรรษา

คุณละม้าย ได้รับเชิญเป็นวิทยากรเผยแพร่ในโครงการต่างๆ ในจังหวัดเพชรบุรี เป็นผู้ที่ชื่นชอบละครเป็นชีวิตจิตใจ และตั้งใจว่าจะฝึกเด็กรุ่นหลังๆ ต่อไป เพื่อเป็นการอนุรักษ์สืบทอด อยากให้เด็กๆ มีอาชีพและหางานได้โดยสะดวก ซึ่งปัจจุบันมีลูกศิษย์มากมาย และได้ถ่ายทอดทั้งละครชาตรีลิเก และศิลปะการรำรำที่ตนได้เคยฝึกหัดมา ด้วยความภาคภูมิใจ (ละม้าย เอี่ยมประเสริฐ. 2549 :สัมภาษณ์)

นางสาวสุนันทา สิ้นเพราะ อายุ 57 ปี หัวหน้าคณะสุนันทาและผู้ฝึกละครชาตรี
ที่อยู่ปัจจุบัน 158 หมู่ 10 ตำบลหัวสะพาน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ประวัติความเป็นมา

ฝึกละครชาตรีทำเบื้องต้นกับคุณยายสีโส เมื่ออายุได้ 10 ปี และต่อมาได้ฝึกแสดงละครชาตรีเป็นเรื่องกับ คุณแม่ลวด วรสิทธิ์ (คุณยายของผู้วิจัยซึ่งได้เสียชีวิตไปแล้ว) เมื่ออายุได้ 12 ปี เป็นต้นมา และได้ร่วมแสดงละครกับคุณแม่สังวาลย์ พุ่มทอง (มารดาของผู้วิจัย) ซึ่งเป็นเจ้าของคณะแววดาคารา ศิลป์ แต่ปัจจุบันเปลี่ยนเป็น คณะवासานาฏศิลป์อยู่ที่จังหวัดราชบุรี ต่อมา นางสาวสุนันทา ได้มาตั้งคณะของตนเองได้ฝึกเด็กแสดงละครชาตรีหลายรุ่นที่บ้านของตนคือตำบลหัวสะพานในจังหวัดเพชรบุรี ส่วนใหญ่จะอยู่ในเครือญาติ เรื่องที่นิยมแสดงจะเป็นเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ การแต่งกายแต่งแบบยืนเครื่อง พระ-นาง โดยตัวพระสวมชฎา ตัวนางสวมมงกุฎ ส่วนตัวอื่นๆ ใส่สวมหัวโขนตามที่ตนเองสวมบทบาทเป็นตัวนั้น เช่น แสดงเป็นตัวยักษ์ ก็สวมหัวยักษ์โดยเปิดหน้า

วิธีเลือกตัวแสดง จะยึดเอาความสามารถของนักแสดงเป็นสำคัญ รูปร่างหน้าตาและผิวพรรณจะเป็นรอง แล้วแต่ว่าใครจะมีแนวทางใด เช่น ทำทางเป็นตัวพระ ก็จะให้แสดงเป็นตัวพระ แล้วจะต้องฟังเสียงด้วยว่าเสียงจะเป็นพระหรือนางก็ได้ หรือคนไหนคล่องๆ ก็จะให้เป็นตัวร้ายเพราะจะดึงดูดความสนใจคนดู

ปัจจุบันผู้ชมละครชาตรีและผู้ว่าจ้างละครชาตรีจะมีทุกระดับการศึกษา โดยมีความสนใจและรู้จักละครชาตรีว่าเป็นการแสดงแบบหนึ่งที่ทำให้ความบันเทิง เมื่อขอสิ่งที่สมปรารถนาได้แล้วก็จ้างละครชาตรีมาถวายต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความถนัดในการชมละครชาตรีต่อปีของผู้ชมและผู้ว่าจ้างละครชาตรินั้นจะมีโอกาสได้ชมละครชาตรีไม่แตกต่างกัน ผู้ชมที่เป็นผู้ใหญ่จะชอบการแสดงแบบดั้งเดิมเน้นวิธีการแสดงที่มีการรำรำสวยงาม ความสามารถของผู้แสดง ซึ่งต่างจากเด็กๆ หรือวัยรุ่นจะชอบการแสดงที่มีการประยุกต์และดำเนินเรื่องอย่างรวดเร็ว ผู้ชมละครชาตรีจะรู้จักการแสดงละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีตั้งแต่เด็กๆ เพราะว่าผู้ปกครองหรือญาติพี่น้องจะพาไปชม หรือพาไปไหว้หลวงพ่ที่วัดซึ่งจะเห็นการแสดงละครชาตรีอยู่เป็นประจำ ยกเว้นวันเข้าพรรษาหรือวันพระ ชาวจังหวัดเพชรบุรีจะไม่นิยมเก็บ

การศึกษาผู้แสดงในคณะส่วนมากจบการศึกษาระดับประถมศึกษาและปวช. เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ราคาจ้างไปแสดงในแต่ละงาน ราคา 4,000 บาท หรือมากกว่านี้ ต้องดูตามระยะทางใกล้ไกลตามราคาค่าน้ำมัน เพราะปัจจุบันนี้น้ำมันมีราคาแพง ค่าตัวนักแสดง 200 - 250 บาท ถ้าละครมีฉาก 300 บาท

ได้รับเชิญเป็นวิทยากรเผยแพร่โดยการสาธิตตามโรงเรียนต่างๆ ในจังหวัดเพชรบุรี ปัจจุบันเป็นหัวหน้าคณะสุนันทา และได้ฝึกหัดเด็กอยู่เสมอ ตั้งแต่เด็กระดับชั้นอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษา และตั้งใจที่จะสืบทอดอาชีพนี้ต่อไป (สุนันทา สิ้นเพราะ. 2549 : สัมภาษณ์)

นายชวติ วรสิทธิ์ อายุ 50 ปี เป็นผู้แสดงละครชาตรีและนักดนตรีบรรเลงประกอบการแสดง ที่อยู่ปัจจุบัน 15/1 ถนนหน้าเรือนจำ ตำบลท่าราบ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ประวัติความเป็นมา

ได้ฝึกแสดงละครชาตรีเป็นเรื่องกับ คุณแม่ลวด วรสิทธิ์ (คุณย่าของคุณชวติ วรสิทธิ์) เมื่ออายุ 13 - 14 ปี ฝึกร้องเพลงช้า เพลงเร็ว ให้อบท ร้องเพลงหน้าบท บทที่แสดงจะแสดงเป็นตัวตลก และตัวที่สำคัญๆ หาแสดงได้ยาก เช่น เรื่องขุนช้างขุนแผน แสดงเป็นขุนช้าง ซึ่งต้องแสดงออกมาตามบท และสามารถเรียกเสียงหัวเราะจากผู้ชมได้ เรื่องที่นิยมแสดงก็จะเป็นเรื่องจักร ๆ วงศ์ๆ เพลงที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น เพลงร่ำ เชิด เสมอ ลา เพลงช้า เพลงเร็ว ฯลฯ เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง มีระนาดเอก กลองตุ้ม โทน 1 คู่ ฉิ่ง ฉาบ กรับ โหม่ง บางครั้งก็ใช้ปี่ การแต่งกาย ตัวพระตัวนาง แต่งแบบยืนเครื่อง ตัวตลก นุ่งผ้าถุงกระเบน ใส่เสื้อลาย ผ้าคาดเอว นางกะແหล่งแต่งตามที่จะเล่นเรื่องนั้นๆ การไหว้ครูจะไหว้ปีละครั้ง ตรงกับวันพฤหัสบดีแรกของเดือน 9

ผู้ชมละครละครชาตรีจะเป็นหญิงหรือชายนั้นขึ้นอยู่กับสถานที่ ถ้าเป็นผู้ชมในเขตนอกเมือง ผู้ชมที่เป็นหญิงและชายจะชอบดูละครชาตรีเหมือนกัน ส่วนเขตเมืองผู้ชมที่เป็นหญิงจะมีมากกว่าผู้ชมที่เป็นชาย และผู้ที่ว่าจ้างละครชาตรีไปแสดงจะจบการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งมีอาชีพหลากหลายอาชีพแตกต่างกันไป เพราะชาวจังหวัดเพชรบุรีรู้จักการแสดงละครชาตริมานาน ดังนั้นผู้ว่าจ้างละครชาตรีทุกอาชีพส่วนใหญ่จะมีการบ่นขอสิ่งดีต้องการต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เมื่อได้สมความปรารถนาที่จะว่าจ้างละครชาตรีมาถวายแด่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่ได้บ่นไว้

การศึกษาผู้แสดงในคณะส่วนมากจบการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจนถึงปริญญาตรี และเป็นนักเรียนนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ ราคาจ้างไปแสดงในแต่ละงาน ราคา 4,000 - 4,500 บาท หรือมากกว่านี้ต้องดูตามระยะทางใกล้ไกลตามราคาค่าน้ำมัน เพราะปัจจุบันนี้น้ำมันมีราคาแพง ค่าตัวนักแสดง ธรรมดา 150 - 200 บาท มีฝีมือ 300 - 500 บาท จำนวนผู้แสดง 12-13 คน รวมทั้งนักดนตรีด้วย

การแสดงละครชาตรีส่วนใหญ่จะแสดงในงานแก้บน งานประจำปี ฯลฯ เคยเผยแพร่โดยการสาธิตที่ศูนย์วัฒนธรรมปีละครั้ง ปัจจุบันเป็นนักดนตรีบรรเลงระนาดเอกประกอบการแสดงละครชาตรี และยังคงสืบทอดและอนุรักษ์ละครชาตรี (ชวดี วรสิทธิ์. 2549 : สัมภาษณ์)

นางสาวช่อฟ้า วรสิทธิ์ อายุ 25 ปี เป็นนักแสดงละครชาตรี นักดนตรี และเป็นครูอัตราจ้างสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ดนตรี – นาฏศิลป์)

ที่อยู่ปัจจุบัน 15/1 ถนนหน้าเรือนจำ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ประวัติความเป็นมา

ฝึกละครชาตรีกับนางสาวดารัตน์ วรสิทธิ์ หัวหน้าคณะเพชรรัตน์ นาคศิริ เมื่ออายุได้ 8 ปี และต่อมาได้ฝึกแสดง เริ่มฝึกเป็นตัวกุมาร เพลงที่ใช้ประกอบการแสดง คือ เพลงนาคราช ด้นเพลงถึงมอญแปลง บังใบ ฯลฯ ดนตรี มีระนาดเอก กลองชาตรี (กลองตุ๊ก) โทน ฉิ่ง ฉาบ กรับ เรื่องที่นิยมแสดง คือ เรื่องพระอภัยมณี โกมินทร์ แก้วหน้าม้า เรื่องเกี่ยวกับจักรๆ วงศ์ๆ หรือแล้วแต่หัวหน้าคณะเจ้าภาพที่ขอมา การแต่งกายแต่งแบบยืนเครื่อง เสนา นุ่งโจงกระเบน

การศึกษาผู้แสดงในคณะส่วนมากจบการศึกษาระดับประถมศึกษาและมีมัธยมศึกษาจนถึงปริญญาตรี และเป็นนักเรียนนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ ราคาค่าจ้างไปแสดงในแต่ละงาน ราคา 3,500 บาท ขึ้นไป ค่าตัวนักแสดง ธรรมเนียม 150 - 200 บาท จำนวนผู้แสดง 10 คนขึ้นไปรวมทั้งนักดนตรีด้วย

การแสดงละครชาตรีส่วนใหญ่ที่ผู้ชมจะจ้างมาแสดงในงานต่าง ๆ คือ รู้จักกับเจ้าของคณะและสนิทสนมกัน เคยว่าจ้างอยู่เป็นประจำ แสดงดีสมบทบาท และผู้แสดงเป็นวัยรุ่นแสดงได้ดี ด้านการสืบทอด แล้วแต่บางโรงเรียนที่ผู้บริหารสนับสนุนและชื่นชอบ และชุมชนที่มีคณะละครชาตรีอาศัยอยู่จำนวนมากก็จะได้รับการเผยแพร่ในชุมชนนั้น ปัจจุบันนางสาวช่อฟ้ายังคงแสดงละครชาตรีอยู่ มีความคิดว่าปัจจุบันละครชาตรีกำลังจะหมดคุณค่า เพราะเด็กรุ่นใหม่ไม่คิดจะสืบทอด แต่ส่วนตัวนางสาวช่อฟ้าเองนั้น ยังคงสืบทอดและอนุรักษ์ละครชาตรีต่อไป แม้ว่าจะยังมีงานประจำคือประกอบอาชีพครูอยู่ก็ตาม (ช่อฟ้า วรสิทธิ์. 2549 : สัมภาษณ์)

นางแวตยา บุญทรัพย์ อายุ 47 ปี เป็นนักแสดงละครชาตรี
ที่อยู่ปัจจุบัน 304/1 หมู่ 6 ตำบลท่าคอย อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

ประวัติความเป็นมา

เริ่มฝึกละครชาตรีกับคุณยายลาวด วรสิทธิ์ เมื่ออายุได้ 9 ปี ฝึกเป็นตัวนาง ตัวพระและตัวกุมารตามแต่เรื่องที่จะฝึก ฝึกรำเพลงช้าเพลงเร็ว รำบทต่างๆ และฝึกการสู้รบกัน เพลงที่ใช้ในการแสดง คือ เพลงดลุ่มโปง ช้างประสาธนา แสงคำนึ่ง ลาวเสียงเทียน สองไม้ กล่อมณารี มอญโยนดาบ กราวนอก กราวใน มอญดูดาว ฯลฯ ดนตรี คือ ระนาดเอก โทน กลองตุ๊ก กรับ ฉิ่ง ฉาบ แต่งกายตัวพระตัวนางแต่งแบบยืนเครื่อง เรื่องที่นิยมแสดง แก้วหน้าม้า พระอภัยมณี เป็นต้นการไหว้ครู นิยม

ไหว้วันพหุสัปดาห์แรกของเดือน 9 ของทุกปี เนื่องจากปัจจุบันความถี่ในการชมและว่าจ้างละครชาตรีต่อคนนั้นจะไม่บ่อยเหมือนสมัยก่อน มีเพียงปีละ 1 – 2 ครั้งเท่านั้น

ลักษณะของผู้ชมละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี จะมีทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะเด็กๆ จะรู้จักการแสดงละครชาตรีในงานที่ผู้ใหญ่ว่าจ้างละครชาตรีมาทำการแสดงและอีกแนวทางหนึ่งคือการไปไหว้พระที่วัดซึ่งมีผู้นิยมว่าจ้างละครชาตรีไปเก็บบุญเป็นประจำ เช่น วัดมหาธาตุฯ เขตอำเภอเมืองและวัดท่าขาม อำเภอท่ายาง เป็นต้น ผู้ชมละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีส่วนใหญ่มีความสนใจในเรื่อง ขนาด ราคา การติดต่องานการแสดงหรือการว่าจ้าง ซึ่งจะสังเกตได้จากการถามคณะละครหรือเจ้าภาพว่า คณะนี้นักแสดงสวยดี ราคาเท่าไร วันนี้จะแสดงละครเรื่องอะไร ถ้าต้องการจะว่าจ้างจะว่าจ้างได้ที่ไหน คณะละครชาตรีทุกคณะจะติดป้ายชื่อคณะของตนเองไว้ที่หน้าบ้านและจะแจกนามบัตรให้ผู้สนใจละครทุกครั้งที่ได้ไปแสดง งานละครชาตรีจะมีมากในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนพฤษภาคมของทุกปี และผู้ที่ว่าจ้างละครชาตรีที่เป็นแม่บ้าน มักจะต่อรองราคาจากทางคณะละคร ถ้าทางผู้ว่าจ้างเสนอราคาที่ทางคณะละครจะไปแสดงให้ได้ คณะละครก็จะตกลง ซึ่งต่างจากผู้รับราชการ จะไม่มีการต่อรองและบางทีก็จะให้ผู้รู้จัดละครชาตรีติดต่อละครให้ เนื่องจากว่า ไม่มีเวลา และส่วนใหญ่จะจ้างละครชาตรีมาแสดงในวันเสาร์และอาทิตย์

การศึกษาผู้แสดงในคณะส่วนมากจบการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ราคาค่าจ้างไปแสดงในแต่ละงาน ราคา 3,500 - 5,000 บาท แล้วแต่ใกล้ไกล ค่าตัวนักแสดง 150 - 200 บาท จำนวนผู้แสดง 12 คน รวมทั้งนักดนตรีด้วย

ปัจจุบันการแสดงละครชาตรีมีการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยขึ้น แต่ก็ยังคงยึดรูปแบบการแสดงแบบดั้งเดิมให้มีการสืบทอดต่อไป ผู้แสดงที่ผู้ชมชื่นชอบควรจะอยู่ในอายุประมาณ 17-18 ปี หรือ 25 – 30 ปี แต่งกายสวยงาม ดำเนินเรื่องรวดเร็วทันใจ มีการสอดแทรกความตลกขบขัน เพื่อเพิ่มพูนความสนุกสนาน โดยเฉพาะการแสดงในชนบทผู้ชมจะชอบการแสดงในลักษณะนี้มาก ปัจจุบันยังอนุรักษ์และสนับสนุนให้มีการสืบทอดละครชาตรีอยู่เสมอ (แววดา บุญทรัพย์. 2549: สัมภาษณ์)

องค์ประกอบของการแสดงละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี

ละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ปัจจุบันมีด้วยกันหลายคณะส่วนใหญ่จะแสดงในงานเก็บบุญและงานประจำปีที่มีผู้ประสงค์จะนำไปแสดง องค์ประกอบการแสดงละครชาตรีมีส่วนคล้ายกัน เนื่องจากการถ่ายทอดมาจากหม่อมเมือง ดังนี้

1. สถานที่แสดง

สถานที่แสดงนั้นผู้ที่มาติดต่อไปแสดงจะต้องสร้างสถานที่สำหรับเล่นตามที่เจ้าของคณะกำหนด คือให้สร้างแบบที่มีเสากลาง ปัจจุบันไม่มีการสร้างเสากลางเพราะผู้แสดงในสมัยนี้จะไม่รำเวียนรอบเสากลาง ถ้าสร้างให้มีเสากลางจะมีวิธีการดังนี้

เมื่อสร้างสถานที่ที่จะแสดงพร้อมเสากลางแล้ว จะนำก้านมะยม 1 ก้าน ผูกที่เสากลาง พร้อมทั้งว่าคาถากำกับ เมื่อผูกก้านมะยมเสร็จแล้วจะนำของคลีมาผูกที่เสากลาง ถ้าไม่มีเสากลางจะเอาของคลีมาผูกไว้ข้าง ๆ พ่อแก่

2. วิธีการเล่น

ก่อนที่จะเริ่มแสดง จะต้องมีพิธีดังนี้

2.1 พิธีบูชาครู เจ้าของคณะจะเป็นผู้ทำพิธีบูชาครู ส่วนของที่ใช้ประกอบพิธี

เจ้าภาพจะต้องจัดเตรียมให้เรียบร้อย ได้แก่ ดอกไม้ รูปเทียน บูหรี่ หมาก เหล้า (บูหรี่ หมาก เหล้า ไม่จำเป็นต้องมีก็ได้) และเงินก่านล 12 บาท (เงิน 12 บาทนี้เจ้าของคณะจะเป็นผู้เก็บไว้เพื่อนำเงินก้อนนี้ไปซื้อของมาเช่น ไหว้ครูในวันไหว้ครู)

2.2 โหมโรง เมื่อบูชาครูเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะเริ่มโหมโรงชาตรี เพื่อเรียกคนมาดู แล้วให้รู้ว่าขณะนี้ผู้แสดงจะเริ่มแต่งตัว

การโหมโรงละครชาตรี ถ้าเล่นละครชาตรีเก็บตอนกลางวันก็จะใช้กลองชาตรี (กลองตุ๊ก) เป็นเสียงคุ่ม ๆ ๆ ๆ ค่อม ๆ ๆ ๆ จนถึงเวลาแสดงแล้วร่ำกลองเป็นครั้งสุดท้ายอีกทีหนึ่ง ถ้าแสดงตอนกลางคืนจะมีการโหมโรงเป็นชุด คือ เพลงโหมโรง มีเพลงสาธุการ เสมอ ร่ำสามลา ตระ เข้าม่าน ด้น เข้าม่าน ปฐม ลา เชิดชั้นเดียว เชิดสองชั้น กราวในและเพลง กลม (จวิ วรสิทธิ์. 2549 : สัมภาษณ์)

2.3 รำถวายมือ รำถวายมือที่เพื่อบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และครูบาอาจารย์ที่ได้อบรมสั่งสอนมา และเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตัวเองด้วย การรำถวายมือจะรำชุดเพลงช้าเพลงเร็ว แต่ถ้าเป็นการเก็บก่อนที่จะรำถวายมือ ผู้รำจะต้องร้องเชิญหลวงพ่อก่อน การร้องเชิญหลวงพ่อนั้นตัวพระที่นั่งอยู่ข้างหน้าจะเป็นต้นเสียง คนอื่นเป็นลูกคู่ ขณะร้องเพลงเชิญทั้งตัวพระตัวนางนั่งพับเพียบพนมมือ สำหรับเนื้อเพลงตอนที่เชิญหลวงพ่อนั้น แต่ละคณะจะมีเนื้อความแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับหลวงพ่ที่ตนนับถือ เมื่อร้องเพลงเชิญหลวงพ่แล้ว ก็จะรำถวายมือ จะใช้ผู้รำ 6 คน คือพระ 2 นาง 4 ให้ตัวพระอยู่ข้างหน้า และต่อด้วยตัวนาง เพลงที่ใช้รำถวายมือ จะใช้เพลงช้าเพลงเร็ว การรำถวายมือ ถ้าไปรำในวัดต้องไปรำในโบสถ์ หรือถ้ามีศาลเจ้าก็จะหันหน้าไปทางศาลเจ้า ถ้าแสดงตามบ้านต้องสร้างศาลเพียงตา

2.4 ร้องประกาศโรง (ร้องเชิญครู) ก่อนที่จะร้องประกาศโรงนั้น เจ้าของคณะจะบอกให้ผู้แสดงรู้ว่า วันนี้แสดงเรื่องอะไร พร้อมทั้งเล่าเรื่องให้ฟังอย่างคร่าว ๆ ก่อน การกำหนดเรื่องแสดงนั้น ควรจะทราบข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานที่ที่จะไปแสดงเพื่อจะได้ไม่แสดงเรื่องที่ซ้ำกับเรื่องที่เคยแสดงมาแล้ว เมื่อร้องเพลงเชิญครูจบแล้ว จะรำชุด

2.5 แสดงเรื่องราว ละครชาตรีแสดงได้ทุกเรื่อง เช่น สังข์ทอง แก้วหน้าม้า ไกรทอง ปลาตะเพียนทอง มณีพิชัย ขอพระกลั่น โกมินทร์ ไชยเชษฐ ชันแก้ว ลิ่นทอง นพเกล้า จักรแก้ว พระสุทธมนโรรักษ์ ฯลฯ

เมื่อร้องประกาศโรงเสร็จแล้วก็จะเริ่มแสดง ตัวพระและตัวนาง (พระเอก นางเอก) จะต้องออกก่อนเสมอ ขณะที่ตัวละครออกมาหนึ่งเตียง เจ้าของคณะจะเป็นผู้บอกบทนำ ผู้แสดงร้องเองหนึ่งวรรค และมีลูกคู่รับเช่นนี้ตลอดไป เมื่อผู้แสดงร้องและก็รำไปจนจบตอนหนึ่งแล้ว จะมีการหยุดให้เจรจา เพื่อแนะนำตัวเองว่าชื่ออะไร เป็นใคร จะไปพบใครหรือจะทำอย่างไร เมื่อแสดงบทของตัวเองจบแล้วก็นั่งลงข้างเตียง แล้วถอดเครื่องสวมศีรษะออก ตัวอื่นก็แสดงต่อไป เมื่อจะแสดงต่อไปจึงสวมศีรษะใหม่ ผู้ที่พักไม่ได้แสดงจะทำหน้าที่เป็นลูกคู่รับร้องต่อไป

ในการแสดงผู้แสดงและนักดนตรีจะนั่งเป็นวงกลม เมื่อแสดงไปถึงเวลา 12.00 น. จะพักกลางวัน ผู้แสดงจะต้องบอกให้ผู้แสดงทราบว่าจะพักกลางวัน ถ้าเป็นงานกับนักแสดงจะกล่าวว่า “ อย่าเพิ่งไปเลย แครวร้อนตะวันเที่ยง หยุดพักหยุดผ่อนให้หลวงพ่อมารับสินบนให้ขาดเสียก่อน ตอนบ่ายก็จะแสดงต่อ ” ถ้าไม่ใช่งานกับนักแสดงก่อนจะเลิกแสดงตอนพักเที่ยงก็จะกล่าวว่า “ อย่าเพิ่งไปเลย ขอให้ชาวคณะของเราได้พักกลางวันเสียก่อน ตอนบ่ายเราจะแสดงต่อให้ชมต่อไป ” หลังจากพักกลางวันแล้ว จะเริ่มโหมโรงตอนบ่าย ประมาณ 13.00 น. จึงเริ่มแสดง ก่อนที่จะแสดงจะต้องร้องประกาศโรงตอนบ่ายอีกครั้งหนึ่ง เมื่อร้องประกาศโรงตอนบ่ายจบก็เริ่มเรื่องต่อไป ในช่วงบ่ายนี้ไม่จำเป็นว่า พระเอก นางเอก จะต้องออก จะเป็นตัวละครตัวใดก็ได้ที่จะต้องแสดงต่อในตอนเช้า

ในการแสดงแต่ละครั้งจะแสดงเป็นตอน ๆ ไป ซึ่งจะจับเอาตอนที่สนุก ๆ มาเล่น และจะต้องเล่นให้จบตอนในวันนั้นด้วย แต่ถ้าฝนตกก็จะเลิกเล่นก่อนที่เรื่องจะจบตอน เมื่อหมดเวลาแสดงตอนบ่าย ถ้าเป็นงานกับนักแสดงจะกล่าวว่า “ อย่าเพิ่งไปเลยเย็นแล้วขอให้หมดสินบาทขาดสินบน ขอให้เจ้าของงานอยู่เย็นเป็นสุข นึกอะไรก็ให้สมความปรารถนา ” ถ้าไม่ใช่งานกับนักแสดงจะกล่าวว่า “ อย่าเพิ่งไปเลย หมดเวลาทำการแสดงแล้ว ดังนั้นเราชาวคณะ....ขอลาเพียงเท่านี้ ขอให้เจ้าของงานอยู่เย็นเป็นสุข นึกอะไรก็ให้สมความปรารถนา จากเราชาวคณะ.....”

3. การแต่งกายของละครชาตรีเมืองเพชรบุรี

การแต่งกายของละครชาตรี ตัวละครที่เป็นพระเอก นางเอกจะแต่งเครื่องพระนาง ส่วนตัวอื่น ๆ ไม่พิถีพิถัน มักนำเครื่องแต่งกายของลิเกมาดัดแปลงใช้ เป็นต้น

เครื่องแต่งตัวพระ คือ เสื้อ สนับเพล ผ้ายก ห้อยหน้า คาดเอี๊ยมคาด ห้อยหน้า กนกแขน เข็มขัด นวมคอ ทับทรวง สี่งวาล กำไลมือ กำไลเท้า ต่างหู ชฎา

เครื่องแต่งตัวนาง คือ เสื้อในนาง ผ้านุ่ง (จีบนี้นาง จีบธรรมดาไม่มีชายพก) เข็มขัด ผ้าห่มนาง นวมคอ ทับทรวง กำไลมือและกำไลเท้า ต่างหู มงกุฎ

ส่วนตัวอื่นๆ การแต่งกาย มีดังนี้

ตัวนางสนมหรือสาวใช้ แต่งแบบตัวนาง แต่ไม่มีเครื่องสวมศีรษะ

ตัวนางยักษ์ แต่งเช่นเดียวกับตัวนาง สวมหัวยักษ์ไม่ปิดหน้า

ตัวเสนา นุ่งผ้าโจงกระเบน อาจจะเป็นผ้าปุม หรือผ้ามีลายที่ชาย สวมเสื้อปิด คอมีลาย ตามยาวแบบตำรวจหลวง มีผ้าคาดเอว ไม่แต่งหน้า หรืออาจจะแต่งบ้างนิดหน่อย

ตัวตลก จะใช้ตัวแสดงที่เป็นผู้ชาย นุ่งผ้าโจงกระเบน สวมเสื้อไม่มีข้อจำกัด (สุนันทา สีนเพราะ. 2549: สัมภาษณ์)

4. วงปีพาทย์ชาตรี

เครื่องดนตรีของละครชาตรีเมืองเพชรบุรีปัจจุบันได้แก่ กลองชาตรี 1 คู่ ระนาด 1 ราง โทน 1 คู่ ตะโพน 1 ใบ ปี่ 1 เล้า ฉิ่ง ฉาบ กรับ

5. เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงละครชาตรี

ในการแสดงละครชาตรี เพลงที่ใช้จะแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

5.1 เพลงหน้าพาทย์ จะใช้สำหรับโหมโรงและประกอบอากัปกิริยาของตัวละครตาม บทบาทสมมติ เพลงหน้าพาทย์ที่ใช้โหมโรง ได้แก่ เพลงสาธุการ เพลงเสมอ เพลงร่ำสามลา เพลงตระ เพลงเข้าม่าน เพลงดันเข้าม่าน เพลงปฐุม เพลงลา เพลงเชิดชั้นเดียว เพลงกราวใน เพลงกลม เพลง หน้าพาทย์ที่ใช้ประกอบอากัปกิริยาของตัวละคร ได้แก่ เพลงโทน เพลงเร็ว เพลงเสมอ เพลงเชิด เพลง โออด ลงตรง โลม เชิดฉิ่ง เพลงฉิ่ง ฯลฯ

5.2 เพลงที่ใช้ประกอบการร้อง ได้แก่ เพลงบ้องตัน เพลงอาเฮีย เพลงบังใบ เพลงร้าย ชาตรี ชาตรีตะลุง เพลงรำชาตรี เพลงร้ายมโนราห์ เพลงกสินรรำ เพลงชาตรีกรับ ฯลฯ (นวี วรสิทธิ์. 2549 : สัมภาษณ์)

การอนุรักษ์ส่งเสริมและเผยแพร่ (ทิพยา ปัญญาวัฒชิโล. 2537 : 251-252)

การอนุรักษ์ มี 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะแรก การอนุรักษ์รูปแบบหมายถึง การรักษาวัฒนธรรมพื้นบ้านให้คงรูปแบบเดิม เช่น เพลงพื้นบ้าน ก็รักษาขั้นตอนการร้อง เนื้อร้อง ทำนอง การแต่งกาย ทำทางร้ายรำ ฯลฯ ศิลปหัตถกรรมที่เป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านทางวัตถุ ก็รักษารูปแบบให้เป็นของดั้งเดิม และหากจะผลิตขึ้นใหม่ก็รักษารูปทรง วัสดุ วิธีการผลิตแบบดั้งเดิม ฯลฯ

ลักษณะที่สอง การอนุรักษ์เนื้อหา หมายถึงการรักษาวัฒนธรรมพื้นบ้านในด้านเนื้อหา ประโยชน์ใช้สอย วิธีการผลิต และการรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษา เช่น เอกสารและควรมีการฝึก ปฏิบัติจริง เพื่อรวบรวมไว้ศึกษาได้อย่างถูกต้อง

การอนุรักษ์ส่งเสริมและเผยแพร่ หมายถึง การรักษาการเล่นพื้นบ้านทุกชนิดที่มีลักษณะดี งาม ให้คงอยู่สภาพเดิมให้มากที่สุด และควรสนับสนุนฟื้นฟูให้ดีขึ้น แล้วนำไปเผยแพร่ให้ชุมชนรับรู้ และเป็นที่ยอมรับของสังคมสืบไปตามความเหมาะสม : เพื่อทำให้เกิดความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของ ท้องถิ่น ตลอดจนเกิดความรักความหวงแหน

ปัญหาการอนุรักษ์ส่งเสริมและเผยแพร่ละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี
(ทิพย์ ปัญญาวัชชิโล. 2537: 283) มีดังนี้

1. ขาดการสืบทอด ผู้เป็นต้นแบบปัจจุบันเหลือน้อย บ้างก็ล้มหายตายจากไปก่อนที่จะถ่ายทอด
2. ผู้เป็นต้นแบบ มีฐานะปานกลางค่อนข้างยากจน ต้องทำมาหาเลี้ยงชีพ ตลอดจนรับผิดชอบครอบครัว
3. ผู้รับการถ่ายทอดมีน้อยมาก เพราะคนรุ่นใหม่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตกมากกว่า
4. วิธีการถ่ายทอดการละเล่นพื้นบ้าน ต้องมีการฝึกฝนใช้เวลา ความอดทนขยันหมั่นเพียรอย่างจริงจัง จึงทำให้คนรุ่นใหม่ทอดทิ้ง
5. หน่วยงานที่สนับสนุนหรือรับผิดชอบบางหน่วยงาน ไม่ซาบซึ้งหรือเข้าใจในการละเล่นพื้นบ้านอย่างแท้จริง มักนิยมความสวยงาม ต้องการผู้แสดงที่มีอายุน้อย ๆ วัยรุ่น หน้าตาดีงาม ไม่ได้ขึ้นอยู่กับคุณค่าของการละเล่นพื้นบ้านที่ตนจะได้รับ
6. เวทีการแสดงการละเล่นพื้นบ้าน ไม่มีเป็นกิจลักษณะ
7. งบประมาณสนับสนุนมีเป็นจำนวนน้อย

แนวทางการอนุรักษ์ส่งเสริมและเผยแพร่ละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี (ปัญญาวัชชิโล . 2537 : 266)

แนวทางการอนุรักษ์ส่งเสริมและเผยแพร่ละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีนั้นหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนต่างก็มีแนวทางในการอนุรักษ์ส่งเสริมและเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี โดยนำการละเล่นพื้นบ้านมาแสดงในงานเทศกาลประจำปีและให้การสนับสนุนงานท้องถิ่นทุกครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี และศูนย์วัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีแนวทางอนุรักษ์และเผยแพร่นี้ คือ ศึกษาค้นคว้าและวิจัยงานด้านวัฒนธรรม อนุรักษ์ ส่งเสริม พัฒนา และเผยแพร่วัฒนธรรม ฝึกอบรมวิทยากรและบุคลากรด้านวัฒนธรรม จัดและดำเนินการหอวัฒนธรรม

แนวทางในการอนุรักษ์ส่งเสริมและเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี คือ เก็บรักษาของเดิมไว้เป็นแม่บท ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับยุคสมัย แต่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ของท้องถิ่นให้เหมือนเดิม และสร้างขึ้นมาใหม่

ดังนั้นละครชาตรีซึ่งเป็นการละเล่นพื้นบ้านของจังหวัดเพชรบุรีจึงมีความสำคัญยิ่งเพราะจะสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมชาวจังหวัดเพชรบุรีตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และเพื่อให้การแสดงละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีสืบทอดในด้านการประกอบอาชีพต่อไป หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนควรช่วยกันอนุรักษ์ส่งเสริมและเผยแพร่การละเล่นพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี แขนงนี้ต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โสภา กิมวังตะโก (2527 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบละครชาตรีเมืองเพชรบุรีและละครชาตรีกรมศิลปากร เพื่อต้องการที่จะทำนุบำรุงศิลปะพื้นบ้านของจังหวัดเพชรบุรีมิให้สูญหายและดำรงคงอยู่คู่บ้านคู่เมืองต่อไป โดยเฉพาะละครชาตรีเมืองเพชรบุรีซึ่งนับวันจะสูญหายไปจากความทรงจำ เพราะขาดผู้ดำรงรักษา ผลการวิจัยพบว่า ละครชาตรีมีมากมายหลายคณะ แต่ละคณะยังคงแสดงอยู่ในเทศกาลต่าง ๆ และงานแก้บนแล้ว แต่วัตถุประสงค์ของผู้หาไปแสดง และได้ศึกษาค้นคว้าและเปรียบเทียบละครชาตรีเมืองเพชรและละครชาตรีกรมศิลปากร ได้ค้นคว้าข้อมูลจากหลายแห่ง คือ การสัมภาษณ์ละครชาตรีคณะต่าง ๆ วิธีการแสดง คนตรี บทละคร การแต่งกาย และอุปกรณ์เกี่ยวกับการแสดงละครชาตรีของเมืองเพชรและกรมศิลปากร

อมรากล้าเจริญ (2537 : 75) ได้ทำการศึกษาละครชาตรีที่แสดง ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาประวัติความเป็นมาของการแสดงละครชาตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยอาศัยการสัมภาษณ์ศิลปินผู้อาวุโสและผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปได้ว่า คณะละครชาตรีที่แสดงอยู่ในปัจจุบันน่าจะเป็นกลุ่มละครที่ได้สืบทอดเชื้อสายละครชาตรีมาจากพวกนครศรีธรรมราช ซึ่งเข้ามาตั้งแตกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ประชาชนในท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยานิยมใช้ละครชาตรินิยมใช้ละครชาตรีแก้บนและใช้เป็นมหรสพฉลองกันทั่วไป จนกลายเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของท้องถิ่นการสืบทอดการแสดงละครชาตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการสืบทอดการแสดงทางเชื้อสายที่เป็นละคร เป็นปีพาทย์หรือเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านใกล้เคียงที่มีใจรักการแสดง คณะละครที่แสดงอยู่ในปัจจุบันบางคณะสืบทอดการแสดงมาจากคณะละครดั้งเดิม เช่น คณะสร้อยทองหิรัญ คณะอุดมศิลป์กระจำจางโชติ บางคณะแยกจากคณะแยกจากคณะดั้งเดิมเปลี่ยนมาใช้ชื่อคณะใหม่ มีการปรับปรุงรูปแบบการแสดงให้ทันสมัยเป็นที่นิยมแก่ผู้หาละคร

จันทิมา แสงเจริญ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องละครชาตรีเมืองเพชรบุรีมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาละครชาตรีเมืองเพชรในด้านประวัติ โครงสร้าง ส่วนประกอบของการแสดง สถานภาพการประกอบอาชีพตั้งแต่ พ . ศ. 2537-2539 ผลการวิจัยพบว่า ละครเมืองเพชรพัฒนามาจากการแสดงพื้นฐาน ซึ่งปรับเปลี่ยนไปตามสภาพสังคม ต่อมาปรากฏหลักฐานสมัยรัชกาลที่ 4 รูปแบบเนื้อหาได้รับอิทธิพลมาจากละครผู้หญิงของหลวงและละครของผู้มีบรรดาศักดิ์จากกรุงเทพฯ และโนราบุคคลสำคัญที่มีบทบาทต่อการพัฒนาละครชาตรีในสมัยแรกคือ หลวงอภัย พลรักษ์ ข้าราชการหัวเมืองและบุตริ โครงสร้างการแสดงประกอบด้วย ส่วนพิธีกรรมและการแสดงละคร ซึ่งมีทั้งภาคเช้า เวลา 09.30 – 12.00 น. ภาคบ่าย 13.00 – 15.30 น. ซึ่งภาคเช้าประกอบด้วย พิธีทำโรง บูชาครู โหมโรง ร้องอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ราชวาทย์มโหรี ประกาศโรง ราชชาตรี แล้วแสดงละคร จากนั้นลาเครื่องสังเวย ก่อนเที่ยงตรง การสอนกระทำกันในหมู่เครือญาติและผู้สนใจ

วันเพ็ญ ขึ้นาน (2540 : 37-38) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขต ภูมิภาคตะวันตก เฉพาะกรณี มหรสพพื้นบ้านกับวิถีชีวิตของประชาชน โดยเน้นศึกษาเฉพาะด้านหนัง ตะลุง หุ่นกระบอก หนังใหญ่ ลิเก และละครชาตรี การวิจัยครั้งนี้ข้อมูลที่ได้นำมาศึกษาวิเคราะห์ได้ 2 ทาง คือ ข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้แสดง ผู้เชี่ยวชาญด้านมหรสพทั้ง 5 สาขา ซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่มีภูมิลำนเอนอยู่ในภูมิภาคตะวันตก ศึกษาประเด็นเกี่ยวกับลักษณะตัวละคร วิธีการ ขั้นตอนการแสดง รวมทั้งความเป็นมาของมหรสพทั้ง 5 สาขา จากการศึกษาได้สาระสำคัญ 2 ประการ คือ 1) แนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของมหรสพที่มีต่อการดำรงชีวิตของประชาชน 2) แนวทางอนุรักษ์ฟื้นฟู และพัฒนามหรสพพื้นบ้าน พบว่า ควรจะมีการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกให้แก่ประชาชน เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ให้เห็นมรดกทางวัฒนธรรมอย่างแท้จริง เช่น มีการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษาทุกระดับให้มีสาขาวิชาทั้ง 5 สาขาวิชา เป็นวิชาบังคับ ส่งเสริมเยาวชนหรือนักเรียนที่ถนัดสนใจ มหรสพทั้ง 5 สาขาให้ได้ศึกษาในระดับสูงขึ้น นำมหรสพเหล่านั้นมาเป็นส่วนหนึ่งของโครงการต่าง ๆ เช่น งานไหว้ครู งานสงกรานต์ จัดให้มีการประกวดระหว่างนักเรียนในท้องถิ่นส่งเสริมให้ประชาชนรวมกลุ่มกันตั้งองค์กรท้องถิ่นเพื่ออนุรักษ์มรดกพื้นบ้าน เชิดชูยกย่องบุคคลดีเด่นทางมรดกพื้นบ้าน รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรหันมาสนใจมรดกพื้นบ้านอย่างจริงจัง เช่น จัดตั้งกองทุนสวัสดิการส่งเสริมการวิจัยมรดกพื้นบ้าน จัดมหกรรมมรดกพระระดับชาติหรือระดับภูมิภาค จัดกองทุนสวัสดิการช่วยเหลือศิลปินที่เดือดร้อนให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ศิลปินมรดกพื้นบ้านที่ยังคงอยู่ในปัจจุบัน ควรพยายามดัดแปลง ปรับปรุง พัฒนา วิธีการแสดง การแต่งกาย ผู้แสดงตลอดจนเนื้อเรื่องให้ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพบ้านเมืองในปัจจุบัน แต่ต้องคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของมหรสพด้านนั้นๆ ศิลปินพื้นบ้านควรสร้างมรดกตกทอดให้กับลูกหลานโดยการถ่ายทอดมรดกในด้านต่างๆ ให้กับลูกหลาน เพราะความผูกพันโดยสายเลือดและความใกล้ชิดย่อมจะเกิดทักษะได้ง่ายในการฝึกหัด และยังเป็นการอนุรักษ์มรดกไทยให้อยู่กับชาวไทยตลอดไป

พรรณศิริ จุลภาพ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมดนตรีไทยใน ตำบลบางปลา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า 1. ตำบลบางปลา มีหลักฐานปรากฏชัดใน ตันกรุงรัตนโกสินทร์ และอยู่มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีอาชีพไปตามสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมดนตรีนาฏศิลป์ที่โดดเด่น 2. คณะชุดประเสริฐเป็น คณะที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน เป็นคณะดนตรีที่ใหญ่และมีจำนวนสมาชิกมากและมีชื่อเสียงทั้ง ทางด้านดนตรี ละครชาตรีและลิเก ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมตามแนวคิด ของศาสตราจารย์ประเวศ วะสี ซึ่งสรุปได้ 3 ข้อ ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ มีการกระจายรายได้ โดยบริหารการเงินอย่างมีระบบและยุติธรรม
2. ด้านจิตใจ มีความประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบศีลธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นการสร้างเกียรติ ศักดิ์ศรีและความภาคภูมิใจหมู่คณะ
3. สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย คือมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและตัดสินใจ

อรรพรรณ สันโหละ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง “โนราผู้หญิง” ผลการศึกษาสรุปได้ว่า โนราผู้หญิงเป็นกลุ่มนักแสดงที่เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อประมาณ 70 ปีที่ผ่านมา การมีปรากฏของโนราผู้หญิงมีผลต่อการพัฒนาการแสดงโนราตามลำดับดังนี้ ปี พ.ศ. 2482 พัฒนาการแสดงโนราเป็นแบบเล่นกลอนสด หรือมุตโต ปี พ.ศ. 2484 เป็นโนราแบบแสดงเรื่องหรือเล่นนิยายปี พ.ศ. 2500 เป็นโนราแบบ “สมัยใหม่” และปี พ.ศ. 2507 พัฒนาฟื้นฟูการแสดงโนราแบบโบราณในสถาบันการศึกษา

กระบวนการรำประสมท่าของนายโรงโนราหญิงพบว่ามี 2 ลักษณะ คือกระบวนการรำประสมท่าที่ประกอบด้วย 58 ท่า และกระบวนการรำประสมท่าที่ประกอบด้วยท่ารำ 42 ท่า มีรูปแบบกระบวนการรำ 10 ขั้นตอน คือ 1. รำออกจากฉาก 2. รำเพ็งตุ้ง 3. รำแม่ท่า 4. รำนาคเข้า 5. รำจับระบำ 6. รำเพลงครู 7. รำนาคเร็ว 8. รำเพลงทับ 9. รำห้องโรง 10. รำเกล้ามือนั่งพนักรถ การรำคือ 1. ปฏิบัติท่ารำเรียงตามลำดับขั้นตอน 2. การเรียงลำดับท่ารำ ประกอบด้วยท่านั่งรำ ยืนรำ และท่าเคลื่อนที่ 3. การเลือกใช้ท่ารำต้องมีความสมดุลและเหมาะสมกับสรีระร่างกาย แนวคิดการรำประสมท่า คือ 1. กระบวนการรำต้องปฏิบัติตามแบบโบราณ 2. ยึดท่ารำของครูโนราเป็นหลัก 3. มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการรำให้สอดคล้องกับเวลา โอกาสและความพร้อมของผู้ชมและผู้รำ 4. เลือกปฏิบัติท่ายากไปหาทำง่าย

โนราผู้หญิงที่มีชื่อเสียงและมีประสบการณ์การแสดงมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีปรากฏอยู่ในนครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ระนอง ตรัง กระบี่ และสุราษฎร์ธานี มีสาเหตุการฝึกรำโนราแตกต่างกันคือ 1. อยู่ในแวดวงมโนรา 2. ถูกครูหมอมโนรา 3. มีใจรักในศิลปะการรำโนรา 4. ความต้องการของบิดา-มารดา ปัจจุบันความสนใจในการฝึกโนราของผู้หญิงลดลง

บัวรอง พลศักดิ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการสืบสานดนตรีโปงลางในจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการสืบสานดนตรีโปงลางในจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นกระบวนการถ่ายทอดกันทางเครือญาติโดยใช้วิธีมุขปาฐะ เริ่มจากการบรรเลงเดี่ยว ๆ ตามไร่นาเข้าสู่ชุมชนเพื่อให้ความบันเทิงแก่สมาชิกในสังคมเมื่อมีงานประเพณีต่าง ๆ เข้าสู่สถานศึกษาย้อนกลับเข้าไปหาชุมชนอีกครั้งหนึ่งในลักษณะศิลปการแสดงที่มีแบบแผนและที่มีการถ่ายทอดโดยใช้ระบบโน้ตเป็นส่วนใหญ่ ปัจจุบันการศึกษากิจกรรมของชุมชน และด้วยรางวัลพระราชทานเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ดนตรีโปงลางในจังหวัดกาฬสินธุ์สืบสานและสืบทอดอยู่ได้ ส่วนประวัติความเป็นมานั้นพบว่า โปงลาง เดิม

เรียกว่า ขอลอหรือกอลอ มีอยู่ตามเถียงไร่นาสำหรับคนเฝ้าไร่นาคี เป็นสัญญาณไล่สัตว์ที่จะมากินหรือทำความเสียหายให้แก่พืชไร่ เดิมมีหนึ่งท่อน พัฒนามาเป็น 6 , 9 และ 12 หรือ 13 ท่อนตามลำดับ ใช้ผู้บรรเลง 2 คน คือ คนตีทำนองและคนตีเสียงกระทบ แบบคู่ประสาน ปัจจุบันแยกตีคนละพื้น โดยใช้ไม้ 2 อันตี เพลงที่ใช้บรรเลงโปงลางส่วนใหญ่เป็นเพลงท่อนเดียวแบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ ส่วนนำ ส่วนทำนองหลัก และส่วนลงจบ ส่วนเพลงที่เป็นเพลงหลัก คือเพลงโปงลาง ลมพัดพร้าว แมงกูดอมดอก นกไล่ และกาเดินก้อน มีการพัฒนาลักษณะการบรรเลงและการแสดงพร้อมทั้งปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ หน่วยงานในภาครัฐและเอกชนจึงควรมีบทบาทในการสืบสานดนตรีโปงลางในรูปแบบของการจัดการศึกษา การจัดการแสดง การจัดการประกวด และการจัดทำเป็นของที่ระลึกสืบต่อไป

ศิริภรณ์ ปทุมวัน (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ บทบาทของหมอลำฉวีวรรณ ดำเนิน ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดงพื้นบ้าน “ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทด้านศิลปะการแสดงของหมอลำฉวีวรรณ ดำเนิน มีองค์ประกอบสำคัญในการส่งเสริมการเป็นนักแสดงจนทำให้มีชื่อเสียงได้รับการยอมรับจากมหาชน คือเป็นผู้มีบทบาทในการลำเค็ญครัดในการไหว้ครู ให้ความสำคัญในการแต่งกาย สร้างสรรค์รูปแบบนาฏลักษณะและกิตติคุณที่เป็นลักษณะเด่นเฉพาะตัว บทบาทด้านการถ่ายทอดศิลปะพื้นบ้านแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การถ่ายทอดศิลปะด้านนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน และการถ่ายทอดศิลปะหมอลำ มีลูกศิษย์เป็นนักศึกษาในสถาบันการศึกษาหลายแห่ง โดยเฉพาะวิทยาลัยนาฏศิลป์ และลูกศิษย์ทั่วไปที่เรียนเพื่อนำไปประกอบอาชีพหมอลำ บทบาทด้านการแต่งกลอนลำ มีความสามารถแต่งกลอนลำทางสั้น กลอนลำทางยาวและลำเดี่ยว ไม่เคร่งครัด ฉันทลักษณ์แต่หมอลำฉวีวรรณ สามารถใช้เสียงเอื้อนสัมผัส ทำให้กลอนไพเราะ นอกจากนี้หมอลำฉวีวรรณยังมีบทบาทด้านอื่นที่เกื้อหนุนให้ได้รับการยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติอีกได้แก่บทบาทการเป็นครู บทบาทนักวิชาการ บทบาทสื่อสารมวลชนและบทบาทนักสังคมสงเคราะห์ บทบาทด้านการอนุรักษ์ ส่งเสริมและการเผยแพร่ หมอลำฉวีวรรณ ได้ค้นหาแหล่งวัฒนธรรมที่มีคุณค่าในภาคอีสานแล้วพาคณะอาจารย์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ไปเก็บรวบรวมข้อมูล และจัดทำเป็นเอกสารอ้างอิง ส่งเสริมให้มีการตั้งชมรมศิลปะและการแสดงพื้นบ้านอีสาน จัดทำหลักสูตรเป็นวิชาเอกและวิชาโทนาฏศิลป์พื้นเมืองและหมอลำในวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด ร่วมสนับสนุนโครงการให้รัฐบาลจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนคุณุณชนะนคร สอนวิชาหมอลำให้กับประชาชนผู้สนใจไปประกอบอาชีพ ในด้านการเผยแพร่หมอลำฉวีวรรณเดินทางไปเผยแพร่การแสดงพื้นบ้านทั้งในประเทศและต่างประเทศเป็นประจำ ภาพสะท้อนจากกลอนลำ แบ่งตามลักษณะเนื้อหาของกลอนลำได้ดังนี้ คือ ภาพสะท้อนกลอนลำที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตคนอีสาน วรรณกรรมพื้นบ้าน ศาสนาความเชื่อ ประเพณีพิธีกรรมตำนานประวัติศาสตร์และสถานที่สำคัญในภาคอีสาน

อนุกุล โรจนสุขสมบูรณ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ การเชิดหนังใหญ่วัดสว่างอารมณ์ จังหวัดสิงห์บุรี ” พบว่าการแสดงหนังใหญ่แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือเบิกหน้าพระไวยักษ์ เบิกโรงจับลิงหัวค้ำ และการแสดงจับเรื่องตอนศึกทศกัณฐ์ครั้งที่ 5 ซึ่งเป็นเรื่องของสงครามระหว่างพระรามกับทศกัณฐ์ต่อสู้กัน ตั้งแต่เช้าจนค่ำไม่มีฝ่ายใดจะเป็นฝ่ายแพ้หรือชนะ จึงเจรจาพักรบกลับมารบกันต่อในวันรุ่งขึ้น การเชิดหนังใหญ่แบ่งออกเป็นเชิดหน้าจอ และการเชิดหลังจอ เทคนิคการเชิดหน้าจอ ผู้เชิดยืนหันหน้าเข้าหาผู้ชม ผู้เชิดยืนหันหลังเข้าหาผู้ชม และผู้เชิดยืนหันข้างเข้าหาผู้ชม เทคนิคการเชิดหลังจอ ผู้เชิดนั่งคุกเข่าเชิดและยืนเชิด เทคนิคการเชิดหลังจอนี้ใช้เฉพาะการเชิดหนังเผ่าฝ่ายพระราม และฝ่ายทศกัณฐ์ และสำหรับการเชิดเคลื่อนไหวตัวหนังในฉากยกทัพตรวจพลออกจากด้านหลังจอ ผู้แสดงจับหนังสองมือเชิดเคลื่อนไหวประกอบกับวงปี่พาทย์ การเชิดหนังมีกระบวนการทำเชิด 17 รูปแบบ และมีรูปแบบการใช้พื้นที่ในการเชิด 8 รูปแบบ ผู้แสดงสามารถแสดงการเชิดแต่ละครั้งให้ต่างกันในรูปแบบของการเชิดหนัง ผู้แสดงหนังใหญ่วัดสว่างอารมณ์ เป็นผู้ชายจำนวน 20 คน อายุระหว่าง 18 – 83 ปี ค่าแสดงอยู่ในระหว่าง 7,000 – 30,000 บาท ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่างๆ ในการจัดการแสดงเฉลี่ยปีละ 2 – 3 ครั้ง ปัจจุบันไม่ได้ถ่ายทอดวิธีการเชิดหนังให้กับใครเลย จึงมีแนวโน้มที่อาจเสื่อมสูญหากไม่มีการอนุรักษ์และสืบทอดการแสดงหนังใหญ่

พนิดา บุญทองขาว (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ เรือมอันเร “ ซึ่งเป็นการแสดงของชาวไทยเชื้อสายเขมรจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า เรือมอันเรมี 2 รูปแบบ คือเรือมอันเรแบบดั้งเดิม และรูปแบบที่แสดงปัจจุบัน เรือมอันเรแบบดั้งเดิมเป็นการแสดงของชาวบ้านในเทศกาลสงกรานต์ เพื่อสร้างความสนุกสนานเปิดโอกาสให้หญิงชายพบปะกัน ส่วนแบบปัจจุบันได้พัฒนามาเป็นอันดับ จนกลายเป็นการแสดงด้วยศิลปินอาชีพที่มีความชำนาญเฉพาะตัว เรือมอันเรเป็นการแสดงพื้นบ้านของไทยเชื้อสายเขมรที่มีลักษณะเด่น และยังมีการปรับปรุงอย่างไม่หยุดยั้ง การศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้น่าจะเป็นแนวทางให้เห็นข้อดีและข้อเสียของการพัฒนาการเล่นพื้นบ้านมาเป็นการแสดงสำหรับประชาชนทั่วไป

นภดล ทิพย์รัตน์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ หนังสวดละครจรัส ชูชื่น การศึกษาทางมานุษยวิทยาการดนตรี ” พบว่า หนังสวดละครจรัส ชูชื่น เป็นคณะหนังสวดของโครงการจัดตั้งสถาบันวัฒนธรรมศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีความแตกต่างจากหนังสวดโดยทั่วไปหลายประการ เช่น เป็นคณะหนังสวดที่ไม่ได้ยึดการแสดงหนังสวดเป็นอาชีพ เนื่องจากทั้งนายหนังสวดและลูกคู่ต่างเป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่มีงานประจำอยู่แล้ว แต่การมาร่วมแสดงหนังสวดมีจุดประสงค์หลักคือ เพื่อเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในการที่ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อันเป็นหน้าที่หลัก 1 ใน 4 ประการของสถาบันอุดมศึกษา นอกจากนี้โรงหนังสวดของคณะจรัส ชูชื่น เป็นโรงหนังที่ไม่เหมือนคณะทั่วไป

คือแทนที่จะสร้างบนพื้นดิน กลับใช้รถกระบะ 6 ล้อปรับเป็นโรงหนัง ด้านรูปแบบดนตรีเป็นดนตรีที่ผสมผสานระหว่างดนตรีดั้งเดิมกับดนตรีสมัยใหม่ ทั้งส่วนเครื่องดนตรีและบทเพลง หนึ่งตะลุงคณะจรัส ชูชื่นมีบทบาทในสังคมภาคใต้ที่สำคัญ คือ นอกจากจะให้ความบันเทิงเช่นเดียวกับหนังตะลุงโดยทั่วไปแล้ว ยังมีบทบาทในการเป็นสื่อมวลชนและประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี และทำหน้าที่ในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยอีกด้วย

สุกัญญา สมไพบูลย์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง “ สำนวนนิยมในสื่อสารการแสดง “ ลิเก ” ยุคโลกาภิวัตน์ ” ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าลิเกมีการพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาโดยการนำของเก่าที่ยังคงเอกลักษณ์ลิเก เช่นการร้องรานิเกลิง การแต่งกาย แต่งหน้าที่สวยงามและเนื้อเรื่องที่ยังคงเกี่ยวกับเจ้ามาผสมผสานกับความทันสมัย หรือกลยุทธ์ในการแสดงใหม่ๆ เพื่อสร้างรายได้ เช่น การปรับปรุงเครื่องแต่งกายให้วิจิตรอลังการมากขึ้น นำเพลงลูกทุ่งมาช่วยหารายได้ เปลี่ยนรูปแบบของรายการพิเศษ รวมทั้งการผันตัวเองไปเป็นนักร้องลูกทุ่งของนักแสดงลิเก ทั้งนี้เนื่องจากพลังสื่อมวลชน ความทันสมัย และการสร้างช่องทางความอยู่รอดของลิเก ส่วนสำนวนนิยมในการแสดงนั้น เน้นที่ความสวยงามเป็นหลัก ทั้งการแต่งกาย แต่งหน้า เวที ฉาก แสง สี ซึ่งช่วยความเพลิดเพลินและความรื่นเริงทางอารมณ์ในการชมการแสดงได้ ผู้แสดงลิเกต้องมีความสามารถในการร้อง รำ มีปฏิภาณไหวพริบดี มีลีลาเฉพาะตัวที่ดึงดูดคนดู สามารถนำเหตุการณ์รอบตัวมาผสมผสานกับการแสดงและสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับคนดูได้ ประการสุดท้ายนั้น ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า คนดูมีความต้องการในการมาดูลิเก 3 ลักษณะ คือกลุ่มแรกมาเพื่อดูการแสดง กลุ่มที่สองมาเพื่อดูการแสดงและนักแสดง กลุ่มสุดท้ายมาเพื่อนักแสดงเป็นหลัก โดยมีความนิยมชมชื่นลิเก 4 ประการ คือ ความนิยมในสำนวนด้านความงาม ความนิยมในคุณลักษณะของตัวละครและบทบาทการแสดง ความนิยมในศิลปวิธีปฏิสัมพันธ์ของนักแสดงลิเก และความนิยมในสัมพันธ์พิเศษ

พิมพ์ร ชัยจิตรสกุล (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ การสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทย : กรณีศึกษาชุมชนอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ” พบว่า

1. บทบาทของดนตรีไทยชุมชนอัมพวาปัจจุบันเป็น 3 กลุ่ม คือ
 - 1.1 บทบาทที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับศาสนาอันได้แก่ การทำบุญเลี้ยงพระทอดกฐินและเทศน์มหาชาติ
 - 1.2 บทบาทในพิธีกรรมเกี่ยวกับวิถีชีวิต อันได้แก่พิธีอุปสมบท พิธีแต่งงานและพิธีศพ
 - 1.3 การบรรเลงประกอบการแสดงมหรสพ เช่น ละครรชาตรีในลักษณะหุ่นกระบอก
2. วิธีการอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีไทยในชุมชนอัมพวามีอยู่มากมายหลายวิธี ได้แก่

2.1 ปลุกฝังดนตรีไทยให้แก่กลุ่มเยาวชน

2.2 สร้างสายสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับศิษย์

2.3 ใช้อุปกรณ์ทันสมัยในการเรียนการฝึก

2.4 ปรับปรุงผสมผสานวัฒนธรรมดั้งเดิมกับวัฒนธรรมเพลงสมัยใหม่

2.5 มีการประเมินผู้เรียนเป็นขั้นตอน

3. การบริหารและการจัดการวง

3.1 การบริหารด้านธุรกิจมีการบริหารจัดการแบบสมัยใหม่ รับค่าจ้างเป็นเงิน มีตารางกำหนดเวลาที่แน่นอน มีการติดต่อสื่อสารระหว่างวงดนตรีกับเจ้าภาพด้วยเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย

3.2 การบริหารงานบุคคลใช้ทั้งระบบบริหารแบบประเพณีดั้งเดิม “ไหว้ครูดนตรี” ระยะเวลาทางสังคมระหว่างหัวหน้าวงกับนักดนตรีจะกระชับใกล้ชิดและใช้การบริหารจัดการแบบใหม่ โดยมีระเบียบกฎเกณฑ์ที่ลูกวงต้องถือปฏิบัติ

จินตนา ธรรมสุวรรณ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ ละครแก่นบนหลวงพ่อกุหลาบ ” พบว่า ละครแก่นบน ณ วัดโสธรวรารามวรวิหาร มีมาตั้งแต่ในอดีต ซึ่งไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจน มีเพียงคำบอกเล่าสืบต่อกันมา ในปัจจุบันละครแก่นที่ยังคงแสดงอยู่อย่างต่อเนื่อง มีเพียงคณะเดียวเท่านั้น ได้แก่ คณะประจวบเจริญศิลป์ โดยมีนางประจวบ เพชรพันธ์ เป็นผู้ก่อตั้งคณะและควบคุมดูแล มีผู้แสดงทั้งสิ้น 31 คน เป็นผู้แสดงละคร 28 คน และผู้บรรเลงดนตรี 3 คน เครื่องดนตรีที่ใช้ได้แก่ ระนาดเอก ตะโพน โทน ฉิ่ง ฉาบและกรับ รูปแบบการแสดงที่ปรากฏ พบในสองลักษณะ ได้แก่ ลักษณะของละครรำ หรือการรำถวาย ซึ่งประกอบด้วยการรำถวายมือ และการรำชุดพิเศษ และลักษณะที่สอง คือการแสดงละครเป็นเรื่อง อัตราการว่าจ้างก็จะแตกต่างกันออกไปตามขนาด ประเภทของชุดการแสดง โดยจะมีการถวายเงินส่วนหนึ่งแก่ทางวัดโสธรวรารามวรวิหาร การแสดงละครแก่นบนคณะประจวบ เจริญศิลป์ มีบทบาทเป็นการแสดงเชิงพิธีกรรมและละครแก่นก็เป็นรูปแบบหนึ่งของสัญลักษณ์ที่ใช้เป็นสื่อกลางระหว่างปัจเจกบุคคล ผู้มีความศรัทธาในหลวงพ่อกุหลาบกับหลวงพ่อกุหลาบซึ่งถือเป็นตัวแทนของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สามารถอำนวยการให้สัมฤทธิ์ผลได้ บทบาทประการนี้จึงเป็นบทบาทที่เด่นชัดที่สุดของละครแก่นบนหลวงพ่อกุหลาบ และการแสดงละครแก่นบนก็จะยังคงเป็นเอกลักษณ์เฉพาะและอยู่คู่กับวัดโสธรวรารามวรวิหารต่อไป ตราบที่ประชาชนยังมีความศรัทธาในหลวงพ่อกุหลาบไม่เสื่อมคลาย

เฉลิมชัย ภิรมย์รักษ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ โขนสดคณะสังวาลย์เจริญ ” พบว่า การแสดงโขนสดเดิมเรียกว่า หนึ่งสด ปรากฏหลักฐานในปี พ. ศ. 2474 โดยนายท่านคำณอุดมเป็นคนจังหวัดชลบุรี มีอาชีพแสดงละครแก่นบน ได้พบเห็นคนเมาสุราในงานปลงศพร้องเพลงประกอบทำเดินแบบหนึ่งตะลุง จึงได้คิดนำมาจัดการแสดง ผู้แสดงสวมศีรษะโขนไว้เพียงหน้าผาก

เปิดด้านหน้าไว้ เพราะผู้แสดงต้องร้องและเจรจาเอง การดำเนินเรื่องรวดเร็วเน้นตลกขบขันและได้รับความนิยมเรื่อยมา จึงทำให้เกิดคณะโขนสดขึ้นหลายคณะ คณะสังวาลย์ เจริญยิ่งเป็นคณะที่มีชื่อเสียงมากที่สุด มีโครงสร้างการแสดงประกอบด้วยส่วนพิธีกรรมและการแสดง คือ พิธีปลุกโรง บูชาครู โหมโรงปี่พาทย์ โหมโรงกลองตุ๊ก รำถวายมือ ไหว้ครูถวาย และการแสดงเป็นการนำองค์ประกอบการแสดงมาผสมผสานกัน ได้แก่ การแสดงหนังตะลุง การไหว้ครู เครื่องดนตรี เพลงร้อง ทำเดิน การแสดงโขน เรื่องที่แสดง การแต่งกาย - แต่งหน้า ดนตรี พากย์-เจรจา ทำรำทำเดิน การแสดงลิเก การไหว้ครู การแต่งหน้า ดนตรี ร้องเพลง เวที ฉาก แสง เสียง โอกาสและสถานที่แสดง การดำเนินเรื่อง ทำรำ การแสดงโขนสดคณะสังวาลย์ เจริญยิ่ง ในปัจจุบันมีการแสดงประมาณ 60 ครั้งต่อปี ในราคาประมาณ 40,000 – 60,000 บาท และยังคงมีการพัฒนารูปแบบการแสดงตามความรู้ ความสามารถของนักแสดงและความต้องการของผู้ชม ในการประกอบอาชีพ สมควรที่จะอนุรักษ์ส่งเสริมให้เป็นมรดกของชาติสืบไป

ประภาศรี ศรีประดิษฐ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ ละครเท่งตุ๊กในจังหวัดจันทบุรี ” พบว่า การกำเนิดละครเท่งตุ๊กในจังหวัดจันทบุรี เริ่มจากนายทิม ภากกิจ ได้รับการถ่ายทอดละครชาตรีจากครูขุนทองซึ่งอยู่ในภาคใต้ของไทยแล้วแสดงละครเร่เรื่อยมา และในปี พ.ศ.2420 ได้นำละครชาตรีหรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่าละครเท่งตุ๊ก เข้ามาเผยแพร่ในเขตอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี นับตั้งแต่ พ. ศ. 2470 จนถึงปัจจุบัน (พ. ศ. 2545) รูปแบบของการแสดงได้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เนื่องจากอิทธิพลของการแสดงลิเก ที่ได้เข้ามามีบทบาทในชุมชน องค์ประกอบที่สำคัญที่ปรากฏในการแสดงได้แก่ โรงละคร สามารถชมได้ 3 ด้าน มีฉากรูปป่าหรือท้องพระโรง วางเตียงไว้ตรงกลางสำหรับนั่งทำบท เรื่องที่ใช้ประกอบการแสดงมีทั้งแนวจักร ๆ วงศ์ ๆ และแนวสมัยใหม่ที่นำมาจากนวนิยายหรือละครวิทยุ ใช้โทน กลองตุ๊ก ฉิ่ง ฉาบเล็ก กรับ เป็นเครื่องดนตรีประกอบการแสดง บางครั้งอาจนำระนาดและกลองชุดเข้ามาบรรเลงผสม แต่งกายขึ้นเครื่องพระ-นาง โดยผู้หญิงรับบทเป็นพระเอก นางเอก และตัวเบ็ดเตล็ด ผู้ชายรับบทเป็นตัวตลก ลำดับการแสดงประกอบด้วย 4 ส่วน คือ 1. กล่าวคำบูชา 2. โหมโรงดนตรี 3. รำก่อนการแสดง และ 4. ละคร ในการเก็บนมักมีครบทั้ง 4 ส่วน ในการแสดงเพื่อความบันเทิงมีเฉพาะส่วนที่ 3 และ 4 การแสดงละครเท่งตุ๊กเริ่มด้วยตัวละครเอกเกือบทุกตัวออกมาร้องกล่าวตัว จากนั้นจึงดำเนินเรื่องเป็นฉากสั้น ๆ และรวดเร็วต่อเนื่องกันไปจนจบการแสดง ตัวละครแต่ละตัวร้องเป็นต้นเสียงพร้อมรำทำบทรับด้วยลูกคู่หลังโรง ระหว่างนั้นตัวละครรำซัดท่าและเจรจาซ้ำความ ตัวตลกมีความสำคัญในการสร้างความสนุกสนานบอกเรื่องและกำกับทางเข้า-ออกของตัวละคร ละครเท่งตุ๊กปัจจุบันมี 3 แบบ คือ แบบดั้งเดิม แบบพันทางคือผสมลิเก และแบบประยุกต์ คือผสมวงสตริงและหางเครื่อง ละครเท่งตุ๊กปัจจุบันมี 9 คณะ ผู้แสดง 82 คน มี

เด็กหญิงฝึกหัดอยู่หลายคน แต่มีเพียง 2 คนะ ที่แสดงแบบดั้งเดิมได้ ดังนั้นจึงเป็นการสมควรอย่างยิ่ง ที่คนรุ่นหลังจะอนุรักษ์และส่งเสริมการแสดงละครเท่งต๊กแบบดั้งเดิมให้เป็นมรดกของชาติสืบไป

เจตนา นาควัชระ (2545 : 17) บทความเรื่อง “ คนดู : ผู้จัดเส้นทางนาฏศิลป์ในโลกใบใหม่ “ การพัฒนาคนดู (Audience Development) ที่วงการละครในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มาพูดอย่างจริงจัง ทั้งนี้เพราะแต่ละประเทศต่างมีวัฒนธรรมประจำชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ รวมถึงมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมในตัวทั่วทุกประเทศ หากแต่การสร้างจิตสำนึกให้คนดูนั้นสามารถอยู่ได้กับทั้งสิ่งเก่าและเข้าใจในสิ่งใหม่ ย่อมเป็นทางออกที่ดีทางหนึ่ง ดังจะเห็นได้ว่าการแสดงของไทยทั้งที่เป็นของดั้งเดิมและปัจจุบันนั้นต้องคำนึงถึงผู้ดูเป็นสำคัญ เมื่อลิเกแสดงไม่ดีก็มีการตะโกนว่าหรือขว้างปาของใส่ การที่จะทำให้คนดู เป็นทั้งผู้รับสารที่ดีและส่งเสริมให้การแสดงยังคงอยู่ และพัฒนาแบบต่อไปได้นั้น รากฐานที่สำคัญ คือ การศึกษาโดยเฉพาะความรู้และความเข้าใจที่มีต่อสิ่งบันเทิง และศิลปะการแสดงทุกประเภท การผลิตงานได้ดีก็จะมีผลต่อคนดู ก็เป็นการเปิดโอกาสให้ได้สัมผัสกับสิ่งที่ดี และนำสิ่งนี้ไปไตร่ตรอง ครุ่นคิดพินิจนึกต่อไป ถือเป็นปฏิบัติการในเชิงรับที่สัมพันธ์กับเชิงรุก อันได้แก่ การจัดตั้ง สำนักฝึก การเรียนการสอนเทคนิคการแสดง วิธีวิเคราะห์ซึ่งจะเจาะจงไปยังผู้ผลิตมากกว่าคนดู คนดูที่มีความเข้าใจใ้จะปรับตัวและให้การศึกษากับตัวเองได้ และจะเติบโตไปพร้อมกับคณะละคร คณะละครก็ต้องเรียนรู้บางอย่างจากคนดู ซึ่งต้องไปด้วยกันทั้งสองฝ่าย จากจารีต สู่ การทำให้ดูง่าย ฐานความคิดใหม่ของการแสดงนาฏศิลป์ไทยถูกรวบรวม เป็นสิ่งที่ใคร่ดูยาก ดูไม่รู้เรื่อง (หากไม่มีความรู้มาก่อน) ก็จะต้องทำให้ดูง่าย เข้า เช่น มีการบรรยายก่อนการแสดง หรือตัดเพลง ตัดทำร่าที่เย็นเยือกออกไป มุ่งเน้นขายสื่อความเป็นไทยเพียงเท่านั้น หากได้จะมุ่งดูความปราณีตละเอียดอ่อนของศิลปะเลย จึงไม่น่าแปลกใจที่นาฏศิลป์ไทยจะใช้เป็นเพียงสื่อในการรณรงค์ให้อนุรักษ์วัฒนธรรมเพียงเท่านั้น

วรกมล เหมศรีชาติ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ การแสดงหุ่นกระบอกคณะซุเขิดชำนานาฏศิลป์ จังหวัดสมุทรสงคราม “ พบว่า หุ่นกระบอกคณะนี้จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2495 ที่จังหวัดสมุทรสงคราม โดยนายวงษ์ รวมสุข เป็นการแสดงหุ่นเพื่อประกอบอาชีพ การแสดงเน้นความสนุกสนาน ลักษณะเด่นด้านการเชิดคือ การกระทบตัวหุ่นจะกระตุกข้อมือซ้อนกัน 2 ครั้ง การกล่อมตัวหุ่นมีการกล่อมในและกล่อมนอก การเชิดดีลังกาในตัวลิงและการเชิดหกหน้าหกหลังในตัวผีเสื้อสมุทรที่เน้นความตลก เรื่องที่ใช้แสดงที่ นายวงษ์ รวมสุขแต่งขึ้นเองมี 5 เรื่อง แต่เรื่องที่นิยมแสดงปัจจุบัน ได้แก่เรื่องระกาแก้วและพระอภัยมณี วงดนตรีประกอบการแสดงคือวงปี่พาทย์และต้องมีชอู้บรรเลงประกอบขณะที่ร้องทำวด้วยการแสดงหุ่นกระบอกสามารถแสดงทั้งงานมงคลและงานอวมงคล ปัจจุบันมุ่งเน้นที่สืบทอดและอนุรักษ์การแสดงนี้ให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรสงครามสืบไป

สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2546 : 91) บทความจากการบันทึกการเสวนาเรื่อง “นาฏยพินิจ ; ทางออกหรือทางตัน” งานศิลปะจำเป็นต้อง “ขายได้” หรือไม่ เป็นคำถามที่ชวนให้นึกถึงการมีชีวิตอยู่ในโลกแห่งระบบทุนนิยมที่สร้างสังคมไทย ได้นำเอากรอบนี้มาเป็นตัวกำหนดสภาพชีวิตของชาวสยามในยุคปัจจุบันที่ต้องดิ้นรนอยู่รอดเพื่อ “เงิน” ไม่เว้นแม้แต่ศิลปิน ก็ผันผ่านจากระบบอุปถัมภ์ของกษัตริย์และเจ้านายมาสู่เงื้อมมือของนายทุนผู้ซื้อศิลปะไปเสพย์ และแสดงอำนาจความโก้หรือนาฏศิลป์ในโลกปัจจุบันต้องพึ่งพา การโฆษณา ประชาสัมพันธ์และการตลาด ทำให้กลายเป็น SHOW BUSINESS มิเช่นนั้นก็จะอยู่ไม่ได้ สอดคล้องกับแนวความคิดของการทำให้สินค้าทางวัฒนธรรม (CULTURAL PRODUCT) เป็นการเปลี่ยนมุมมองให้สัมพันธ์กับสภาพสังคมที่ต้องพึ่งพาวิชาการ เศรษฐศาสตร์ เข้ามาทำให้ศิลปะแปรรูปเป็นเงินทอง เพื่อใช้ในสังคมนิยม จำเป็นต้องมีกลยุทธ์ที่จะทำให้นาฏศิลป์ซึ่งเป็นสินค้าจำกัดประโยชน์ใช้สอย มีกลุ่มผู้ซื้อที่จำกัดมาเป็นสินค้าที่ขายได้ จำเป็นที่จะต้องพึ่งพาความรู้ด้านการตลาดที่เข้ามาปรับใช้ต่อนาฏศิลป์เพื่อจะทำให้ขายได้อย่างสำเร็จและตรงเป้าหมายจากแนวคิด

ธรรมจักร พรหมพวย (2546 : 11) บทความเรื่อง “มองไปข้างหน้าอนาคตนาฏศิลป์ไทย” แนวคิดในการพัฒนาปรับปรุงมิให้การแสดงของไทยเกิดความซ้ำซากจำเจหรือยึดติดกับวิธีการเดิมๆ ทางหนึ่ง คือ การพัฒนาเรื่อง ฉาก เวที และเทคนิคสมัยใหม่ รวมทั้งเรื่องแสงและเสียง ซึ่งมีผลต่อการรับรู้ของผู้ดู การพัฒนาที่มากจนเกินไปทำให้่อลังการเหล่านี้โดดเด่นมากกว่า การดำเนินเรื่องและการแสดง ซึ่งขัดกับขนบเดิมของไทยที่ใช้เพียงตัวเดียวก็สามารถใช้แสดงได้ทุกสถานที่ ทุกเวลานาฏศิลป์ไทยในอดีตไม่ใช้ฉากหรือใช้น้อยสุด ส่งเสริมให้ผู้ดูได้ใช้จินตนาการได้อย่างเต็มที่ นักวิจารณ์จากสายละครตะวันตกกลับเห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่ยอมพัฒนา บ้างก็ว่าจัดฉากมากนั้นก็เพื่อปิดบังความบกพร่องของการแสดง การเปลี่ยนแปลงมากเกินไปอาจจะนำไปสู่ความเสียหาย หากเปิดใจรับวิทยาการใหม่ ๆ ก็เป็นการปรับปรุงมรดกเก่าให้อยู่รอดได้ รักษาความเป็นตัวของตัวเอง มิให้สูญสลาย หากไม่เปลี่ยนแปลงเลย ก็จะนำไปสู่ความเสื่อมโทรม

ไมเคิล ไรท์ (2546 : 3) นักวิชาการวัฒนธรรมไทย ชาวต่างประเทศได้ให้มุมมองต่อการเปลี่ยนแปลงนาฏศิลป์ไทยในบทความเรื่อง “ มองไปข้างหน้าอนาคตนาฏศิลป์ไทย “ ว่า ละครแบบหนึ่ง ๆ มีอายุสั้นเกิดขึ้นได้ง่ายและเปลี่ยนแปลงได้รวดเร็ว ในทุกยุคทุกสมัย ทุกถิ่นฐานบ้านเมืองย่อมมีแบบแผนการละครของตนไว้ทุกที่ในถิ่นที่เจริญแล้วนั้นการละครไม่มีการเปลี่ยนแปลงมาเป็นลำดับอย่างสม่ำเสมอโดยที่ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงทางอื่นในสังคม เช่น ทางทัศนศิลป์ หรือการเปลี่ยนแปลงในสังคมการเมือง ละครก็เปลี่ยนความคิดตามไปด้วย ละครจึงเหมือนกระแຈธรรมชาติที่ไหลความเป็นไปในโลกทุก ๆ กรณี ไม่ว่าความเป็นไปได้ในสังคมมนุษย์จะมีมาใหม่เท่าใดก็มักจะลงในละครทุกอย่าง ไม่ลงในบทละครก็ลงในแบบการแสดง ไม่ลงในฉากก็ลงในแบบแสงสี หรือเครื่องแต่งตัว เป็นต้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้บริโภครถจักรยานยนต์ (ผู้ชมละครชาตรี และ เจ้าภาพที่ว่างละครชาตรี) ใน 5 คณะ ได้แก่ ผู้บริโภคคณะสุนันทา ผู้บริโภคคณะนาฏยานิยมศิลป์ ผู้บริโภคคณะขันนาคทศนาศิลป์ ผู้บริโภคคณะเพชรดารา และผู้บริโภคคณะชูศรีนาฏศิลป์

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้บริโภครถจักรยานยนต์ (ผู้ชมละครชาตรี และ เจ้าภาพที่ว่างละครชาตรี) ใน 5 คณะ ได้แก่ ผู้บริโภคคณะสุนันทา ผู้บริโภคคณะนาฏยานิยมศิลป์ ผู้บริโภคคณะขันนาคทศนาศิลป์ ผู้บริโภคคณะเพชรดารา และผู้บริโภคคณะชูศรีนาฏศิลป์ จำนวน 200 คน ซึ่งทั้ง 5 คณะนี้ได้จากการเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากแต่ละคณะที่เลือกมานั้นมีลักษณะที่เหมือนกัน ในด้านวิธีแสดง การฝึกนักแสดง ส่วนใหญ่นักแสดงเป็นเครือญาติกัน ผู้แสดงในแต่ละคณะดังกล่าวมีโอกาสได้แสดงกับทุกคณะที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง และสำนักงานตั้งอยู่ในเขตเดียวกัน ระยะเวลาการเก็บข้อมูลภายในเดือนตุลาคม พ. ศ. 2549

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วัดความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อรถจักรยานยนต์จังหวัดเพชรบุรี

แบบสอบถาม

แบบสอบถามวัดความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาติจังหวัดเพชรบุรี
แบ่งเป็น 2 ตอน

ลักษณะเครื่องมือแต่ละตอน เป็นดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

เป็นการสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริโภคเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)
เพื่อสอบถามเรื่อง เพศ อายุ อาชีพ ความถี่ในการชมละครชาติต่อปี และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาติจังหวัด
เพชรบุรี (Rating Scale)

แบบสอบถามที่ใช้เป็นลักษณะแบบสอบถามมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ
ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาติจังหวัดเพชรบุรี เป็น
คำถามแบบปลายเปิด

วิธีการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือโดยดำเนินการดังต่อไปนี้

แบบสอบถาม

1. ศึกษาลักษณะ รูปแบบ และวิธีเขียนแบบสอบถามจากเอกสาร วารสาร หนังสือ บทความ
ในอินเทอร์เน็ต แนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่จะศึกษา
2. ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามจากการสัมภาษณ์หัวหน้าคณะละครชาติ เอกสาร ผู้ที่มีส่วน
เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบุรีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง
แบบสอบถาม โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาตามกรอบแนวคิดของการวิจัยทั้ง 3 ด้าน แล้วสร้างข้อความวัด
ในแต่ละด้านของแบบสอบถาม ด้านคุณลักษณะของละคร 30 ข้อ ด้านราคา 6 ข้อ และด้าน
ประชาสัมพันธ์ รวม 36 ข้อ

3. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและเสนอแนะเพิ่มเติม

4. นำแบบสอบถามที่แก้ไข เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ จำนวน 5 ท่าน

จากการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน แล้วหาค่าดัชนี IOC แบบสอบถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป พบว่า แบบสอบถามใช้ได้รวม 36 ข้อ จำแนกเป็น ด้านคุณลักษณะของละคร 26 ข้อ ด้านราคา 4 ข้อ และด้านประชาสัมพันธ์ 6 ข้อ

5. นำแบบสอบถามที่ได้ในข้อ 4 เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขเป็นครั้งสุดท้าย ก่อนนำแบบสอบถามไปทดลองใช้

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริโภคที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน

7. นำแบบสอบถามวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนข้ออื่น ๆ แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่า $r > .20$ ขึ้นไป ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามทั้งหมด 36 ข้อ พบว่าแบบสอบถาม ด้านคุณลักษณะใช้ได้ 23 ข้อ ด้านราคา 4 ข้อ และด้านประชาสัมพันธ์ 5 ข้อ เหลือ 32 ข้อ

8. นำแบบสอบถามวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.89

แบบสัมภาษณ์

1. ศึกษาลักษณะ รูปแบบ และวิธีเขียนแบบสัมภาษณ์จากเอกสาร วารสาร หนังสือ บทความ ในอินเทอร์เน็ต แนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่จะศึกษา

2. ศึกษาวิธีสร้างแบบสัมภาษณ์จากการสัมภาษณ์หัวหน้าคณะละครชาตรี เอกสาร ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบุรีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาตามกรอบแนวคิดของการวิจัยทั้ง 3 ด้าน แล้วสร้างข้อความวัดในแต่ละด้านของแบบสัมภาษณ์ ด้านคุณลักษณะของละคร 7 ข้อ ด้านราคา 1 ข้อ และด้านประชาสัมพันธ์ รวม 2 ข้อ รวม 10 ข้อ

3. นำแบบสัมภาษณ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและเสนอแนะเพิ่มเติม

4. นำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไข เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ จำนวน 5 ท่าน

จากการตรวจสอบโดยเชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน แล้วหาคำดัชนี IOC แบบสัมภาษณ์ที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป พบว่า แบบสัมภาษณ์ใช้ได้ทั้ง 10 ข้อ จำแนกเป็น ด้านคุณลักษณะของละคร 7 ข้อ ด้านราคา 1 ข้อ และด้านประชาสัมพันธ์ 2 ข้อ

5. นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ในข้อ 4 เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขเป็นครั้งสุดท้าย ก่อนนำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่งไปถึงหัวหน้าคณะละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี เพื่อขออนุญาตในการบอกสถานที่ที่แสดงทั้งในและนอกเขตอำเภอเมือง และประกาศขอความร่วมมือผู้บริโภคร่วม (เจ้าภาพและผู้ชมละครชาตรี) ก่อนการแสดง เพื่อเป็นประโยชน์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำสารนิพนธ์จากผู้บริโภคจังหวัดเพชรบุรี

2. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้ช่วยเก็บข้อมูลและผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลกับผู้บริโภคละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ตามสถานที่ที่คณะละครทั้ง 5 คณะไปแสดง ให้ตอบคำถามใน เดือนตุลาคม 2549

3. ผู้วิจัยอธิบายและชี้แจงให้ผู้บริโภคละครชาตรีตอบแบบสอบถามและทำการสัมภาษณ์ ก่อนที่คณะละครจะทำการแสดงและตอนก่อนที่คณะละครจะพักรับประทานอาหาร คือช่วงเวลา 09.00 ถึงเวลา 11.00 น. และช่วงเวลา 12.00 น.ถึงเวลา 12.30 น.)

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มาเก็บข้อมูลได้ข้อมูลดังนี้

แบบสอบถามผู้บริโภคละครชาตรี 5 คณะ คือ ผู้บริโภคคณะสุนันทาจำนวน 65 คน ผู้บริโภคคณะนาฏยานิมิตปีจำนวน 51 คน ผู้บริโภคคณะขันนาคทัศนาศิลปีจำนวน 24 คน ผู้บริโภคคณะเพชรดารารจำนวน 25 คน และผู้บริโภคคณะชูศรีนาฏศิลป์จำนวน 35 คน จำนวนรวม 200 ฉบับ

แบบสัมภาษณ์ผู้บริโภคละครชาตรี ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยสังเกตจากผู้บริโภคที่สนใจและต้องการให้ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้บริโภคละครชาตรีใน 5 คณะ ซึ่งแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยจัดทำขึ้นมาเพื่อต้องการคำตอบที่เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการตอบแบบสอบถามของผู้บริโภคละครชาตรี ซึ่งได้ผู้บริโภคร่วมที่ตอบแบบสัมภาษณ์ดังนี้ คือผู้บริโภคคณะสุนันทาจำนวน 7 คน ผู้บริโภคคณะนาฏยานิมิตปีจำนวน 5 คน ผู้บริโภคคณะขันนาคทัศนาศิลปีจำนวน 2 คน ผู้บริโภคคณะเพชรดารารจำนวน 2 คน และผู้บริโภคคณะชูศรีนาฏศิลป์จำนวน 4 คน จำนวนรวม 20 ฉบับ

5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ตอบเสร็จแล้ว มาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อตรวจให้คะแนนแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถาม

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS / PC

(Statistical Package for Social Science Personal Computer Plus)

1. นำข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้บริโภครายบุคคล แจกแจงความถี่ จำแนกเป็น เพศ อายุ อาชีพ ความถี่ในการชมละครชาติต่อปี และระดับการศึกษา แล้วเปลี่ยนค่าความถี่เป็นร้อยละ
2. นำข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาติจังหวัดเพชรบุรี วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายระดับความคิดเห็นของผู้บริโภค ดังนี้

ค่าคะแนนระหว่าง 1.00 - 1.49 เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ค่าคะแนนระหว่าง 1.50 - 2.49 เห็นด้วยในระดับน้อย

ค่าคะแนนระหว่าง 2.50 - 3.49 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนระหว่าง 3.50 - 4.49 เห็นด้วยในระดับมาก

ค่าคะแนนระหว่าง 4.50 - 5.00 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาติจังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติค่าที (t – test)

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาติจังหวัดเพชรบุรี จำแนกตาม อายุ อาชีพ ความถี่ในการชมละครชาติต่อปี และระดับการศึกษา วิเคราะห์โดยใช้สถิติ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Analysis of Variance) ในกรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้เปรียบเทียบพหุคูณโดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

แบบสัมภาษณ์

นำแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหาโดยการแจกแจงความถี่นำเสนอเป็นความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 หาค่าเฉลี่ย (Mean) $\bar{X}$ โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2546 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2546 : 69)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนกลุ่มตัวอย่าง
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) รายข้อ กับ ทั้งฉบับ ดัชนี IOC (Item Operation Definition Congruency Index) โดยใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2548: 1)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการ
$\sum R$	แทน	ผลรวมของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาค่าอำนาจจำแนก ใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2548: 4)

$$r_{Item-Total} = \frac{n \sum IT - \sum I \sum T}{\sqrt{[n \sum I^2 - (\sum I)^2][n \sum T^2 - (\sum T)^2]}}$$

เมื่อ n แทน จำนวนคนในกลุ่ม
 I แทน คะแนนของข้อคำถาม หรือ Item
 T แทน คะแนนผลรวมของข้ออื่น ๆ ที่เหลือทุกข้อหรือ Total

2.3 หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Coefficient Alpha)(บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2548: 14)

$$a = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ a แทน ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัด
 K แทน จำนวนส่วนย่อย หรือ จำนวนข้อคำถามของเครื่องมือวัด
 S_i^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละส่วนย่อยหรือแต่ละข้อ
 S_t^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับของ เครื่องมือวัด

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้สูตร t – test เมื่อทดสอบความแปรปรวนของประชากรกลุ่มที่ 1 (σ_1^2)และกลุ่มที่ 2 (σ_2^2) พบว่า $\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$ จึงใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2546 : 170)

$$t = \frac{\overline{X_1} - \overline{X_2}}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

$$df = \frac{\left[\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2} \right]^2}{\frac{\left[\frac{S_1^2}{n_1} \right]^2}{n_1 - 1} + \frac{\left[\frac{S_2^2}{n_2} \right]^2}{n_2 - 1}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา t – distribution
	$\overline{X_1}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1
	$\overline{X_2}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2
	S_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1
	S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2
	n_1	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1
	n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2
	df	แทน	ชั้นแห่งความอิสระ

3.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 กลุ่มโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way Analysis of Variance : ANOVA)
(ชูศรี วงศ์รัตน์ . 2546 : 236)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - distribution
	MS_b	แทน	ค่าความแปรปรวน (Mean Square) ระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ค่าความแปรปรวน (Mean Square) ภายในกลุ่ม

กรณีที่ค่า F มีนัยสำคัญทางสถิติทำการเปรียบเทียบพหุคูณเพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม 2 กลุ่ม โดยวิธีของเซฟเฟ (Scheffe' Method) (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2546:248)

$$CD_d = \sqrt{(k-1)(F^*)(MS_{within})(2/n)}$$

เมื่อ	k	แทน	ค่าจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	F^*	แทน	ค่า F ที่เปิดตาราง (critical value)
	MS_{within}	แทน	ค่า Mean Square within group ที่คำนวณไว้แล้วในการวิเคราะห์ความแปรปรวน
	n	แทน	ค่าจำนวนหน่วยตัวอย่างในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง

กรณี n ของแต่ละกลุ่มตัวอย่างไม่เท่ากัน จะต้องใช้สูตร $\left[\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right]$ แทน $(2/n)$

เมื่อ n_i และ n_j แทนจำนวนหน่วยตัวอย่างในกลุ่มที่ 1 และ 2 ที่นำมาเปรียบเทียบกัน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในความหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F – distribution
df	แทน	ระดับขั้นของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนค่าความเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนค่าความเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean of Squares)
*	แทน	แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ .01

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามครั้งนี้แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ความถี่ในการชมละครชาติต่อปี และระดับการศึกษา โดยวิเคราะห์จำนวนและค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาติรี จังหวัดเพชรบุรี ในด้านคุณลักษณะของละคร ด้านราคา และด้านประชาสัมพันธ์ โดยใช้วิธีการคำนวณค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวม รายด้าน และรายข้อ

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาติรีจังหวัดเพชรบุรี ในด้านคุณลักษณะของละคร ด้านราคา และด้านประชาสัมพันธ์ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม เพศ ใช้สถิติ t – test และ อายุ อาชีพ ความถี่ในการชมละครชาติต่อปี และระดับการศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way Analysis of Variance)

การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์โดยการแจกแจงความถี่นำเสนอเป็นความเรียง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ความถี่ในการชมละครชาติต่อปี และระดับการศึกษา โดยวิเคราะห์จำนวนและค่าร้อยละ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและค่าร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ความถี่ในการชมละครต่อปี และระดับการศึกษา

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	61	30.50
1.2 หญิง	139	69.50
รวม	200	100.00
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 35 ปี	54	27.00
2.2 35 – 50 ปี	80	40.00
2.3 50 ปี ขึ้นไป	66	33.00
รวม	200	100.00
3. อาชีพ		
3.1 รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	31	15.50
3.2 รับจ้าง	80	40.00
3.3 ค้าขาย	39	19.50
3.4 แม่บ้าน ทำไร่ นักเรียน นักศึกษา	50	25.00
รวม	200	100.00

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4 ความถี่ในการชมละครชาตรีต่อปี		
4.1 น้อยกว่า 3 ครั้ง	117	58.50
4.2 3 – 8 ครั้ง	43	21.50
4.3 มากกว่า 8 ครั้ง	40	20.00
รวม	200	100.00
5. ระดับการศึกษา		
5.1 ประถมศึกษา	68	34.00
5.2 มัธยมศึกษา	81	40.50
5.3 อุดมศึกษา	51	25.50
รวม	200	100.00

จากตาราง 1 แสดงว่า แสดงว่าผู้บริโภคธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 200 คน ส่วนใหญ่เป็นหญิงอายุ 35 – 50 ปี อาชีพรับจ้าง มีความถี่ในการชมละครชาตรีต่อปี น้อยกว่า 3 ครั้ง และจบระดับชั้นมัธยมศึกษา

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของละคร ด้านราคา และด้านประชาสัมพันธ์ โดยใช้วิธีการคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวม รายด้าน และรายข้อ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตาราง 2 – 5

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายด้าน

ความคิดเห็นที่มีต่อธุรกิจละครชาตรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
ด้านคุณลักษณะของละคร	4.11	0.42	มาก
ด้านราคา	3.90	0.64	มาก
ด้านประชาสัมพันธ์	4.04	0.60	มาก
รวม	4.07	0.40	มาก

จากตาราง 2 แสดงว่า ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีโดยรวม และรายด้านว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อ
ธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ด้านคุณลักษณะของละคร โดยรวมและรายข้อ

ความคิดเห็นที่มีต่อธุรกิจละครชาตรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
ด้านคุณลักษณะของละคร			
1. ละครชาตรีควรแสดงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับจักรๆ วงศ์ๆ	3.99	0.92	มาก
2. การแสดงละครชาตรีควรมีเนื้อเรื่องที่สอแทรกเหตุการณ์ปัจจุบัน	3.87	1.02	มาก
3. การดำเนินเรื่องของละครชาตรีต้องตัดทอนตอนน่าเบื่อออกไปเพื่อเอาใจผู้ชม	3.85	1.08	มาก
4. เนื้อเรื่องละครชาตรีควรแทรกบทตลกสนุกสนานอย่างสร้างสรรค์	4.35	0.74	มาก
5. นักแสดงละครชาตรีควรแต่งตัวด้วยเครื่องแต่งตัวที่ใหม่และสวยงาม	4.19	0.94	มาก
6. การดำเนินเรื่องของละครชาตรีต้องรวดเร็วทันใจ	3.96	0.90	มาก
7. การแสดงละครชาตรีควรดำเนินเรื่องไปตามเนื้อเรื่องที่เป็นแบบแผนดั้งเดิม	4.00	1.00	มาก
8. การแสดงละครชาตรีควรเป็นเรื่องที่มีรูปแบบหลายรูปแบบผสมผสานกันเพื่อไม่ให้ผู้ชมเกิดการเบื่อหน่าย	4.22	0.91	มาก
9. การจ้างละครชาตรีมาแสดงต้องจ้างคณะที่เก่าแก่เพื่อจะได้ถ่ายทอดการแสดงได้ตามแบบแผน	3.56	1.16	มาก
10. ผู้แสดงละครชาตรีควรจะเป็นวัยรุ่นเพราะอยู่ในวัยสดใสเรียกร้องความสนใจจากผู้ชม	3.45	1.16	ปานกลาง
11. ละครชาตรีที่แสดงได้ดีและสมบัตินั้นผู้แสดงจะต้องเป็นวัยรุ่นเพราะมีประสบการณ์การแสดงมาก่อน	3.48	1.10	ปานกลาง
12. ละครชาตรีที่น่าดูนั้นผู้แสดงต้องร่ายรำได้เข้าจังหวะมีท่วงท่าและลีลาที่งดงาม	4.59	0.64	มากที่สุด
13. การแสดงละครชาตรีผู้แสดงไม่เพียงแต่ร่ายรำได้สวยงามเพียงอย่างเดียวแต่ควรมีฝีมือในการแสดงด้วย	4.55	0.64	มากที่สุด

ตาราง 3 (ต่อ)

ความคิดเห็นที่มีต่อธุรกิจละครชาตรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
ด้านคุณลักษณะของละคร			
14. ผู้แสดงละครชาตรีที่ได้รับบทแสดงเป็นตัวร้ายจะดึงดูดความสนใจผู้ชมได้มากที่สุด	4.00	1.02	มาก
15. การแสดงละครชาตรีที่ครอบงำประกอบนั้นผู้แสดงจะต้องมีหลายวัยปนกัน	4.13	0.80	มาก
16. ผู้แสดงละครชาตรีจะต้องมีน้ำเสียงที่ไพเราะและร้องเพลงได้เข้ากับจังหวะดนตรี	4.39	0.75	มาก
17. ผู้แสดงละครชาตรีจะต้องท่องบทละครตามที่ตนสวมบทบาทนั้นได้คล่องไม่ติดขัด	4.37	0.77	มาก
18. ในการแสดงละครชาตรีทุกครั้งจะต้องแสดงก่อนเที่ยงเพื่อให้การกลั่นบนนั้นสำเร็จ	4.03	1.09	มาก
19. คณะละครชาตรีจะต้องมารำถวายมือให้ทันเวลาฤกษ์ที่ผู้จ้างกำหนดเอาไว้	4.38	0.78	มาก
20. คนตรีที่ใช้ในการแสดงละครชาตรีควรบรรเลงด้วยความสนุกสนาน	4.18	0.85	มาก
21. หน่วยงานในจังหวัดควรสนับสนุนให้มีการแสดงละครชาตรีในวันสำคัญต่างๆ	4.36	0.70	มาก
22. สถาบันการศึกษาควรมีบทบาทในการจัดทำโครงการฟื้นฟูละครชาตรีในหน่วยงานของตนโดยมีการจัดตั้งเป็นชมรม	4.28	0.85	มาก
23. หน่วยงานของรัฐควรดำเนินการอนุรักษ์สืบทอดโดยจัดให้มีการประกวดยกย่องเชิดชูเกียรติคณะละครชาตรีต้นแบบ	4.35	0.88	มาก
รวม	4.11	0.42	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่า ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ด้านคุณลักษณะของละคร โดยรวมและรายข้อว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ละครชาตรีที่น่าดูนั้นผู้แสดงต้องรำรำได้เข้าจังหวะมีท่วงท่าและลีลาที่งดงาม การแสดงละครชาตรีผู้แสดงไม่เพียงแต่รำรำได้สวยงามเพียงอย่างเดียวแต่ควรมีฝีมือในการแสดงด้วย ข้อที่ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง คือ ละครชาตรีที่แสดงได้ดีและสมบทบาทนั้นผู้แสดงจะต้องเป็นวัยผู้ใหญ่เพราะมีประสบการณ์การแสดงมาก่อน ผู้แสดงละครชาตรีควรจะเป็นวัยรุ่นเพราะอยู่ในวัยสดใสเรียกร้องความสนใจจากผู้ชม ส่วนข้ออื่นๆ ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ด้านราคา โดยรวมและรายข้อ

ความคิดเห็นที่มีต่อธุรกิจละครชาตรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
ด้านราคา			
1. ราคาที่ว่างคณะละครชาตรีควรมีราคามากน้อยขึ้นอยู่กับขนาดของคณะละครนั้นๆ	3.87	0.94	มาก
2. ราคาที่ว่างคณะละครชาตรีจะถูกหรือแพงควรขึ้นอยู่กับจำนวนผู้แสดงของละครชาตรี	3.75	0.99	มาก
3. การว่างละครชาตรีควรมีการต่อรองราคาได้	4.11	0.86	มาก
4. ราคาของคณะละครชาตรีแต่ละคณะนั้นควรกำหนดราคาให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน	3.87	1.12	มาก
รวม	3.90	0.64	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ด้านราคา โดยรวมและรายข้อว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อ
ธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ด้านประชาสัมพันธ์ โดยรวมและรายข้อ

ความคิดเห็นที่มีต่อธุรกิจละครชาตรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
ด้านประชาสัมพันธ์			
1. ป้ายชื่อคณะละครชาตรีควรจะติดไว้ในชุมชนที่ สังเกตง่ายและชัดเจน	4.33	0.73	มาก
2. ในการแจกนามบัตรของหัวหน้าคณะละครชาตรีควร จะแจกอย่างสม่ำเสมอทุกงานที่เดินทางไปทำการแสดง	4.17	0.86	มาก
3. ละครชาตรีแต่ละคณะควรประชาสัมพันธ์ข่าวสาร การแสดงละครชาตรีของคณะตนเองทางสื่อ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นทุกเดือน	3.51	1.17	มาก
5. ควรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของคณะละคร ชาตรีทางวิทยุกระจายเสียงประจำจังหวัดเพชรบุรี (ส.ส.ว.ท.)	3.99	1.02	มาก
5. หัวหน้าคณะละครควรเข้าร่วมโครงการช่วยเหลือ สังคมเพื่อเป็นช่องทางหนึ่งของการประชาสัมพันธ์	4.17	0.91	มาก
รวม	4.04	0.60	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ด้าน
ประชาสัมพันธ์ โดยรวมและรายข้อว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของละคร ด้านราคา และด้านประชาสัมพันธ์ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม เพศ ใช้ค่าสถิติ t – test และอายุ อาชีพ ความถี่ในการชมละครชาตรีต่อปี ระดับการศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance) ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลดังตาราง 6 – 11

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม เพศ

ความคิดเห็นที่มีต่อธุรกิจละครชาตรี	ชาย (N = 61)		หญิง (N = 139)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านคุณลักษณะของละคร	4.19	0.41	4.08	0.42	1.72	0.09
ด้านราคา	4.02	0.65	3.85	0.63	1.72	0.09
ด้านประชาสัมพันธ์	4.14	0.54	3.99	0.62	1.71	0.10
รวม	4.16	0.40	4.03	0.39	2.05*	0.04

*มีนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 แสดงว่า ผู้บริโภคที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี รายด้านมีความเหมาะสมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า ผู้บริโภคที่มีเพศต่างมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยที่ผู้บริโภคชายมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีว่ามีความเหมาะสมมากกว่าผู้บริโภคหญิง

ตาราง 7 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี
โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม อายุ

ความคิดเห็น	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ด้านคุณลักษณะของละคร	ระหว่างกลุ่ม	2	0.89	0.44	2.58	0.08
	ภายในกลุ่ม	197	33.73	0.17		
	รวม	199	34.61			
ด้านราคา	ระหว่างกลุ่ม	2	1.23	0.61	1.49	0.23
	ภายในกลุ่ม	197	81.03	0.41		
	รวม	199	82.26			
ด้านประชาสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	2	0.83	0.41	1.16	0.32
	ภายในกลุ่ม	197	70.19	0.36		
	รวม	199	71.02			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.90	0.45	2.89	0.06
	ภายในกลุ่ม	197	30.54	0.16		
	รวม	199	31.43			

จากตาราง 7 แสดงว่าผู้บริโภคที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี
โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 8 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี
โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม อาชีพ

ความคิดเห็น	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ด้านคุณลักษณะของละคร	ระหว่างกลุ่ม	3	0.99	0.33	1.92	0.13
	ภายในกลุ่ม	196	33.63	0.17		
	รวม	199	34.61			
ด้านราคา	ระหว่างกลุ่ม	3	4.48	1.49	3.76**	0.01
	ภายในกลุ่ม	196	77.79	0.40		
	รวม	199	82.26			
ด้านประชาสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	3	1.34	0.45	1.25	0.29
	ภายในกลุ่ม	196	69.69	0.36		
	รวม	199	71.02			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.16	0.39	2.50	0.06
	ภายในกลุ่ม	196	30.28	0.15		
	รวม	199	31.43			

** มีนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 แสดงว่าผู้บริโภคที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริโภคที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ด้านราคาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านคุณลักษณะของละครและด้านประชาสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เพื่อให้ทราบว่า ค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่มีความแตกต่างกัน จึงทำการทดสอบรายคู่โดยวิธีของ Sheffe ปรากฏดังตาราง 9

ตาราง 9 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัด
เพชรบุรีด้านราคา จำแนกตามอาชีพ

ความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรี จังหวัดเพชรบุรี	$\bar{X}$	แม่บ้าน ทำไร่ นักเรียน นักศึกษา 3.68	ค้าขาย 3.89	รับจ้าง 3.95	รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ 4.14
แม่บ้าน ทำไร่ นักเรียน นักศึกษา	3.68	-	0.22	0.28	0.46*
ค้าขาย	3.89	-	-	0.06	0.25
รับจ้าง	3.95	-	-	-	0.19
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	4.14	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 แสดงว่า ผู้บริโภคที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรี จังหวัดเพชรบุรี ด้านราคาว่ามีความเหมาะสมมากกว่าผู้บริโภคที่มีอาชีพแม่บ้าน ทำไร่ นักเรียน นักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี
โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม ความถี่ในการชมละครชาตรีต่อปี

ความคิดเห็น	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ด้านคุณลักษณะของละคร	ระหว่างกลุ่ม	2	0.91	0.45	2.65	0.07
	ภายในกลุ่ม	197	33.70	0.17		
	รวม	199	34.61			
ด้านราคา	ระหว่างกลุ่ม	2	1.13	0.57	1.37	0.26
	ภายในกลุ่ม	197	81.13	0.41		
	รวม	199	82.26			
ด้านประชาสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	2	0.86	0.43	1.21	0.30
	ภายในกลุ่ม	197	70.16	0.36		
	รวม	199	71.02			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.86	0.43	2.78	0.07
	ภายในกลุ่ม	197	30.57	0.16		
	รวม	199	31.43			

จากตาราง 10 แสดงว่าผู้บริโภคที่มีความถี่ในการชมละครชาตรีต่อปีต่างกันมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี
โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม ระดับการศึกษา

ความคิดเห็น	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ด้านคุณลักษณะของละคร	ระหว่างกลุ่ม	2	0.60	0.30	1.73	0.18
	ภายในกลุ่ม	197	34.01	0.17		
	รวม	199	34.61			
ด้านราคา	ระหว่างกลุ่ม	2	1.71	0.86	2.09	0.13
	ภายในกลุ่ม	197	80.55	0.41		
	รวม	199	82.26			
ด้านประชาสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	2	0.70	0.35	0.98	0.38
	ภายในกลุ่ม	197	70.32	0.36		
	รวม	199	71.02			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.28	0.14	0.90	0.41
	ภายในกลุ่ม	197	31.15	0.16		
	รวม	199	31.43			

จากตาราง 11 แสดงว่า ผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์เนื้อหาแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีเพชรบุรี จากแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของละคร ด้านราคา และด้านประชาสัมพันธ์ โดยใช้วิธีการนำเสนอในรูปแบบความถี่ประกอบความเรียง ดังแสดงในตาราง 12

ตาราง 12 ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี

ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี	ความถี่
ด้านคุณลักษณะของละคร	
1. ละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีมีลักษณะเด่นอย่างไร	
1.1 ผู้แสดงละครชาตรีแสดงได้สมบทบาท	5
1.2 ผู้ที่สวมบทบาทเป็นคนชนบทมักจะพูดเป็นสำเนียงท้องถิ่นเพชรบุรี	7
1.3 ก่อนที่ผู้แสดงจะขับร้องจะต้องมีการบอกบทก่อนทุกครั้งและจำบทได้คล่อง	8
2. ละครชาตรีควรมีการแสดงและการดำเนินเรื่องอย่างไร	
2.1 เลือกเรื่องแสดงตอนที่สนุกสนานไม่ซ้ำหรือเร็วเกินไป	7
2.2 แสดงเรื่องจักรๆ วงศ์ และดำเนินเรื่องแบบดั้งเดิม	7
2.3 ให้มีการประยুক্তเนื้อเรื่องโดยแทรกเหตุการณ์ปัจจุบัน	6
3. ผู้แสดงละครชาตรีมีลักษณะอย่างไร	11
3.1 รูปร่างดี สมส่วน หน้าตาสวย	5
3.2 ร่าสวย เสียงไพเราะ	
4. เครื่องแต่งกายละครชาตรีมีลักษณะอย่างไร	
4.1 ควรแต่งกายด้วยเครื่องแต่งตัวแบบดั้งเดิมมีสภาพใหม่และสวยงาม	16
4.2 ควรประยুক্তแต่งแบบลิเกบ้าง	4
5. คนตรีที่บรรเลงประกอบการแสดงละครชาตรีมีความสำคัญอย่างไร	
5.1 คนตรีช่วยให้ตัวละครแสดงได้ดีร้องและรำเข้าจังหวะ เอื้อให้การแสดงน่าชมและน่าติดตาม	13
5.2 ทำให้ละครชาตรีดำเนินเรื่องอย่างสนุกสนาน	6

ตาราง 12 (ต่อ)

ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี	ความถี่
ด้านคุณลักษณะของละคร	
6. การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมีผลต่อการแสดงละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีอย่างไร	
6.1 ทำให้เยาวชน และประชาชนทั่วไปไม่เห็นคุณค่าของละครชาตรี	14
7. มีหน่วยงานใดบ้างที่ช่วยสนับสนุนส่งเสริมอนุรักษ์ละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี	
7.1 คณะละครชาตรีมีบทบาทในการปรับปรุง โดยการถ่ายทอดการแสดงเพื่อประกอบ อาชีพ	8
7.2 การแสดงละครชาตรีให้ลูกหลานและผู้สนใจ	6
7.3 องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอและจังหวัดเห็นความสำคัญร่วมสนับสนุน	6
ด้านราคา	
8. คิดว่าราคาที่ว่าจ้างคณะละครชาตรีมาแสดงในปัจจุบันราคาเท่าไร	
8.1 ละครชาตรีควรมีราคาที่เหมาะสมอยู่ในราคา 3,500 – 4,000 บาท	11
8.2 ละครชาตรีราคาจะถูกหรือแพงขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างเจ้าภาพกับเจ้าของคณะละครเกี่ยวกับ สถานที่ ระยะทาง การเลี้ยงดู ขนาดดนตรีที่ใช้ บรรเลงประกอบการแสดงและจำนวนผู้แสดง	9
ด้านประชาสัมพันธ์	
9. ควรติดต่อคณะละครชาตรีมาแสดงอย่างไรควรถามผู้ที่เคยว่าจ้างละครชาตรีมาแสดงในงานต่างๆ	
9.1 ติดต่อละครชาตรีได้ที่สำนักงานคณะละครชาตรี	6
9.2 ติดต่อละครได้ที่สถานที่ที่ละครชาตรีแสดงอยู่เป็นประจำ	8
9.3 ติดต่อว่าจ้างละครชาตรีได้ที่คณะวงปี่พาทย์ในท้องถิ่น	4
10. รู้ข่าวสารของคณะละครชาตรีแต่ละคณะได้จากสื่อใดบ้าง	
10.1 ผู้ที่รู้จักคณะละครชาตรีเป็นการส่วนตัว	5
10.2 ผู้ที่เคยว่าจ้างละครมาแสดงในสถานที่ต่างๆ	6
10.3 จากคณะละครชาตรี	5
10.4 จากการบอกต่อๆ กันมา	4

จากตาราง 12 แสดงว่า ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านคุณลักษณะของละคร ผู้บริโภคเห็นว่าผู้แสดงละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีที่มีลักษณะเด่นจะต้องแสดงได้สมบทบาท ผู้ที่สวมบทบาทเป็นคนชนบทมักจะพูดเป็นสำเนียงท้องถิ่นชาวจังหวัดเพชรบุรี ก่อนที่นักแสดงจะขับร้องต้องมีการบอกบทก่อนเสมอ ควรเลือกเรื่องแสดงตอนที่สนุกสนาน ไม่ซ้ำหรือเร็วจนเกินไป มีการประยุกต์เนื้อเรื่องโดยแทรกเหตุการณ์ปัจจุบัน นักแสดงรูปร่างหน้าตาดีสมส่วน ร่ายรำได้สวยงาม เสียงไพเราะ เครื่องแต่งกายต้องใหม่ และควรแต่งกายแบบดั้งเดิม ส่วนดนตรีเป็นเครื่องประกอบจังหวะบรรเลงประกอบการแสดงละครชาตรีที่สำคัญมากเพราะช่วยทำให้ตัวละครแสดงได้ดี ตัวละครร้องและรำเข้าจังหวะเอื้อให้การแสดงสนุกสนานน่าชม และน่าติดตาม ความเจริญทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้เยาวชนไทยและประชาชนทั่วไปไม่รู้จักการแสดงละครชาตรีคณะละครชาตรีเองมีบทบาทสำคัญในการปรับปรุง และถ่ายทอดการแสดงและอาชีพละครชาตรีให้ลูกหลานและผู้สนใจ และหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ จังหวัด และศูนย์วัฒนธรรมให้การสนับสนุนช่วยเหลือและเห็นความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมในด้านการแสดงละครชาตรี

2. ด้านราคา ผู้บริโภคเห็นว่าราคามาตรฐานละครชาตรีควรอยู่ในราคา 3,500 ถึง 4,000 บาท และราคาถูกหรือแพงกว่านี้นั้นขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างเจ้าภาพกับเจ้าของคณะ เกี่ยวกับสถานที่ ระยะเวลา การเลี้ยงดู ขนาดดนตรีที่ใช้บรรเลง และจำนวนผู้แสดง

3. ด้านประชาสัมพันธ์ ผู้บริโภคเห็นว่าผู้ที่ว่าจ้างละครชาตรีมาแสดงนั้นจะทราบข้อมูลได้จากผู้ที่เคยจ้างมาแสดง ผู้ที่รู้จักกับคณะละครชาตรีเป็นการส่วนตัว จากคณะละครชาตรีเองและการบอกต่อๆ กันมา

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรี จังหวัดเพชรบุรีใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของละคร ด้านราคา และด้านประชาสัมพันธ์ จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ความถี่ในการชมละครชาตรีต่อปี และระดับการศึกษาเพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาปรับปรุงพัฒนาและเพิ่มคุณค่าการละเล่นพื้นบ้านละครชาตรีในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งจะส่งผลให้ธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ยังคงสืบทอดอยู่และพัฒนาไปในแนวทางที่ผู้บริโภคต้องการ ซึ่งผู้วิจัยได้ลำดับขั้นตอนของการวิจัย ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายได้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรี จังหวัดเพชรบุรีใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะ ด้านราคา และด้านประชาสัมพันธ์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ใน 5 ด้าน จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ความถี่ในการชมละครชาตรีต่อปี และระดับการศึกษา
3. เพื่อศึกษาและรวบรวมความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ดำเนินการธุรกิจละครชาตรีที่จะดำเนินการสืบทอด โดยการอนุรักษ์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปวางแผนการดำเนินงาน ปรับปรุง พัฒนา และเพิ่มคุณค่าการแสดงละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งจะส่งผลให้ละครชาตรีใน จังหวัดเพชรบุรีพัฒนาไปในแนวทางที่ผู้บริโภคต้องการ

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้บริโภค (ผู้ชมละครชาตรี และเจ้าภาพที่ว่าจ้างละครชาตรี) ละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ใน 5 คณะ ได้แก่ ผู้บริโภคคณะสุนันทา ผู้บริโภคคณะนาฎยานิยม ศิลป์ ผู้บริโภคคณะขันนาคทศนาศิลป์ ผู้บริโภคคณะเพชรคารา และผู้บริโภคคณะชูศรีนาฏศิลป์

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษครั้งนี้ เป็นผู้บริโภคร (ผู้ชมละครชาตรี และเจ้าภาพที่ว่างละครชาตรี) ละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ใน 5 คณะ ได้แก่ ผู้บริโภคคณะสุนันทา ผู้บริโภคคณะนาฏยานิยมศิลป์ ผู้บริโภคคณะจันทนาทัศนศิลป์ ผู้บริโภคคณะเพชรคารา และผู้บริโภคคณะชูศรีนาฏศิลป์ จำนวน 200 คน ซึ่งทั้ง 5 คณะนี้ ได้จากการเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากแต่ละคณะที่เลือกมานั้นมีลักษณะที่เหมือนกัน ในด้านวิธีแสดง การฝึกนักแสดง ส่วนใหญ่นักแสดงเป็นเครือญาติกัน ผู้แสดงในแต่ละคณะดังกล่าวมีโอกาสได้แสดงกับทุกคณะที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง และสำนักงานตั้งอยู่ในเขตเดียวกัน ระยะเวลาการเก็บข้อมูลภายในเดือนตุลาคม พ. ศ. 2549

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ประกอบด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วัดความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี

แบบสอบถาม

แบบสอบถามวัดความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี แบ่งเป็น 2 ตอน

ลักษณะเครื่องมือแต่ละตอน เป็นดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

เป็นการสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริโภคเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) เพื่อสอบถามเรื่อง เพศ อายุ อาชีพ ความถี่ในการชมละครชาตรีต่อปี และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี (Rating Scale)

แบบสอบถามที่ใช้เป็นลักษณะแบบสอบถามมาตรฐานค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี เป็นคำถามแบบปลายเปิด

วิธีการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือโดยดำเนินการดังต่อไปนี้

แบบสอบถาม

1. ศึกษาลักษณะ รูปแบบ และวิธีเขียนแบบสอบถามจากเอกสาร วารสาร หนังสือ บทความ ในอินเทอร์เน็ต แนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่จะศึกษา

2. ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามจากการสัมภาษณ์หัวหน้าคณะละครชาตรี เอกสาร ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบุรีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาตามกรอบแนวคิดของการวิจัยทั้ง 3 ด้าน แล้วสร้างข้อความวัดในแต่ละด้านของแบบสอบถาม ด้านคุณลักษณะของละคร 30 ข้อ ด้านราคา 6 ข้อ และด้านประชาสัมพันธ์ รวม 36 ข้อ

3. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และเสนอแนะเพิ่มเติม

4. นำแบบสอบถามที่แก้ไข เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ จำนวน 5 ท่าน

จากการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน แล้วหาค่าดัชนี IOC แบบสอบถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป พบว่า แบบสอบถามใช้ได้รวม 36 ข้อ จำแนกเป็น ด้านคุณลักษณะของละคร 26 ข้อ ด้านราคา 4 ข้อ และด้านประชาสัมพันธ์ 6 ข้อ

5. นำแบบสอบถามที่ได้ในข้อ 4 เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไข เป็นครั้งสุดท้าย ก่อนนำแบบสอบถามไปทดลองใช้

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริโภคที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน

7. นำแบบสอบถามวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ รายข้อกับคะแนนข้ออื่น ๆ แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่า $r_{.20}$ ขึ้นไป ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามทั้งหมด 36 ข้อ พบว่า แบบสอบถาม ด้านคุณลักษณะใช้ได้ 23 ข้อ ด้านราคา 4 ข้อ และด้านประชาสัมพันธ์ 5 ข้อ เหลือ 32 ข้อ

8. นำแบบสอบถามวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.89

แบบสัมภาษณ์

1. ศึกษาลักษณะ รูปแบบ และวิธีเขียนแบบสัมภาษณ์จากเอกสาร วารสาร หนังสือ บทความ ในอินเทอร์เน็ต แนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่จะศึกษา

2. ศึกษาวิธีสร้างแบบสัมภาษณ์จากการสัมภาษณ์หัวหน้าคณะละครชาตรี เอกสาร ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบุรีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาตามกรอบแนวคิดของการวิจัยทั้ง 3 ด้าน แล้วสร้างข้อความวัดในแต่ละด้านของแบบสัมภาษณ์ ด้านคุณลักษณะของละคร 7 ข้อ ด้านราคา 1 ข้อ และด้านประชาสัมพันธ์ รวม 2 ข้อ รวม 10 ข้อ

3. นำแบบสัมภาษณ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและเสนอแนะเพิ่มเติม

4. นำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไข เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ จำนวน 5 ท่าน

จากการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน แล้วหาค่าดัชนี IOCแบบสัมภาษณ์ที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป พบว่า แบบสัมภาษณ์ใช้ได้ทั้ง 10 ข้อ จำแนกเป็น ด้านคุณลักษณะของละคร 7 ข้อ ด้านราคา 1 ข้อ และด้านประชาสัมพันธ์ 2 ข้อ

5. นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ในข้อ 4 เสนออาจารย์ที่ปรึกษาดูตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขเป็นครั้งสุดท้าย ก่อนนำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่งไปถึงหัวหน้าคณะละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี เพื่อขออนุญาตในการบอกสถานที่ที่แสดงทั้งในและนอกเขตอำเภอเมือง และประกาศขอความร่วมมือผู้บริโภคร (เจ้าภาพและผู้ชมละครชาตรี) ก่อนการแสดง เพื่อเป็นประโยชน์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำสารนิพนธ์จากผู้บริโภคจังหวัดเพชรบุรี

2. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้ช่วยเก็บข้อมูลและผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลกับผู้บริโภคละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ตามสถานที่ที่คณะละครทั้ง 5 คณะไปแสดง ให้ตอบคำถามใน เดือนตุลาคม 2549

3. ผู้วิจัยอธิบายและชี้แจงให้ผู้บริโภคราชชาตรีตอบแบบสอบถามและทำการสัมภาษณ์ (ก่อนที่คณะละครจะทำการแสดงและตอนก่อนที่คณะละครจะพักรับประทานอาหารคือช่วงเวลา 09.00 น. ถึงเวลา 11.00 น. และช่วงเวลา 12.00 น.ถึงเวลา 12.30 น.)

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มาเก็บข้อมูลได้ข้อมูลดังนี้

แบบสอบถามผู้บริโภคราชชาตรี 5 คณะ คือ ผู้บริโภคราชชาตรีจำนวน 65 คน ผู้บริโภคราชชาตรีนาฏยานิมลิจจำนวน 51 คน ผู้บริโภคราชชาตรีชนนาคพิภพจำนวน 24 คน ผู้บริโภคราชชาตรีเพชรคาราจำนวน 25 คน และผู้บริโภคราชชาตรีชูศรีนาฏลิจจำนวน 35 คน จำนวนรวม 200 ฉบับ

แบบสัมภาษณ์ผู้บริโภคราชชาตรี ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยสังเกตจากผู้บริโภคที่สนใจและต้องการให้ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้บริโภคราชชาตรีใน 5 คณะ ซึ่งแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยจัดทำขึ้นมาเพื่อต้องการคำตอบที่เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการตอบแบบสอบถามของผู้บริโภคราชชาตรี ซึ่งได้ผู้บริโภคราชชาตรีตอบแบบสัมภาษณ์ดังนี้ คือผู้บริโภคราชชาตรีจำนวน 7 คน ผู้บริโภคราชชาตรีนาฏยานิมลิจจำนวน 5 คน ผู้บริโภคราชชาตรีชนนาคพิภพจำนวน 2 คน ผู้บริโภคราชชาตรีเพชรคาราจำนวน 2 คน และผู้บริโภคราชชาตรีชูศรีนาฏลิจจำนวน 4 คน จำนวนรวม 20 ฉบับ

5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ตอบเสร็จแล้ว มาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อตรวจให้คะแนนแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถาม

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS / PC

(Statistical Package for Social Science Personal Computer Plus)

- นำข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้บริโภคราชชาตรีมาแจกแจงความถี่ จำแนกเป็น เพศ อายุ อาชีพ ความถี่ในการชมละครราชชาตรีต่อปี และระดับการศึกษา แล้วเปลี่ยนค่าความถี่เป็นร้อยละ
- นำข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครราชชาตรีจังหวัดเพชรบุรี วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายระดับความคิดเห็นของผู้บริโภค ดังนี้

ค่าคะแนนระหว่าง 1.00 - 1.49 เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ค่าคะแนนระหว่าง 1.50 - 2.49 เห็นด้วยในระดับน้อย

ค่าคะแนนระหว่าง 2.50 - 3.49 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนระหว่าง 3.50 - 4.49 เห็นด้วยในระดับมาก

ค่าคะแนนระหว่าง 4.50 - 5.00 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติค่าที (t – test)

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามอายุ อาชีพ ความถี่การชมละครชาตรีต่อปี และระดับการศึกษา วิเคราะห์โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Analysis of Variance) ในกรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้เปรียบเทียบพหุคูณโดยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe)

แบบสัมภาษณ์

นำแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหาโดยการแจกแจงความถี่นำเสนอเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของละคร ด้านราคา และด้านประชาสัมพันธ์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ปรากฏว่าผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ด้านคุณลักษณะของละคร ด้านราคา และด้านประชาสัมพันธ์ โดยรวมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านคุณลักษณะของละคร ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายข้อว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ผู้บริโภคมีความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ละครชาตรีที่น่าดูนั้นผู้แสดงต้องร่ายรำได้เข้าจังหวะมีท่วงท่าและลีลาที่งดงาม การแสดงละครชาตรีผู้แสดงไม่เพียงแต่ร่ายรำได้สวยงามเพียงอย่างเดียวแต่ควรมีฝีมือในการแสดงด้วย ข้อที่ผู้บริโภคมีความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง คือ ละครชาตรีที่แสดงได้ดีและสมบทบาทนั้นผู้แสดงจะต้องเป็นวัยผู้ใหญ่เพราะมีประสบการณ์การแสดงมาก่อน ผู้แสดงละครชาตรีควรจะเป็นวัยรุ่นเพราะอยู่ในวัยสดใสเรียกความสนใจจากผู้ชม ส่วนข้ออื่นๆผู้บริโภคมีความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านราคา ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านประชาสัมพันธ์ ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ใน
3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของละคร ด้านราคา และด้านประชาสัมพันธ์ จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ความถี่ในการชมละครชาตรีต่อปี และระดับการศึกษา ปรากฏผลดังนี้

2.1 ผู้บริโภคที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี
รายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า ผู้บริโภคที่มีเพศต่างมี
ความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
โดยที่ผู้บริโภคชายมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีว่ามีความเหมาะสมมากกว่า
ผู้บริโภคหญิง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

2.2 ผู้บริโภคที่มีอายุ ความถี่ในการชมละครชาตรีต่อปี ระดับการศึกษาต่างกันมีความ
คิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มี
นัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

2.3 ผู้บริโภคที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีโดยรวม
แตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้บริโภคที่มีอาชีพต่างกันมี
ความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ด้านราคา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01
โดยผู้บริโภคที่มีอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีด้าน
ราคาว่ามีความเหมาะสมกว่าผู้บริโภคอาชีพแม่บ้าน ทำไร่ นักเรียน, นักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน
การวิจัยที่ตั้งไว้ ส่วนด้านคุณลักษณะของละครและด้านประชาสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ
ทางสถิติ

3. ผลการวิเคราะห์เนื้อหาแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละคร
ชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ในแต่ละด้าน ดังนี้

3.1 ด้านคุณลักษณะของละคร ผู้บริโภคเห็นว่าผู้แสดงละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีที่มี
ลักษณะเด่นจะต้องแสดงได้สมบทบาท ผู้ที่สวมบทบาทเป็นคนชนบทมักจะพูดเป็นสำเนียงท้องถิ่นชาว
จังหวัดเพชรบุรี ก่อนที่นักแสดงจะขับร้องต้องมีการบอกบทก่อนเสมอ ควรเลือกเรื่องแสดงตอนที่
สนุกสนานไม่ซ้ำหรือเร็วจนเกินไปมีการประยุกต์เนื้อเรื่องโดยแทรกเหตุการณ์ปัจจุบัน นักแสดงรูปร่าง
หน้าตาดีสมส่วน ร่ายรำได้สวยงาม เสียงไพเราะ เครื่องแต่งกายต้องใหม่ และควรแต่งกายแบบดั้งเดิม
ส่วนดนตรีเป็นเครื่องประกอบจังหวะบรรเลงประกอบการแสดงละครชาตรีที่สำคัญมากเพราะช่วยทำ
ให้ตัวละครแสดงได้ดี ตัวละครร้องและรำเข้าจังหวะ เพื่อให้การแสดงสนุกสนานน่าชม และน่าติดตาม
ความเจริญทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้เยาวชนไทยและประชาชนทั่วไปไม่รู้จักการแสดงละครชาตรี
คณะละครชาตรีเองควรมีบทบาทสำคัญในการปรับปรุง และถ่ายทอดการแสดงและอาชีพละครชาตรีให้
ลูกหลานและผู้สนใจ และหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ จังหวัด และศูนย์วัฒนธรรมควร
ให้การสนับสนุนช่วยเหลือและเห็นความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมในด้านการแสดงละครชาตรี

3.2 ด้านราคา ผู้บริโภคเห็นว่าราคามาตรฐานละครชาตรีควรจะอยู่ในราคา 3,500 ถึง 4,000 บาท และราคาถูกหรือแพงกว่านี้นั้นขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างเจ้าภาพกับเจ้าของคณะ เกี่ยวกับสถานที่ ระยะเวลา การเลี้ยงดู ขนาดดนตรีที่ใช้บรรเลง และจำนวนผู้แสดง

3.3 ด้านประชาสัมพันธ์ ผู้บริโภคเห็นว่าผู้ที่ว่าจ้างละครชาตรีมาแสดงนั้นจะทราบข้อมูลได้จากผู้ที่เคยจ้างมาแสดง ผู้ที่รู้จักกับคณะละครชาตรีเป็นการส่วนตัว จากคณะละครชาตรีเองและการบอกต่อๆ กันมา

การอภิปรายผล

ผลของการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ปรากฏผลดังนี้

1.1 ด้านคุณลักษณะของละคร ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อละครชาตรีในด้านคุณลักษณะของละครว่าเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคเอง ในขณะเดียวกัน คณะละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ได้ยึดรูปแบบและพัฒนาธุรกิจละครชาตรีด้านคุณลักษณะของละครที่เข้าถึงกลุ่มผู้บริโภค เข้าใจว่าผู้บริโภคต้องการคุณลักษณะของละครชาตรีอย่างไร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมชัย ภิรมย์รักษ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง " โขนสดคณะสังวาลย์ เจริญยิ่ง " ผลการวิจัยพบว่า ผู้แสดงต้องร้องและเจรจาเอง การดำเนินเรื่องรวดเร็ว เน้นตลกขบขันและได้รับความนิยมเรื่อยมา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา สมไพบูลย์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง สัญนิยมในการสื่อสารการแสดง "ลิเก" ยุคโลกาภิวัตน์ ผลการวิจัยพบว่า สัญนิยมในการแสดงนั้น เน้นที่ความสวยงามเป็นหลัก ทั้งการแต่งกาย แต่งหน้าเวที ฉาก แสง สี ซึ่งช่วยความเพลิดเพลินและความตื่นไหลทางอารมณ์ในการแสดงได้ ผู้แสดงลิเกต้องมีความสามารถในการร้องรำ มีปฏิภาณไหวพริบที่ดี มีลีลาเฉพาะตัวที่ดึงดูดคนดู สามารถนำเหตุการณ์รอบตัวมาผสมผสานกับการแสดงและสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับคนดูได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพร ชัยจิตร์สกุล (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การสืบทอดวัฒนธรรมไทย : กรณีศึกษาชุมชนอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของดนตรีไทยชุมชนอัมพวาปัจจุบันวิธีการอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีไทยในชุมชนอัมพวา คือ ปลุกฝังดนตรีไทยให้เยาวชนปรับปรุงผสมผสานวัฒนธรรมดั้งเดิมกับวัฒนธรรมเพลงสมัยใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิราภรณ์ ปทุมวัน (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง บทบาทของหมอลำอีกรวม ดำเนิน ศิลปินแห่งชาติ สาขา

ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ผลการวิจัยพบว่า บทบาทด้านศิลปะการแสดงของหมอลำวิวรรณ์ ดำเนิน มีองค์ประกอบสำคัญในการส่งเสริมการแสดงการเป็นนักแสดงจนทำให้มีชื่อเสียงได้รับการยอมรับจากมหาชน คือ เป็นผู้มีส่วนในการลำเครื่องครัดในการไหว้ครู ให้ความสำคัญการแต่งกาย สร้างสรรค์รูปแบบนาฏลักษณะ และกิตติคุณ ที่เป็นลักษณะเด่นเฉพาะตัว และมีบทบาทด้านการอนุรักษ์ส่งเสริมเผยแพร่หมอลำ ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชมรมศิลปะและการแสดงพื้นบ้านภาคอีสาน จัดทำหลักสูตรเป็นวิชาเอกและวิชาโทนาฏศิลป์พื้นเมืองและหมอลำในวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด ร่วมสนับสนุนโครงการให้รัฐบาลจัดตั้งวิทยาลัยชุมชน กุฉินารายณ์ สอนวิชาหมอลำให้กับประชาชนผู้สนใจไปประกอบอาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บัรรอง พลศักดิ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการสืบสานดนตรีโปงลางในจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการสืบสานดนตรีโปงลางในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการพัฒนาลักษณะการบรรเลงและการแสดงพร้อมทั้งปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ หน่วยงานในภาครัฐและเอกชนจึงควรมีบทบาทในการสืบสานดนตรีโปงลางในรูปแบบของการจัดการศึกษา การจัดการแสดง การจัดการประกวด และการจัดทำเป็นของที่ระลึกสืบต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเพ็ญ ยืนนาน (2540 : 37 – 38) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตภูมิภาคตะวันตก เฉพาะกรณี มหரசพพื้นบ้านกับวิถีชีวิตของประชาชน โดยเน้นศึกษาเฉพาะด้าน หนังสือ หุ่นกระบอก หนังใหญ่ ลิเก และละครชาตรี ผลการวิจัยพบว่า ควรจะมีการรณรงค์ปลูกสำนึกให้แก่ประชาชน เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ให้เห็นมรดกทางวัฒนธรรมอย่างแท้จริง เช่น มีการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษาทุกระดับให้มีสาขาวิชาทั้ง 5 สาขาวิชา เป็นวิชาบังคับ ส่งเสริมเยาวชนหรือนักเรียนที่ถนัดสนใจมหรสพทั้ง 5 สาขาให้ได้ศึกษาในระดับสูงขึ้น นำมหรสพเหล่านั้นมาเป็นส่วนหนึ่งของโครงการต่าง ๆ เช่น งานไหว้ครู งานสงกรานต์ จัดให้มีการประกวดระหว่างนักเรียนในท้องถิ่นส่งเสริมให้ประชาชนรวมกลุ่มกันตั้งองค์กรท้องถิ่นเพื่ออนุรักษ์มหรสพพื้นบ้านเชิดชูยกย่องบุคคลดีเด่นทางมรดกพื้นบ้าน รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรหันมาสนใจมหรสพพื้นบ้านอย่างจริงจัง เช่น จัดตั้งกองทุนสวัสดิการส่งเสริมการวิจัยมหรสพพื้นบ้าน จัดมหกรรมมหรสพระดับชาติหรือระดับภูมิภาค จัดกองทุนสวัสดิการช่วยเหลือศิลปินที่เดือดร้อนให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ศิลปินมหรสพพื้นบ้านที่ยังคงอยู่ในปัจจุบัน ควรพยายามคิดแปลง ปรับปรุง พัฒนาวิธีการแสดง การแต่งกาย ผู้แสดงตลอดจนเนื้อเรื่องให้ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพบ้านเมืองในปัจจุบัน แต่ต้องคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของมหรสพด้านนั้นๆ ศิลปินพื้นบ้านควรสร้างมรดกตกทอดให้กับลูกหลานโดยการถ่ายทอดมหรสพในด้านต่างๆ ให้กับลูกหลาน เพราะความผูกพันโดยสายเลือดและความใกล้ชิดย่อมจะเกิดทักษะได้ง่ายในการฝึกหัด และยังเป็นการอนุรักษ์มหรสพไทยให้อยู่กับชาวไทยตลอดไป สอดคล้องกับความคิดเห็นของ ธรรมจักร พรหมพัว (2546 : 11) บทความเรื่อง “ มองไปข้างหน้าอนาคตนาฏศิลป์ไทย ” ว่า การพัฒนาเรื่อง ฉาก เวที และเทคนิคสมัยใหม่ รวมทั้งเรื่องแสงและ

เสี่ยง ซึ่งมีผลต่อการรับรู้ของผู้ดู การพัฒนาเปลี่ยนแปลงมากเกินไปอาจจะนำไปสู่ความเสียหาย หากเปิดใจรับวิทยาการใหม่ ๆ ก็เป็นการปรับปรุงมรดกเก่าให้อยู่รอดได้ รักษาความเป็นตัวของตัวเอง มิให้สูญสลาย หากไม่เปลี่ยนแปลงเลย ก็จะนำไปสู่ความเสื่อมโทรม

1.2 ด้านราคา ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายช้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีมีหลายคณะ ระดับราคาการว่าจ้างละครชาตรีไปแสดงในสถานที่ต่างๆ ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้บริโภคจะรู้ราคาและคุ้นเคยจากการที่เคยว่าจ้างและถามผู้ที่เคยจ้าง โดยที่มีการต่อรองราคากันได้และผู้บริโภคบางคนก็จองละครไว้งานประจำปีล่วงหน้า การที่ผู้ว่าจ้างจะว่าจ้างละครชาตรีมาแสดงในงานต่าง ๆ นั้นผู้ว่าจ้างจะรู้จักกับเจ้าของคณะและสนิทสนมกัน และ เคยว่าจ้างอยู่เป็นประจำ การว่าจ้างราคาถูกหรือแพงขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างเจ้าภาพกับเจ้าของคณะเกี่ยวกับสถานที่ ระยะทาง การเลี้ยงดู ขนาดดนตรีที่ใช้บรรเลงและจำนวนผู้แสดง ผู้ชมละครชาตรีเพชรบุรีส่วนใหญ่มีความสนใจในเรื่องราคา การติดต่องานการแสดงหรือการว่าจ้าง ซึ่งจะสังเกตได้จากการถามคณะละครชาตรีหรือเจ้าภาพจากผู้ชมว่า คณะนี้นักแสดงสวยดี ราคาเท่าไร วันนี้จะแสดงเรื่องอะไร จะว่าจ้างได้ที่ไหน (ช่อฟ้า วรสิทธิ์. 2549 : สัมภาษณ์) ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ จินตนา ธรรมสุวรรณ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องละครแก่นหลวฟ่อโสธร ผลการวิจัยพบว่า ละครแก่นบน ณ วัดโสธรวรารามวรวิหาร มีอัตราค่าจ้างที่แตกต่างกันออกไปตามขนาด ประเภทของชุดการแสดง

1.3 ด้านประชาสัมพันธ์ ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายช้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีทุกคณะจะติดป้ายชื่อคณะของตนเองไว้ที่หน้าบ้าน และแจกนามบัตรให้ผู้ที่สนใจที่จะติดต่อละครไปแสดงทุกครั้ง (ช่อฟ้า วรสิทธิ์. 2549 : สัมภาษณ์) ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ พิมพ์ ชัยจิตรสกุล (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทย : กรณีศึกษาชุมชนอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของดนตรีไทยในชุมชนอัมพวาด้านการบริหารจัดการวงว่า การบริหารด้านธุรกิจ มีการบริหารจัดการแบบสมัยใหม่ รับค่าจ้างเป็นเงินมีตารางกำหนดเวลาที่แน่นอน มีการติดต่อสื่อสารระหว่างวงดนตรีกับเจ้าภาพด้วยเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย สอดคล้องกับบทความของ สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2546 : 91) บทความจากการบันทึกการเสวนาเรื่อง “นาฏยพาณิชย์ ; ทางออกหรือทางตัน” งานศิลปะจำเป็นต้อง “ขายได้” หรือไม่ เป็นคำถามที่ชวนให้นึกถึงการมีชีวิตอยู่ในโลกแห่งระบบทุนนิยมที่สร้างสังคมไทย ได้นำเอากรอบนี้มาเป็นตัวกำหนดสภาพชีวิตของชาวสยามในยุคปัจจุบันที่ต้องดิ้นรนอยู่รอดเพื่อ “เงิน” ไม่เว้นแม้แต่ศิลปิน ก็ผันผ่านจากระบบอุปถัมภ์ของกษัตริย์และเจ้านายมาสู่เจือมือของนายทุนผู้ซื้อศิลปะไปเสพย์ และแสดงอำนาจความโก้หรู นาฏศิลป์ในโลกปัจจุบันต้องพึ่งพา การโฆษณา ประชาสัมพันธ์และการตลาด ทำให้กลายเป็น SHOW BUSINESS

มิเช่นนั้นก็จะอยู่ไม่ได้ สอดคล้องกับแนวความคิดของการทำให้สินค้าทางวัฒนธรรม (CULTURAL PRODUCT) เป็นการเปลี่ยนมุมมองให้สัมพันธ์กับสภาพสังคมที่ต้องพึ่งพาวิชาการเศรษฐศาสตร์ เข้ามาทำให้ศิลปะแปรรูปเป็นเงินทอง เพื่อใช้ในสังคมนิยม จำเป็นต้องมีกลยุทธ์ที่จะทำให้นาฏศิลป์ซึ่งเป็นสินค้าจำกัดประโยชน์ใช้สอย มีกลุ่มผู้ซื้อที่จำกัดมาเป็นสินค้าที่ขายได้ จำเป็นที่จะต้องพึ่งพาความรู้ด้านการตลาด ที่เข้ามาปรับใช้ต่อนาฏศิลป์เพื่อจะทำให้ขายได้อย่างสำเร็จและตรงเป้าหมาย

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของละคร ด้านราคา และด้านประชาสัมพันธ์ จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ความถี่ในการชมละครชาตรีต่อปี และระดับการศึกษา ปรากฏผลดังนี้

2.1 ผู้บริโภคที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี รายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า ผู้บริโภคที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยที่ผู้บริโภคชายมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีว่ามีความเหมาะสมมากกว่าผู้บริโภคหญิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แต่เดิมละครชาตรีผู้แสดงเป็นชายล้วน มีผู้แสดง 3 คนเท่านั้น ได้แก่ นายโรงจะแสดงบทเป็นพระสุธน ตัวนางแสดงบทเป็นมโนห์รา จำลองแสดงบทเป็นพรานบุญ (ทิพย์ฯ ปัญญาวิเศษวิโล. 2537 : 58) และในจังหวัดเพชรบุรีนั้นมี ขุนหลวงอภัย จันทร์สุข เป็นหัวหน้าคณะละครชาตรีคณะแรก ซึ่งเป็นนักแสดงละครชาตรีผู้ชายได้รับแต่งตั้งเป็นหลวงอภัย เมื่อสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดสร้างพระนครคีรี ละครนายทองสุข (หลวงอภัย) ได้มีโอกาสเข้าไปแสดงหน้าพระที่นั่ง (โสภฯ กิมวังตะโก. 2527 : 19)

2.2 ผู้บริโภคที่มีอายุ ความถี่ในการชมละครชาตรีต่อปี และระดับการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปัจจุบันผู้ชมและผู้ว่าจ้างละครชาตรีจะมีทุกระดับการศึกษา โดยมีความสนใจและรู้จักละครชาตรีว่าเป็นการแสดงแบบหนึ่งที่ทำให้ความบันเทิง เมื่อขอสิ่งที่สมปรารถนาได้แล้วก็จะจ้างละครชาตรีมาถวายต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความถี่ในการชมละครชาตรีต่อปีของผู้ชมและผู้ว่าจ้างละครชาตรินั้นจะมีโอกาสได้ชมละครชาตรีไม่แตกต่างกัน และผู้ชมละครชาตรีจะรู้จักการแสดงละครชาตรีตั้งแต่เด็กๆ เพราะกับผู้ปกครองหรือญาติพี่น้องจะพาไปชมในสถานที่ที่มีละครชาตรีมาแสดง และบางครั้งก็พาไปไหว้หลวงพ่อกี่วัดซึ่งจะเห็นการแสดงละครชาตรีอยู่เป็นประจำ ยกเว้นวันเข้าพรรษาหรือวันพระ ชาวจังหวัดเพชรบุรีจะไม่นิยมเก็บเงิน (สุนันทฯ ลินเพราะ. 2549 : สัมภาษณ์)

2.3 ผู้บริโภคที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้บริโภคที่มีอาชีพต่างกันมี

ความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ด้านราคา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยที่ผู้บริโภคมืออาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีด้านราคาว่ามีความเหมาะสมกว่าผู้บริโภคอาชีพแม่บ้าน ทำไร่ นักเรียน, นักศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ชมและคณะละครชาตรีสมัยก่อนจะมีความเกี่ยวข้องในตำแหน่งหน้าที่ ภายในวัง โดยคณะละครชาตรีคณะแรกของจังหวัดเพชรบุรี คือหลวงอภัย จันทร์สุข ได้รับแต่งตั้งจากรัชกาลที่ 4 ผู้ชมส่วนใหญ่จะเป็นผู้รับราชการอยู่ในพระราชวัง หม่อมเมืองซึ่งเป็นลูกสาวของหลวงอภัยได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้เป็นหม่อมในรัชกาลที่ 4 ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 เสด็จประพาสเมืองเพชร ได้ทอดพระเนตรเห็นละครของหม่อมเมืองก็ทรงสนพระทัยเป็นพิเศษ จึงได้พระราชทาน “ หน้าพระลาน ” ใช้สำหรับละครของหม่อมเมืองแสดงละครเป็นประจำ และหม่อมเมืองได้ปรับปรุงการแสดงให้เป็นแบบละครในของชาววัง (ละม้าย เอี่ยมประเสริฐ. 2549 : สัมภาษณ์.) และผู้ที่ว่าจ้างละครชาตรีที่เป็นแม่บ้าน มักจะต่อรองราคาจากทางคณะละคร ถ้าทางผู้ว่าจ้างเสนอราคาที่ทางคณะละครจะไปแสดงให้ได้ คณะละครก็จะตกลง ซึ่งต่างจากผู้ที่รับราชการ จะไม่มีการต่อรอง และบางทีก็จะให้ผู้รู้จักละครชาตรีติดต่อละครให้ เนื่องจากว่า ไม่มีเวลา และส่วนใหญ่จะจ้างละครชาตรีมาแสดงในวันเสาร์และอาทิตย์ (แววดา บุญทรัพย์. 2549 : สัมภาษณ์)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ด้านคุณลักษณะของละคร โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ดังนั้นทางคณะละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ควรมีลักษณะเด่นคือ ผู้แสดงต้องมีรูปร่างดีสมส่วนหลายวัยปนกัน เสียงไพเราะและร้องเพลงเข้ากับจังหวะดนตรี แสดงได้สมบทบาท ท่องบทได้คล่องในเวลาเจรจา มีการบอกบทก่อนผู้แสดงจะร้องเพลงเสมอ ร่ายรำอ่อนช้อยสวยงาม ตัวร่ายสร้างความสนใจและความสนุกสนานให้กับผู้ชมผู้แสดงที่รับบทเป็นคนชนบทหรือชาวบ้านมักจะพูดสำเนียงเพชรบุรี ควรนำเรื่องเกี่ยวกับวรรณคดีจักร ๆ วงศ์ ๆ โดยเลือกตอนที่สนุกสนานไม่ซ้ำหรือเร็วเกินไปเนื้อหาสอดแทรกเหตุการณ์ปัจจุบัน บทตลกอย่างสร้างสรรค์ คณะที่เก่าแก่จะถ่ายทอดการแสดงได้ตามแบบแผน งานแก้บนจะต้องแสดงก่อนเที่ยงเพื่อให้การแก้บนนั้นสำเร็จ และคณะละครชาตรีจะต้องมารำถวายมือให้ทันเวลาฤกษ์ที่ผู้ว่าจ้างกำหนด การแต่งกายควรแต่งกายแบบดั้งเดิมด้วยเครื่องแต่งตัวที่ใหม่หรือแต่งปนลึกลับบ้าง แต่เน้นรูปแบบเดิมให้มากที่สุด ส่วนดนตรีควรบรรเลงด้วยความสนุกสนานเพราะจะทำให้การแสดงดำเนินเรื่องเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ช่วยส่งให้ตัวละครแสดงได้ดี ร้องเพลงรำเข้าจังหวะน่าชมและน่าติดตาม เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นมีผลต่อการแสดงละครชาตรีอย่างมาก ทำให้เยาวชน ประชาชนทั่วไป

ไม่สนใจละครชาตรี จึงต้องมีการสนับสนุนจากทุก ๆ หน่วยงาน ในเรื่องการประกวดยกย่องเชิดชูเกียรติ คณะละครชาตรีต้นแบบ จัดทำโครงการฟื้นฟู โดยจัดตั้งเป็นชมรมในสถานศึกษาและคณะละครชาตรี ทุกคณะควรมีบทบาทสำคัญในการปรับปรุง ถ่ายทอดการแสดงและอาชีพละครชาตรีให้ลูกหลานต่อไป

2. ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ด้านราคาโดยรวมและ รายชื่อว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ทางคณะละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีควรจะให้ผู้บริโภค ต่อรองราคาได้ กำหนดราคาให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ควรอยู่ในราคา 3,500 – 4,000 บาท และราคา ถูกหรือแพงควรขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างเจ้าภาพกับเจ้าของคณะละครเกี่ยวกับสถานที่ ระยะทาง การ เลี้ยงดู จำนวนผู้แสดง ขนาดของคณะละครและดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงละครชาตรี

3. ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ด้านประชาสัมพันธ์ โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ดังนั้นทางคณะละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี ควรจะติดป้ายชื่อคณะ ละครชาตรีควรติดไว้ในชุมชนที่สังเกตง่ายและชัดเจน แจกนามบัตรอย่างสม่ำเสมอทุกงาน เข้าร่วม โครงการช่วยเหลือสังคม ประชาสัมพันธ์ข่าวสารของคณะละครชาตรีทางวิทยุกระจายเสียงประจำ จังหวัดเพชรบุรี (ส.ส.ว.ท.) หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นทุกเดือน สร้างความคุ้นเคยกับผู้บริโภคและคณะ ดนตรีไพเราะเพื่อเป็นแนวทางในการรับงานแสดงให้คณะละครชาตรี และพัฒนาการประชาสัมพันธ์ ให้กว้างขวางครอบคลุมเพื่อประโยชน์ของผู้บริโภคมากขึ้น เป็นการเพิ่มคุณค่าความเชื่อมั่น และควร สำนึกความต้องการของผู้บริโภคตลอด เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาประชาสัมพันธ์ให้ทันสมัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะกรณีผู้บริโภคธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีเท่านั้น ครั้งต่อไป ควรศึกษา ความคิดเห็นของผู้บริโภคธุรกิจละครชาตรีในจังหวัดใกล้เคียงบ้าง เพื่อจะได้กลุ่มตัวอย่าง ที่กว้างขวางขึ้น
2. เนื่องจากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริโภคละครชาตรีจังหวัด เพชรบุรี จึงควรศึกษาความคิดเห็นของคณะละครที่มีต่อการประกอบอาชีพละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี
3. ควรศึกษา การเปรียบเทียบธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีกับธุรกิจละครชาตรีจังหวัด ใกล้เคียง
4. ควรศึกษา สภาพปัญหาของการประกอบอาชีพละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- เครือวัลย์ เรืองศรี. (2531). *สุนทรียของนาฏศิลป์ไทย*. เพชรบุรี :โครงการพัฒนาคำราสวิทยาลัย
ทวารวดี.
- เครือวัลย์ เรืองศรี. (2547). *เอกสารประกอบการสอนสุนทรียของนาฏศิลป์*. เพชรบุรี : ภาควิชา
นาฏศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.
- คู่มือการจัดทำปฏิญานิพนธ์และสารนิพนธ์. (2547). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- จินตนา ธรรมสุวรรณ. (2544). *ละครแก่นบนหลวงพ่อโสธร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(การจัดการทางการกีฬา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- จันทิมา แสงเจริญ. (2539). *ละครชาตรีเมืองเพชร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เจตนา นาควัชร. (2546). *คนดู : ผู้ขีดเส้นทางนาฏศิลป์ในโลกใบใหม่*. สืบค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์
2549, จาก [http : www. student. Chula. ac. Thh 46850741 / thai. doc/ look forward. htm](http://www.student.Chula.ac.Thh/46850741/thai.doc/look%20forward.htm)
- เฉลิมชัย ภิรมย์รักษ์. (2545). *โฉมหน้าคณะสังฆราชเจ้าเจริญยิ่ง*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(นาฏศิลป์ไทย). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ชูศรี วงศ์รัตน. (2546). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ ฯ :
เทพเนรมิตการพิมพ์ .
- _____. (2547). *เอกสารประกอบการเรียนวิชา การวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ ฯ : ภาควิชาวัดผล
และวิจัยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิพย์ ปัญญาวัชชีโล. (2537). *การละเล่นพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี*. เพชรบุรี : ภาควิชานาฏศิลป์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สหวิทยาลัยทวารวดีวิทยาลัยครูเพชรบุรี.
- ธนิต อยู่โพธิ์. (2531). *ศิลปะคอนราหรือคู่มือนาฏศิลป์ไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ : กรมศิลปากร.
- ธรรมจักร พรหมพ่าย. (2546). *มองไปข้างหน้าอนาคตนาฏศิลป์ไทย*. สืบค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2549,
จาก [http : www. student. Chula. ac. Thh 46850741 / thai. doc/ look forward. htm](http://www.student.Chula.ac.Thh/46850741/thai.doc/look%20forward.htm)
- นภดล ทิพย์รัตน์.(2543). *หนังสือคณะจรรัส ชูชื่น การศึกษามานุษยวิทยาการดนตรี*. วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิตศิลปศาสตร (วัฒนธรรมศึกษา). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล . ถ่ายเอกสาร.

- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2548). *เอกสารประกอบการเรียนวิชาสัมมนาการวิจัยทางธุรกิจศึกษา*.
กรุงเทพฯ : ภาควิชาวัดผล และวิจัยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บัวรอง พลศักดิ์. (2542). *กระบวนการสืบสานดนตรีโปงลางในจังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์
ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ประภาศรี ศรีประดิษฐ์. (2545). *ละครเท่งตุ๊กในจังหวัดจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (นาฏศิลป์ไทย).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พนิดา บุญทองขาว. (2543). *เรือมอันเร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (นาฏศิลป์ไทย). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณศิริ จุลกาพ. (2541). *ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมดนตรีไทยในตำบลบางปลา: กรณีศึกษา
ดนตรีไทยคณะสุคตประเสริฐ*. วิทยานิพนธ์ (มนุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ไมเกล ไรท์. (2546). *มองไปข้างหน้าอนาคตนาฏศิลป์ไทย*. สืบค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2549, จาก
[http : www. student. Chula. ac. Thh 46850741 / thai. doc/ look forward. htm](http://www.student.Chula.ac.Thh/46850741/thai.doc/look%20forward.htm)
- เรณู โกศินานนท์. (2545). *นาฏศิลป์ไทย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- ศิริภรณ์ ปทุมวัน. (2542). *บทความของหมอลำจิวรรณ คำเนิน ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง
พื้นบ้าน*. วิทยานิพนธ์ (ไทยคดีศึกษา — เน้นมนุษยศาสตร์). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สารคดีเพชรบุรี. (2549). *ละครเมืองเพชร*. สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2549, จาก [http : www.](http://www.muangphet.com/chatree.htm)
[muangphet. com / chatree. htm](http://www.muangphet.com/chatree.htm)
- สารทิ มุสิกอุปถัมภ์. (2527). *โนราลงครุ*. สงขลา : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกัญญา สมไพบูลย์. (2543). *สัญญาณในสื่อสารการแสดง “ลิเก” ยุคโลกาภิวัตน์*. วิทยานิพนธ์
นศ.ม. (วาทยการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุมิตร เทพวงษ์. (2541). *นาฏศิลป์ไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 1 . กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สุนนมาลย์ นิ่มเนติพันธ์. (2539). *การละครไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 9 . กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2543). *วิวัฒนาการนาฏศิลป์ไทยในกรุงรัตนโกสินทร์*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2546). *นาฏยพินิจ : ทางออกหรือทางตัน*. สืบค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2549,
จาก [http : www. student. Chula. ac. Thh 46850741 / thai. doc/ look forward. Htm](http://www.student.Chula.ac.Thh/46850741/thai.doc/look%20forward.Htm)

เสรี วงศ์มณฑา. (2542). *กลยุทธ์การตลาดและการวางแผนการตลาด*. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัทธีระฟิล์มและไซเท็กซ์ จำกัด.

โสภา กิมวังตะโก. (2527). *ศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบละครชาตรีเมืองเพชรและละครชาตรีกรมศิลปากร*. เพชรบุรี : ภาควิชานาฏศิลป์ คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรี .

อนงค์นาฏ ปทุม. (2548). *การพัฒนาหลักสูตรละครชาตรีในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปสาระนาฏศิลป์ ระดับช่วงชั้นที่ 2 สำหรับโรงเรียนเทศบาล 2 วัดเสนหา*. (สมักร พลผดุง).

นครปฐม : สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

อนุกุล โรจนสุขสมบูรณ์. (2542). *การเชิดหนังใหญ่วัดสว่างอารมณ์จังหวัดสิงห์บุรี*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (นาฏศิลป์ไทย). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

อรรณณ สันโหละ. (2542). *โนราห์หญิง*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (นาฏศิลป์ไทย). กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

อมรา กล้าเจริญ. (2537). *ละครชาตรีที่แสดง ณ จังหวัดอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ ฯ : ภาควิชานาฏศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาติร็จังหวัดเพชรบุรี

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำคำตอบของท่านไปใช้ในการวิจัยเพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาติร็จังหวัดเพชรบุรี ทั้งนี้เพื่อเสนอผลวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินงาน ปรับปรุง พัฒนา และเพิ่มคุณค่าการละเล่นพื้นบ้านละครชาติร็จในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งจะส่งผลให้ธุรกิจละครชาติร็จจังหวัดเพชรบุรี ยังคงสืบทอดอยู่และพัฒนาไปในแนวทางที่ผู้บริโภคต้องการ

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดสละเวลาตอบแบบสอบถามนี้ตามสภาพความเป็นจริง กรุณาตอบให้ครบทุกข้อเพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

วาสนา พุ่มทอง

นิสิตปริญญาโทวิชาเอกธุรกิจศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี

แบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ตอน

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบคำถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่เป็นจริงสำหรับท่าน

1. เพศ

☐ 1.1 ชาย

☐ 1.2 หญิง

2. อายุ

☐ 2.1 ต่ำกว่า 35 ปี

☐ 2.2 35 – 50 ปี

☐ 2.3 50 ปีขึ้นไป

3. อาชีพ

☐ 3.1 รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ

☐ 3.2 รับจ้าง

☐ 3.3 ค้าขาย

☐ 3.4 อาชีพอื่นๆ (โปรดระบุ)

4. ความถี่ในการชมละครชาตรีต่อปี

☐ 4.1 น้อยกว่า 3 ครั้ง

☐ 4.2 3 – 8 ครั้ง

☐ 4.3 มากกว่า 8 ครั้ง

5. ระดับการศึกษา

☐ 5.1 ประถมศึกษา

☐ 5.2 มัธยมศึกษา

☐ 5.3 อุดมศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี

ใน 3 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะของละคร ด้านราคา และด้านประชาสัมพันธ์

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความในแบบสอบถามแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับระดับ

ความคิดเห็นที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีของท่านตามความเป็นจริง

ธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี	ระดับความคิดเห็น				
	เห็น ด้วย มาก ที่สุด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย ปาน กลาง	เห็น ด้วย น้อย	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด
ด้านคุณลักษณะของละคร					
1. ละครชาตรีควรแสดงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับจักร ๆ วงศ์ ๆ					
2. การแสดงละครชาตรีควรมีเนื้อเรื่องที่สอดแทรกเหตุการณ์ปัจจุบัน					
3. การดำเนินเรื่องของละครชาตรีต้องคัดตอนตอนที่น่าเบื่อออกไปเพื่อเอาใจผู้ชม					
4. เนื้อเรื่องในละครชาตรีควรแทรกบทตลกสนุกสนานอย่างสร้างสรรค์					
5. นักแสดงละครชาตรีควรแต่งด้วยเครื่องแต่งตัวที่ใหม่และสวยงาม					
6. การดำเนินเรื่องของละครชาตรีต้องรวดเร็วทันใจ					
7. การแสดงละครชาตรีควรดำเนินเรื่องไปตามเนื้อเรื่องที่เป็นแบบแผนดั้งเดิม					
8. การแสดงละครชาตรีควรเป็นเรื่องที่มีรูปแบบหลายรูปแบบผสมผสานกันเพื่อไม่ให้ผู้ชมเกิดการเบื่อหน่าย					
9. การจ้างละครชาตรีมาแสดงต้องจ้างขณะที่เก่าแก่เพื่อจะได้ถ่ายทอดการแสดงได้ตามแบบแผน					
10. ผู้แสดงละครชาตรีควรจะเป็นวัยรุ่นเพราะอยู่ในวัยสดใสเรียกร้องความสนใจจากผู้ชม					
11. ละครชาตรีที่แสดงได้ดีและสมบทบาทนั้นผู้แสดงจะต้องเป็นวัยผู้ใหญ่เพราะมีประสบการณ์การแสดงละครมาก่อน					

ธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี	ระดับความคิดเห็น				
	เห็น ด้วย มาก ที่สุด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย ปาน กลาง	เห็น ด้วย น้อย	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด
ด้านคุณลักษณะของละคร					
12. ละครชาตรีที่น่าดูนั้นผู้แสดงต้องร่ายรำได้เข้าจังหวะมีท่วงท่าและลีลาทั้งงดงาม					
13. การแสดงละครชาตรีผู้แสดงไม่เพียงแต่ร่ายรำได้สวยงามเพียงอย่างเดียวแต่ควรมีฝีมือในแสดงด้วย					
14. ผู้แสดงที่ได้รับบทแสดงเป็นตัวร้ายจะดึงดูดความสนใจผู้ชมได้มากที่สุด					
15. การแสดงละครชาตรีที่ครบองค์ประกอบนั้นผู้แสดงจะต้องมีหลายวัยปนกัน					
16. ผู้แสดงละครชาตรีจะต้องมีน้ำเสียงที่ไพเราะและร้องเพลงได้เข้ากับจังหวะดนตรี					
17. ผู้แสดงละครชาตรีจะต้องท่องบทละครตามที่ตนสวมบทบาทนั้นได้คล่องไม่ติดขัด					
18. ในการแสดงละครชาตรีทุกครั้งจะต้องแสดงก่อนเที่ยงเพื่อให้การแก๊สบนนั้นสำเร็จ					
19. คณะละครชาตรีจะต้องมารำถวายมือให้ทันเวลาฤกษ์ที่ผู้จ้างกำหนดเอาไว้					
20. ดนตรีที่ใช้ในการแสดงละครชาตรีควรบรรเลงด้วยความสนุกสนาน					
21. หน่วยงานในจังหวัดควรสนับสนุนให้มีการแสดงละครชาตรีในวันสำคัญต่าง ๆ					
22. สถาบันการศึกษาควรมีบทบาทในการจัดทำโครงการฟื้นฟูละครชาตรีในหน่วยงานของตนโดยมีการจัดตั้งเป็นชมรม					

ธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี	ระดับความคิดเห็น				
	เห็น ด้วย มาก ที่สุด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย ปาน กลาง	เห็น ด้วย น้อย	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด
ด้านคุณลักษณะของละคร					
23. หน่วยงานของรัฐควรดำเนินการอนุรักษ์สืบทอด โดยจัดให้มีการประกวดยกย่องเชิดชูเกียรติคณะละครชาตรี ต้นแบบ					
ด้านราคา					
24. ราคาที่จ้างคณะละครชาตรีควรมีราคามากน้อยขึ้นอยู่กับ ขนาดของคณะละครนั้น ๆ					
25. ราคาที่จ้างคณะละครชาตรีจะถูกหรือแพงควรขึ้นอยู่กับ จำนวนผู้แสดงละครชาตรี					
26. การว่าจ้างละครชาตรีควรมีการต่อรองราคาได้					
27. ราคาของคณะละครแต่ละคณะนั้นควรจะกำหนดราคาให้ เป็นมาตรฐานเดียวกัน					
ด้านประชาสัมพันธ์					
28. ป้ายชื่อคณะละครชาตรีควรติดไว้ในชุมชนที่สังเกตง่าย และชัดเจน					
29. ในการแจกนามบัตรของหัวหน้าคณะละครชาตรีควร แจกอย่างสม่ำเสมอทุกงานที่เดินทางไปทำการแสดง					
30. ละครชาตรีแต่ละคณะควรประชาสัมพันธ์ข่าวสาร การแสดงละครชาตรีของตนเองทางสื่อหนังสือพิมพ์ ท้องถิ่นทุกเดือน					
31. . ควรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของคณะละครชาตรีทาง วิทยุกระจายเสียงประจำจังหวัดเพชรบุรี (ส.ส.ว.ท.)					
32. . หัวหน้าคณะละครควรเข้าร่วมโครงการช่วยเหลือสังคม เพื่อเป็นช่องทางหนึ่งของการประชาสัมพันธ์					

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาติร็จังหวัดเพชรบุรี

คำชี้แจงในการตอบแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำคำตอบของท่านไปใช้ในการวิจัยเพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาติร็จังหวัดเพชรบุรี ทั้งนี้เพื่อเสนอผลวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินงาน ปรับปรุง พัฒนา และเพิ่มคุณค่าการละเล่นพื้นบ้านละครชาติร็จในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งจะส่งผลให้ธุรกิจละครชาติร็จจังหวัดเพชรบุรี ยังคงสืบทอดอยู่และพัฒนาไปในแนวทางที่ผู้บริโภคต้องการ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดสละเวลาตอบแบบสัมภาษณ์นี้ ตามสภาพความเป็นจริง กรุณาตอบให้ครบทุกข้อเพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ครั้งนี้

วาสนา พุ่มทอง

นิสิตปริญญาโทวิชาเอกธุรกิจศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี
ความคิดเห็นด้านคุณลักษณะของละคร

1. ละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรีมีลักษณะเด่นอย่างไร.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ละครชาตรีควรมีการแสดงและดำเนินเรื่องอย่างไร.....

.....

.....

.....

.....

3. ผู้แสดงละครชาตรีมีลักษณะอย่างไร.....

.....

.....

.....

4. เครื่องแต่งกายละครชาตรีมีลักษณะอย่างไร.....

.....

.....

.....

.....

5. คนตรีที่บรรเลงประกอบละครชาตรีมีความสำคัญอย่างไร.....

.....

.....

.....

.....

6. การเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมีผลต่อการแสดงละครชาตรี
จังหวัดเพชรบุรีอย่างไร.....

.....

.....

.....

7. มีหน่วยงานใดบ้างที่จะช่วยสนับสนุนส่งเสริมอนุรักษ์ละครชาตรีจังหวัดเพชรบุรี.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็นด้านราคา

8. ท่านคิดว่าราคาที่จ้างคณะละครชาตรีมาแสดงในปัจจุบันนี้มีราคาเท่าไร.....

.....

.....

ความคิดเห็นด้านประชาสัมพันธ์

9. ท่านควรติดต่อคณะละครชาตรีมาแสดงอย่างไร.....

.....

.....

.....

.....

10. ท่านรู้ข่าวสารของคณะละครชาตรีแต่ละคณะได้จากสื่อใดบ้าง.....

.....

.....

.....

.....

=====

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาววาสนา พุ่มทอง
วันเดือนปีเกิด	9 เมษายน 2511
สถานที่เกิด	อำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	309 หมู่ 6 ตำบลท่าคอย อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี 76130
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู คศ. 2 โรงเรียนบ้านเขาอ่างแก้ว
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านเขาอ่างแก้ว อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี
ประวัติการศึกษา	ประถมศึกษา
พ. ศ. 2526	จากโรงเรียนราชบุรีวิทยาพิบูลสงครามอุปถัมภ์ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
พ. ศ. 2532	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
พ. ศ. 2535	ปริญญาตรี (ค.บ.) จากวิทยาลัยครุนครปฐม จังหวัดนครปฐม
พ. ศ. 2549	กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ